

2. Sociální vývoj

Zaměstnanost, ekonomické aktivity

Ekonomická aktivity obyvatel byla mezi kraji druhá nejvyšší.

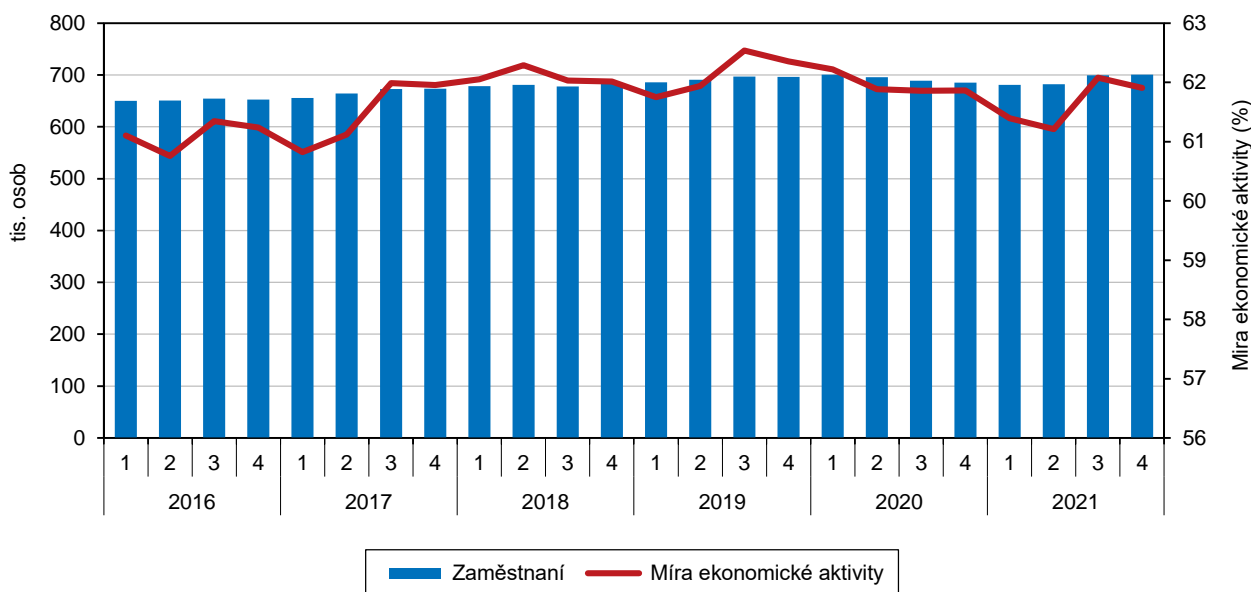
Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo v roce 2021 středočeskou populaci ve věku 15 a více let 1 149,1 tis. osob. Z toho bylo 61,6 % (708,4 tis.) osob ekonomicky aktivních a 38,4 % (440,7 tis.) osob ekonomicky neaktivních. Středočeská míra ekonomické aktivity³ 61,6 % převyšovala průměr za ČR (59,8 %) a stála na druhé příčce mezi kraji. První místo si udržovala v posledních sedmnácti letech bez přestávky hl. m. Praha. Nejnižší míru ekonomické aktivity v roce 2021 vykázal kraj Zlínský (57,4 %).

Míra ekonomické aktivity u žen do roku 2019 výrazně rostla, v posledních 2 letech ale zaznamenala pokles.

Míra ekonomické aktivity v kraji nepřetržitě rostla od roku 2009 do roku 2019. Nárůst byl plně ovlivněn nárůstem míry ekonomické aktivity u žen, který činil 5,1 p. b. mezi roky 2009 a 2019 (na 54,9 %). U mužů byla míra ekonomické aktivity v roce 2019 (69,6 %) dokonce o 0,1 p. b. nižší než v roce 2009. Výsledkem výrazného zvyšování míry ekonomické aktivity u žen bylo snižování rozdílu mezi mírou ekonomické aktivity mužů a žen. V letech 2020 a 2021 ale došlo k meziročním poklesům celkové míry ekonomické aktivity o 0,4 %, resp. o 0,5 %, příčinou byl pokles míry aktivity u žen. Výsledkem byl opětovný nárůst rozdílu míry ekonomické aktivity mezi muži a ženami. Zatímco v roce 2009 byl rozdíl mezi pohlavími třetí nejvyšší mezi kraji (19,9 p. b.), v roce 2019 byl rozdíl pouze 14,7 p. b., tzn. 4. nejnižší mezi kraji. V roce 2021 činila míra ekonomické aktivity mužů 69,7 % a žen 53,9 %, rozdíl se tak oproti minulým letům zvýšil na 15,8 p. b., což představovalo pokles na 5. nejnižší hodnotu mezi kraji.

Graf 2.1 Zaměstnaní a míra ekonomické aktivity ve Středočeském kraji podle čtvrtletí

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Míra zaměstnanosti byla druhá nejvyšší v ČR.

V roce 2021 tvořilo pracovní sílu kraje (708,4 tis. osob) celkem 690,8 tis. zaměstnaných a 17,7 tisíc nezaměstnaných osob. Míra zaměstnanosti⁴ činila 60,1 %, což byla hodnota o 2 p. b. vyšší než celorepublikový průměr a po hl. m.

³ míra ekonomické aktivity = podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech osob starších 15 let

⁴ míra zaměstnanosti = podíl počtu zaměstnaných ve věku 15-64 let na celkovém obyvatelstvu stejné věkové skupiny

Praze (63,3 %) mezi kraji druhá nejvyšší. Nejnižší míru zaměstnanosti zaznamenal Karlovarský kraj (55,3 %).

Zaměstnanost v terciéru se zvyšovala, ve srovnání s republikovým průměrem byla ale nižší.

Ze zaměstnaných, kteří měli ve Středočeském kraji místo pracoviště, bylo v roce 2020 zaměstnáno 57,5 % v terciárním sektoru, což byla hodnota pod průměrem republiky (61,1 %) a pátý nejvyšší podíl po krajích hl. m. Praha (84,2 %), Jihomoravském (64,2 %), Karlovarském (59,3 %) a Moravskoslezském (58,2 %). Nejnižší zaměstnanost ve službách byla patrná v krajích Vysočina (46,1 %) a Zlínském (49,7 %), což byly jediné dva kraje, kde pracovala v terciéru méně než polovina zaměstnaných. Zaměstnanost v terciéru se od poloviny 90. let minulého století zvyšovala na úkor dvou zbylých sektorů, především priméru.

Zaměstnanost v sekundéru klesala, byla nad průměrem republiky.

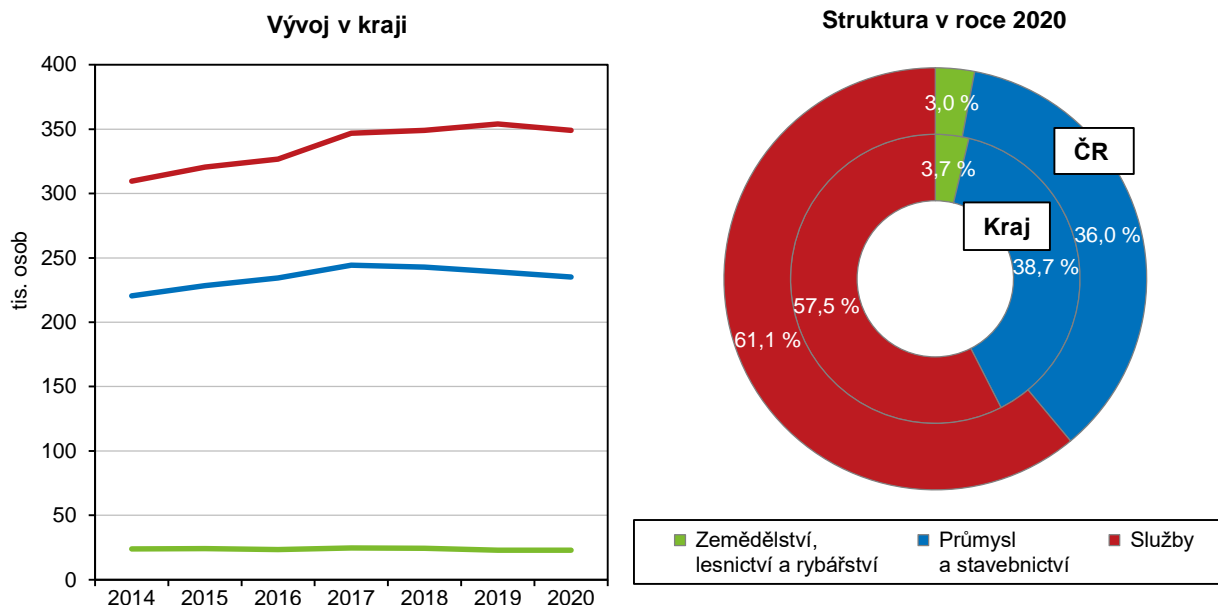
Podíl zaměstnaných s pracovištěm v kraji v sekundéru v roce 2020 činil 38,7 %, což bylo více než průměr ČR (36,0 %), ale zároveň i čtvrtá nejnižší hodnota po hl. m. Praze (15,3 %) a krajích Jihomoravském (32,8 %) a Karlovarském (37,8 %). Nejvyšší zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví zaznamenal Zlínský kraj (47,4 %). Zaměstnanost v sekundéru dosahovala v kraji nejvyšších hodnot na konci 90. let (přes 42 %), od té doby postupně klesala.

Zaměstnanost v priméru klesala, byla vyšší než celorepublikový průměr.

Zaměstnanost v priméru (zaměstnaných s pracovištěm v kraji) byla v roce 2020 ve Středočeském kraji nadprůměrná ve srovnání s republikou, v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství pracovalo 3,7 % zaměstnaných (3,0 % v ČR), na mezikrajském žebříčku stál kraj na 7. místě. Nejvyššího podílu bylo dosaženo v Kraji Vysočina (7,4 %), nejnižšího v hl. m. Praze (0,5 %). Podíl zaměstnaných v priméru v průběhu 90. let minulého století v kraji průběžně klesal, z maximálních hodnot nad 7 % z poloviny 90. let.

Graf 2.2 Zaměstnaní pracující ve Středočeském kraji podle odvětvových sektorů

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Mezi kraji byl druhý nejvyšší podíl pracujících na vlastní účet a druhý nejnižší podíl zaměstnanců.

Při členění zaměstnaných podle postavení v zaměstnání tvořili v roce 2021 ve Středočeském kraji hlavní podíl (80,1 %) zaměstnanci (včetně členů produkčních družstev), což byla druhá nejnižší hodnota po hl. m. Praze (79,7 %). Největší podíl zaměstnanců vykázal Pardubický kraj (87,4 %). Středočeský kraj naopak vynikal

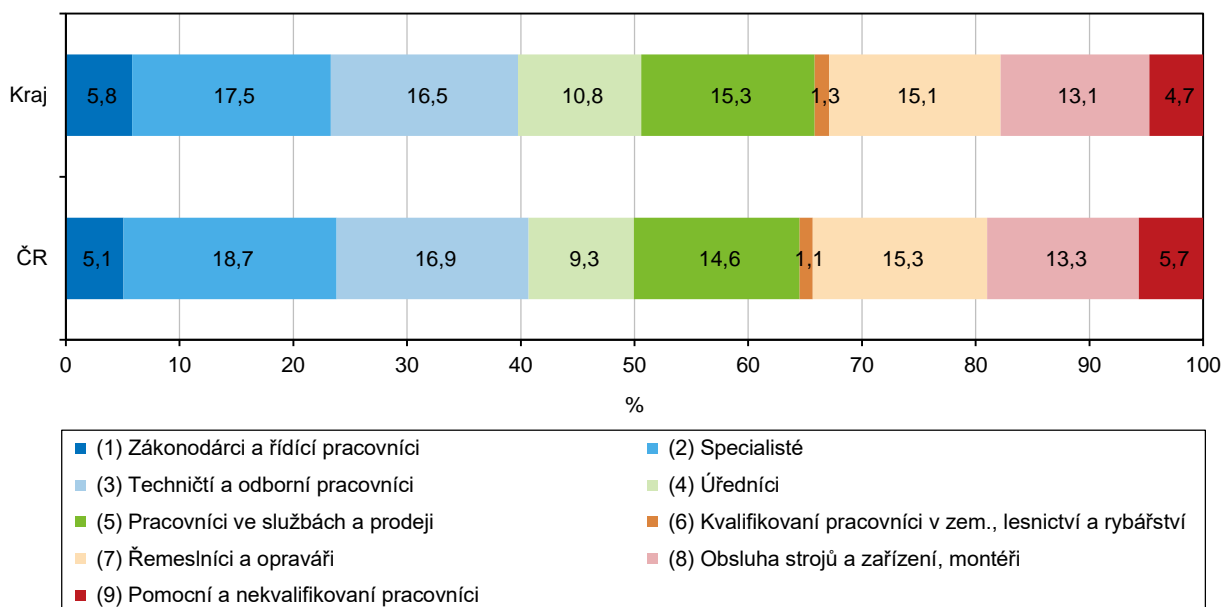
zastoupením kategorie pracujících na vlastní účet, a to 15,8 % (ČR 12,8 %), což odpovídalo druhé nejvyšší hodnotě po hl. m. Praze (16,7 %). Nadprůměrné bylo v kraji také zastoupení zaměstnavatelů (3,5 % oproti 2,7 % v ČR), ve srovnání s ostatními kraji také druhé nejvyšší. Nejvyšší podíl zaměstnavatelů byl patrný v Libereckém kraji (3,6 %) a nejnižší v kraji Plzeňském (1,8 %). V poslední kategorii pomáhajících rodinných příslušníků zaznamenal kraj druhý nejvyšší podíl 0,6 % po kraji Královéhradeckém (0,7 %), naopak nejnižší podíl byl v Praze (0,2 %).

Po Praze druhý nejvyšší podíl úředníků, zákonodárců a řídicích pracovníků.

Při členění zaměstnaných podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání tvořili v roce 2021 v kraji nejpočetnější skupinu specialisté (17,5 %). Jednalo se o nižší podíl než v rámci ČR (18,7 %), stejně jako tomu bylo v případě druhé nejpočetnější kategorie technických a odborných pracovníků (16,5 versus 16,9 % v ČR). Oproti republikovému průměru bylo v kraji také méně zaměstnanců s nižší nebo žádnou kvalifikací, jako jsou řemeslníci a opraváři, obsluha strojů a zařízení, montéři, pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci. Naopak více bylo oproti republikovému průměru v kraji pracovníků ve službách a prodeji (15,3 % versus 14,6 v ČR), úředníků (10,8 % oproti 9,3 % v ČR), zákonodárců a řídicích pracovníků (5,8 % oproti 5,1 % v ČR) a kvalifikovaných pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybářství (1,3 % versus 1,1 % v ČR). Nejlepší umístění na mezikrajském žebříčku vykázal v roce 2021 kraj v kategorii úředníků, zákonodárců a řídicích pracovníků (po Praze 2. nejvyšší podíly mezi kraji), či v kategorii specialistů (3. místo). Naopak na konci žebříčku stál Středočeský kraj v případě řemeslníků a opravářů nebo pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (2., resp. 3. nejnižší podíl po Praze).

Graf 2.3 Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO ve Středočeském kraji a ČR v roce 2021

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

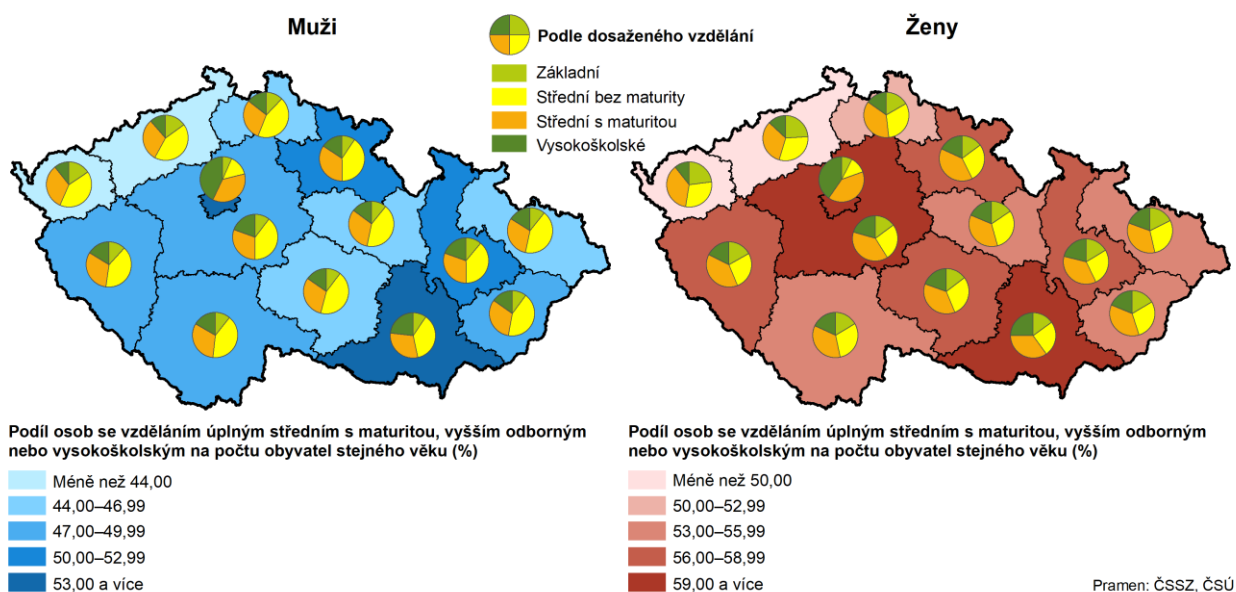
Výrazně rostl podíl vysokoškoláků, v celé populaci i mezi zaměstnanými.

Vzdělanost obyvatelstva se dlouhodobě zvyšuje, což dokazuje vývoj podílu vysokoškolsky vzdělaných (vč. vyššího odborného vzdělání) na obyvatelstvu ve věku 15 a více let, který vzrostl ve Středočeském kraji z 5,5 % v roce 1995 na 20,0 % v roce 2021. To byl mezi kraji čtvrtý nejvyšší podíl, přičemž na prvním místě stojící Praha vykázala více než dvojnásobný podíl (41,5 %), druhý Jihomoravský kraj 24 % a třetí Olomoucký kraj 20,4 %. Nejnižší podíl vysokoškoláků v populaci starší 15 let

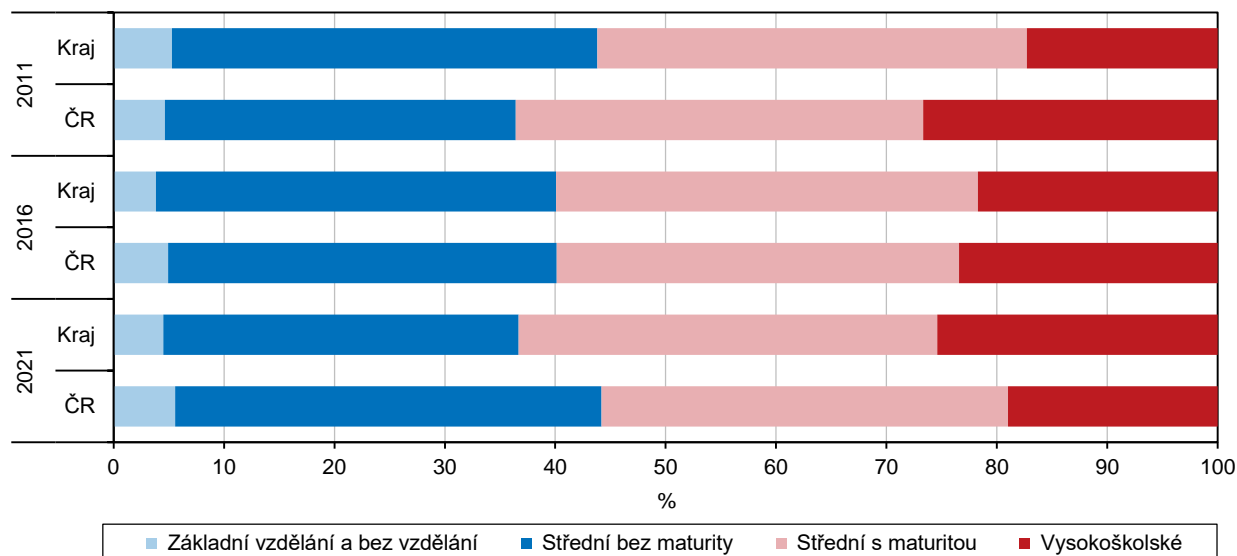
byl patrný v Karlovarském kraji (10,9 %). Podíl osob se základním vzděláním se ve Středočeském kraji snížil na méně než polovinu, a to z 26,7 % v roce 1995 na 12,6 % v roce 2021, což byl pátý nejnižší podíl. Nejnižší podíl byl dosažen v Praze (6,8 %), nejvyšší v Ústeckém kraji (19,5 %). V případě zaměstnaných jsou ve srovnání s celou populací výrazněji zastoupeni vysokoškoláci (25,4 %) a menší podíl mají osoby se základním vzděláním (4,5 %). Mezi nezaměstnanými byl naopak vyšší podíl osob se základním vzděláním (19,3 %) a nižší podíl vysokoškoláků (11,5 %) ve srovnání s celorepublikovou populací. Celkově se v průběhu času výrazně zvýšila vzdělanost zaměstnaných. Na jedné straně je celospolečenským trendem, že lidé dosahují vyšší úrovně vzdělání, a na straně druhé odcházejí do důchodu skupiny obyvatel s nižším vzděláním. Podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými se zvýšil ve Středočeském kraji od roku 1995 ze 7,5 % na 25,4 % v roce 2021.

Kartogram 2.1 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání a pohlaví v roce 2021 v krajích

Graf 2.4 Pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní) podle vzdělání ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

S rostoucím vzděláním klesala nezaměstnanost.

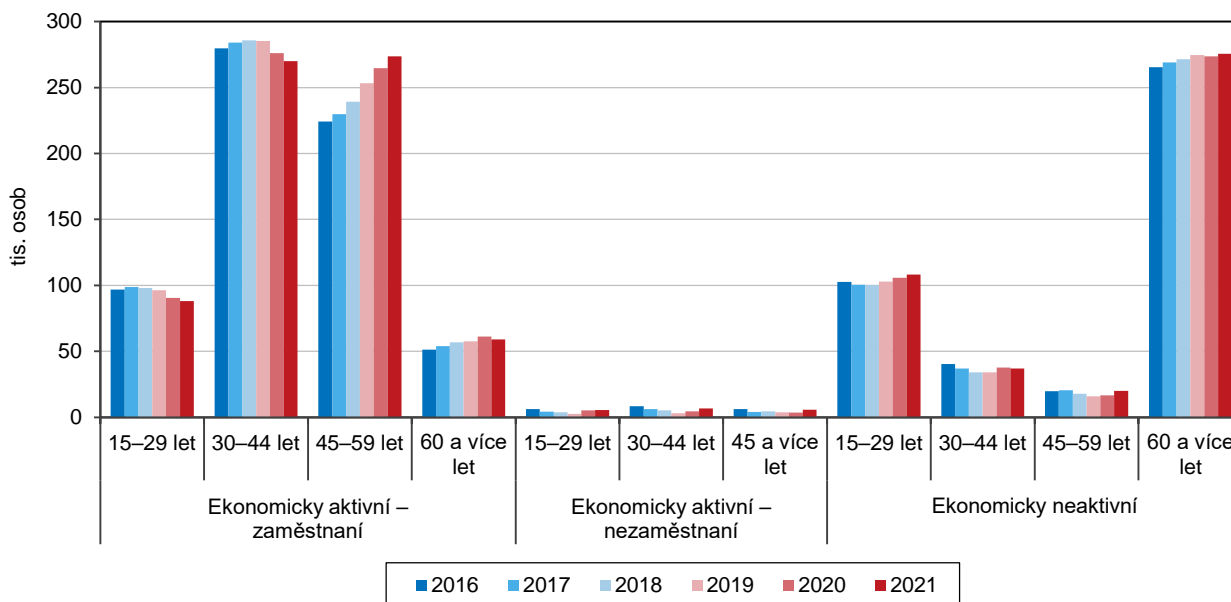
Nejvyšší specifickou míru nezaměstnanosti podle vzdělání vykazovala v roce 2021 skupina s nejnižším vzděláním, tj. se základním vzděláním (10,7 %). Následovaly osoby se středním vzděláním bez maturity (2,5 %), osoby s maturitou (2,4 %) a vysokoškolsky vzdělané osoby (1,1 %). I ve Středočeském kraji tedy platilo obecné pravidlo, že se vzrůstající úrovní vzdělání se míra nezaměstnanosti snižuje. Oproti republikovému průměru dosahovaly všechny vzdělanostní skupiny nižšího podílu nezaměstnaných osob, stejnou hodnotu zaznamenalo pouze střední vzdělání s maturitou (ČR: základní – 12,9 %, střední bez maturity – 3,1 %, střední s maturitou – 2,4 %, vysokoškolské – 1,4 %).

Nejvíce narostl mezi zaměstnanými podíl nejstarší věkové skupiny a snížil se podíl i počet nejmladších.

Nejpočetnější věkovou skupinou zaměstnaného obyvatelstva byli v kraji v roce 2021 občané ve věku 45 až 59 let (39,6 %) a dále 30 až 44 let (39,1 %). Zatímco u kategorie 30 až 44 let docházelo dlouhodobě ke snižování podílu, věková kategorie 45 až 59 let zaznamenala naopak nárůst. V roce 2021 přitom došlo k výměně na prvním a druhém místě, do roku 2020 vykazovala vyšší podíl mladší kategorie zaměstnaných 30 až 44 let. Výrazné změny probíhaly dále ve zbývajících dvou věkových kategoriích – u nejmladších a nejstarších zaměstnaných. V nejmladší kategorii zaměstnaných ve věku 15 až 29 let docházelo nejen ke snižování jejich podílu (na 12,8 % v roce 2021 oproti 17,5 % v roce 2011), ale zároveň o snížení absolutního počtu. Naopak podíl nejstarších zaměstnaných ve věku 60 a více let během deseti let výrazně vzrostl z 5,5 % v roce 2011 na 9,0 % v roce 2021. I přes výrazný nárůst nejstarší věkové kategorie zaměstnaných zůstal její podíl ve srovnání s ČR podprůměrný. Nadprůměrný podíl vykazala naopak věková skupina 30 až 44 let.

Graf 2.5 Obyvatelstvo Středočeského kraje podle ekonomické aktivity a věku

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

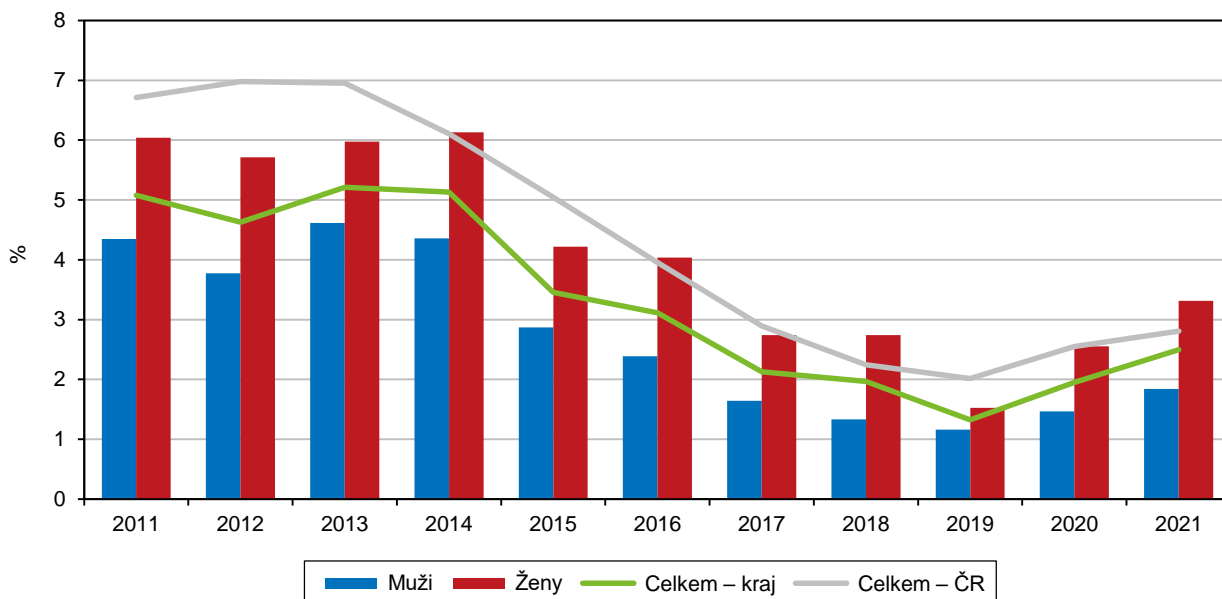
Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl v nejmladší věkové kategorii.

Specifická míra nezaměstnanosti se snižovala s rostoucím věkem. Nejvyšší hodnoty (5,8 %) dosáhla v roce 2021 nejmladší věková kategorie 15–29 let. U osob ve věku 30–44 let činila míra nezaměstnanosti 2,4 %, ve věku 45–59 let 1,7 % a nejméně to bylo u osob ve věku 60 a více let – 1,4 %.

Graf 2.6 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti v posledních dvou letech vzrostla, pozice kraje se zhoršila.

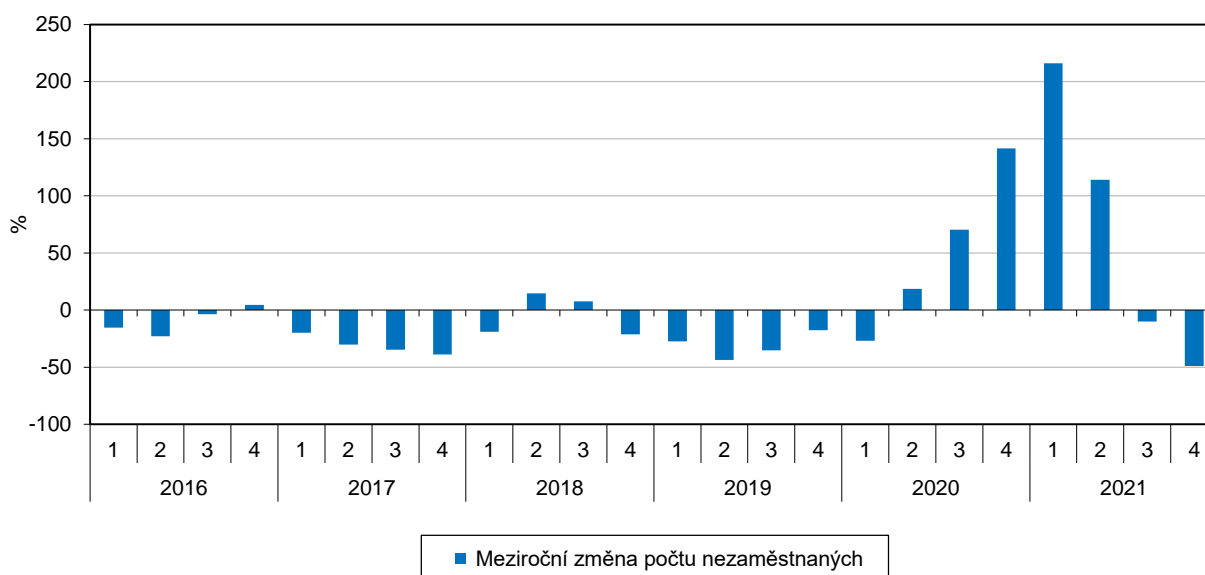
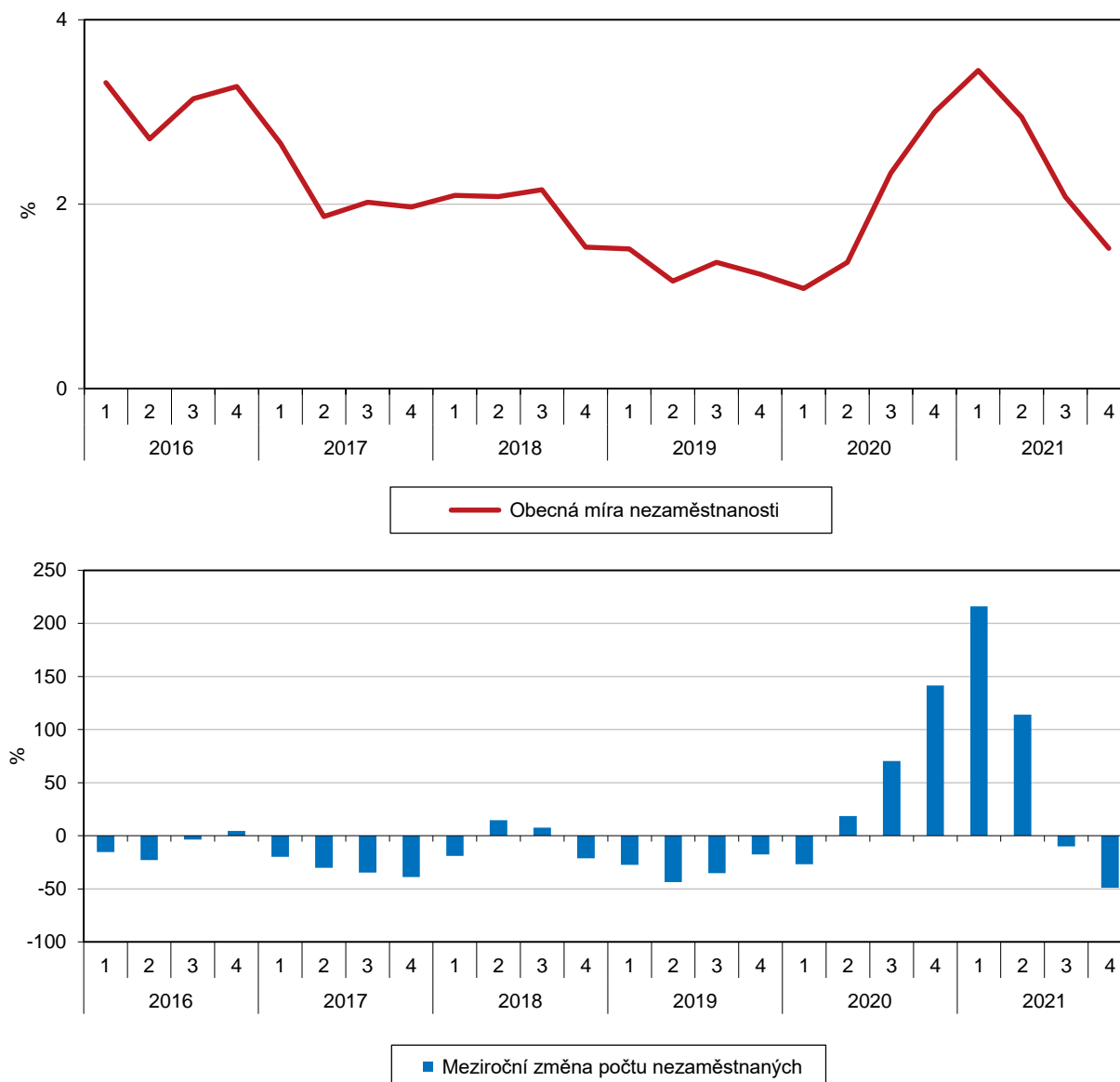
Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2021 hodnoty 2,5 %, což byla o 0,3 p. b. nižší hodnota, než činil průměr za ČR (2,8 %). Mezi kraji se jednalo až o 7. nejnižší hodnotu, pozice kraje se zhoršila z prvního místa v posledních dvou letech, kdy došlo k výraznému nárůstu nezaměstnanosti (z 1,9 % v roce 2019). Nejnižší průměrnou obecnou míru nezaměstnanosti vykázaly v roce 2021 Jihočeský a Zlínský kraj (shodně 1,8 %), nejvyšší naopak kraj Karlovarský (5,7 %). U žen byla hodnota obecné míry nezaměstnanosti mezi kraji dokonce 5. nejvyšší, u mužů byla situace lepší, muži zaznamenali 6. nejnižší hodnotu mezi kraji. Obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji dosáhla nejvyšší hodnoty v roce 1999 (8 %), následně průběžně klesala a v roce 2008 se dostala na hodnotu 2,6 %. V letech 2009–2014 se pohybovala kolem 5% hranice a od roku 2015 docházelo každoročně k poklesu na minimum 1,3 % v roce 2019. V posledních dvou letech však nezaměstnanost vzrostla.

Podíl ekonomicky neaktivních osob byl mezi kraji druhý nejnižší, převažovaly ženy.

Osoby ekonomicky neaktivní tvořily v roce 2021 podíl 38,4 % na populaci ve věku 15 a více let, což byla druhá nejnižší hodnota po hl. Praze (35,3 %). Nejvyšší podíl vykázal Zlínský kraj (42,6 %), republikový průměr činil 40,2 %. Počet ekonomicky neaktivních osob se mezi lety 2000 a 2011 postupně zvyšoval z 370,3 tisíc osob v roce 2000 na maximum 429,3 tisíc v roce 2011. Následně došlo ke třem meziročním poklesům na 425,9 tisíc v roce 2014. Po dvou meziročních nárůstech následovaly dva poklesy a opět tři nárůsty na výsledných 440,7 tisíc ekonomicky neaktivních osob v roce 2021. Více než tři pětiny (62,5 %) ekonomicky neaktivních tvořily osoby ve věku 60 a více let, nejmladší věková kategorie 15–29 let byla zastoupena 24,6 %. Mezi ekonomicky neaktivními převažovaly ženy (61,2 %), což bylo o 0,1 p. b. více než v celé republice (61,1 %).

Graf 2.7 Obecná míra nezaměstnanosti a změna počtu nezaměstnaných podle čtvrtletí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Počet zaměstnaných cizinců rostl.

Ve Středočeském kraji bylo podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu ke konci roku 2021 celkem 133 690 zaměstnaných cizinců, jejich počet za posledních deset let rostl. Od roku 2011 narostli více než 3krát (ze 42,5 tis.), poslední meziroční nárůst činil 14,2 %. V rámci okresů přibýlo nejvíce zaměstnaných cizinců mezi roky 2011 a 2021 v okresech Praha-východ (27 tis.), Mladá Boleslav (19,1 tis.) a Praha-západ (10,1 tis.), zároveň relativní přírůstky zde patřily k nejvyšším (více než 3násobné zvýšení). Počty zaměstnaných cizinců byly v těchto třech okresech nejvyšší (Praha-východ 36,8 tis., Mladá Boleslav 28,5 tis., Praha-západ 13,9 tis.), soustředily se sem tři pětiny (59,2 %) všech zaměstnaných cizinců kraje. Úplně nejvyšší relativní přírůstek zaznamenal okres Nymburk, kde se počet zaměstnaných cizinců zvýšil 4krát, absolutní nárůst (o 6 tis.) zde byl 5. nejvyšší. K nárůstu počtu zaměstnaných cizinců

došlo ve všech okresech. V okrese Rakovník byl však nárůst zanedbatelný (o 162 osob) a zároveň se jedná o okres s dlouhodobě nejnižším celkovým počtem zaměstnaných cizinců.

V posledních 6 letech se zvyšoval počet cizinců živnostníků.

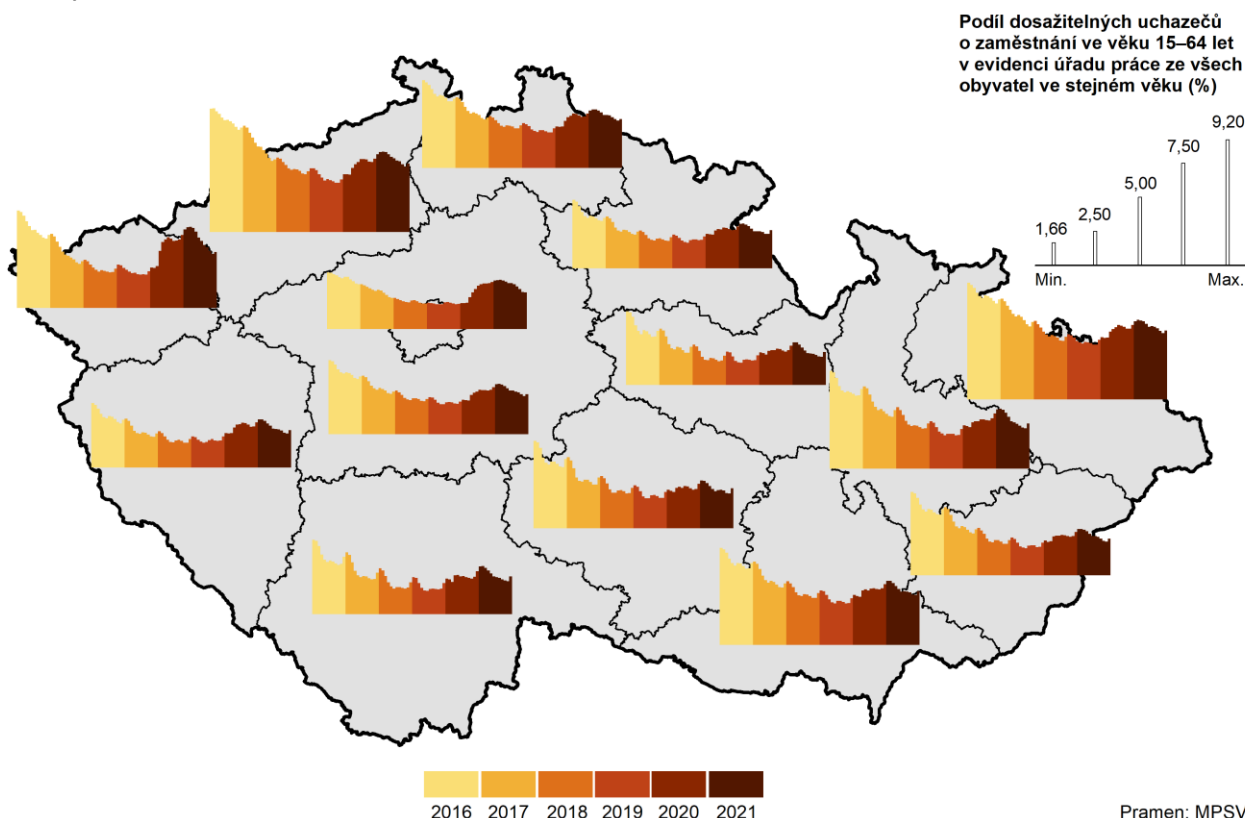
Živnostenské oprávnění mělo ve Středočeském kraji roce 2021 celkem 12 104 cizinců, což byl historicky nejvyšší počet. Počet cizinců živnostníků rostl v posledních 6 letech, poslední meziroční 7% nárůst byl přitom nejvyšší. Platné živnostenské oprávnění mělo 9,1 % zaměstnaných cizinců, což bylo méně, než činil republikový průměr (12,7 %).

Nezaměstnanost

Po roce 2013 počet uchazečů o zaměstnání každoročně klesal, k vysokému nárůstu došlo v roce 2020.

Na konci roku 2021 bylo podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) ve Středočeském kraji evidováno na úřadech práce celkem 29 019 uchazečů o zaměstnání. Počet uchazečů po roce 2013 každoročně klesal, v tomto roce byla dosažena historicky nejvyšší hodnota 61 681 uchazečů. Po šestiletém období poklesu došlo v roce 2020 k 40% nárůstu počtu uchazečů, na což měla vliv opatření související s epidemií covid-19. V roce 2021 zaznamenal počet uchazečů opět pokles (o 12,4 %). Mezi uchazeči převažovaly ženy (53,8 %), v čase zůstával jejich podíl na celkovém počtu uchazečů stabilní.

Kartogram 2.2 Podíl nezaměstnaných osob v krajích v letech 2016 až 2021 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

V roce 2019 byla nejnižší nezaměstnanost za posledních více než 20 let,

Podíl nezaměstnaných osob⁵ činil 3,35 % ke konci roku 2021. Opatření v souvislosti s epidemií covid-19 se promítla také do podílu nezaměstnaných osob, který se

⁵ Podíl nezaměstnaných osob = podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku

v posledních 2 letech však vzrostla.

v letech 2020 a 2021 zvýšil. Na konci roku 2019 klesla nezaměstnanost na nejnižší hodnotu (2,44 %) od poloviny 90. let minulého století, v letech 2020 a 2021 došlo k meziročním nárůstům o 0,60, resp. 0,31 p. b.

Větší byl podíl nezaměstnaných žen než mužů.

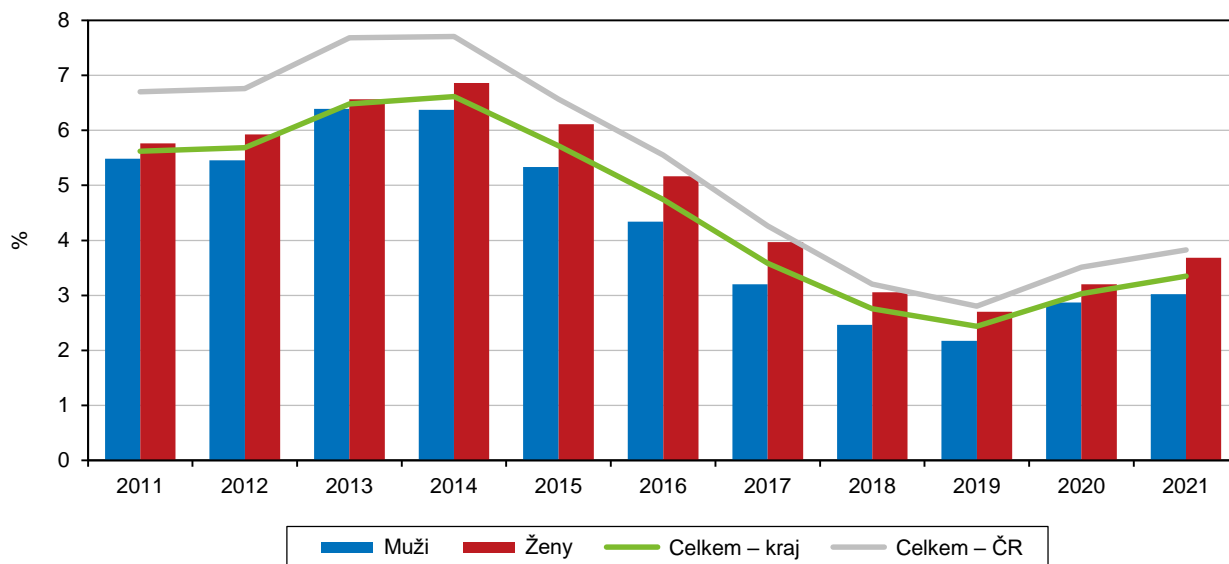
Podíl nezaměstnaných osob dosahoval téměř neustále vyšších hodnot v případě žen než mužů. Výjimkou byly pouze roky 2009 a 2010, kdy klesl podíl nezaměstnaných žen nepatrně pod hodnotu podílu nezaměstnaných mužů, jednalo se však pouze o nepatrný rozdíl 0,09 p. b. Ke konci roku 2021 činil podíl nezaměstnaných mužů 2,70 % a nezaměstnaných žen 3,28 %.

Podíl nezaměstnaných osob se trvale držel pod průměrem ČR, pozice mezi kraji se však zhoršila.

Nezaměstnanost ve Středočeském kraji byla od roku 1993 nižší než v rámci celé republiky. V roce 2005 se Středočeský kraj dostal na druhou nejnižší míru nezaměstnanosti mezi všemi kraji, hned po hl. m. Praze. Do té doby byla pozice kraje horší. Druhou pozici si Středočeský kraj držel až do roku 2011. Od roku 2012 se začal propadat hlouběji na mezikrajském žebříčku až na 7. nejnižší hodnotu podílu nezaměstnaných osob mezi kraji v letech 2019 a 2020 a 8. nejnižší na konci roku 2021. Především v letech 2014–2019, kdy docházelo k intenzivnímu poklesu nezaměstnanosti, se rozdíly mezi kraji stíraly, a tudíž byly rozdíly v hodnotách podílů nezaměstnanosti na předních příčkách minimální. Zatímco v roce 2013 byl rozdíl mezi krajem s nejvyšším a nejnižším podílem nezaměstnaných osob 6,3 p. b., v roce 2019 se jednalo pouze o 2,5 p. b. Krajem s nejnižším podílem nezaměstnaných osob byl v roce 2021 Pardubický kraj (2,45 %), který vystřídal před pandemií dlouhodobě první hlavní město Praha (1,90 % v roce 2019, 2,76 % v roce 2021). Nejvyšší nezaměstnaností naopak trpěl kraj Ústecký (5,08 %), který stál dlouhodobě na nejhorší pozici, pouze v letech 2017–2019 ho vystřídal kraj Moravskoslezský.

Graf 2.8 Podíl nezaměstnaných osob* ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr)

Pramen: MPSV

* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

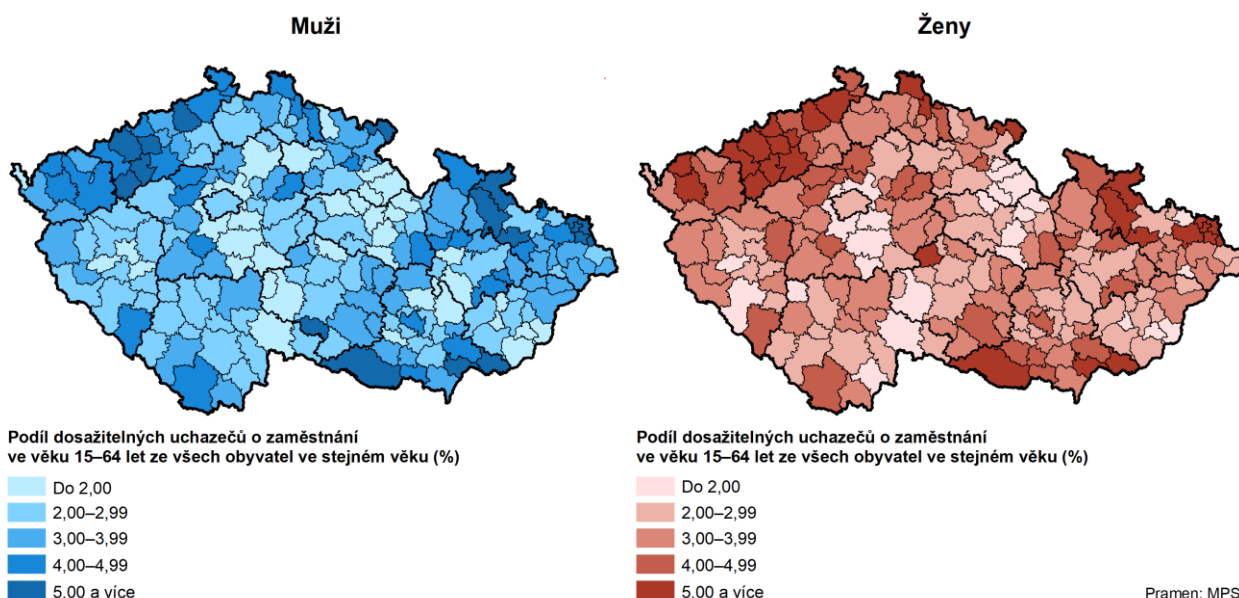
Nejnižší nezaměstnanost v kraji i celé ČR zaznamenaly okresy Praha-východ, Praha-západ, Benešov a Mladá Boleslav.

Na vývoj nezaměstnanosti ve Středočeském kraji má hlavní vliv především dostupnost pracovního trhu hlavního města, v případě Mladoboleslavska pak trh vázaný na celorepublikově významný podnik automobilového průmyslu. Nejnižší podíl nezaměstnaných osob zaznamenal na konci roku 2021 okres Praha-východ (1,28 %), následovaný okresy Praha-západ (1,70 %), Benešov (1,74 %) a Mladá Boleslav (2,13 %). Tyto okresy se umístily zároveň na špičce celorepublikového žebříčku, patřilo jim první, druhé, čtvrté a šesté místo. Mezi šesti okresy s nejnižší

nezaměstnaností v republice se kromě středočeských okresů dostaly jen okresy Rychnov nad Kněžnou a Pelhřimov (třetí resp. páté místo). Středočeským okresem s nejvyšším podílem nezaměstnaných osob byl ke konci roku 2021 okres Kladno s podílem 4,46 % nezaměstnaných, to představovalo 14. nejvyšší hodnotu mezi všemi okresy ČR. Nejvyšší hodnotu na celostátním žebříčku dosáhl okres Karviná (8,47 %).

Kartogram 2.3 Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2021 (dosažitelní uchazeči o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce)

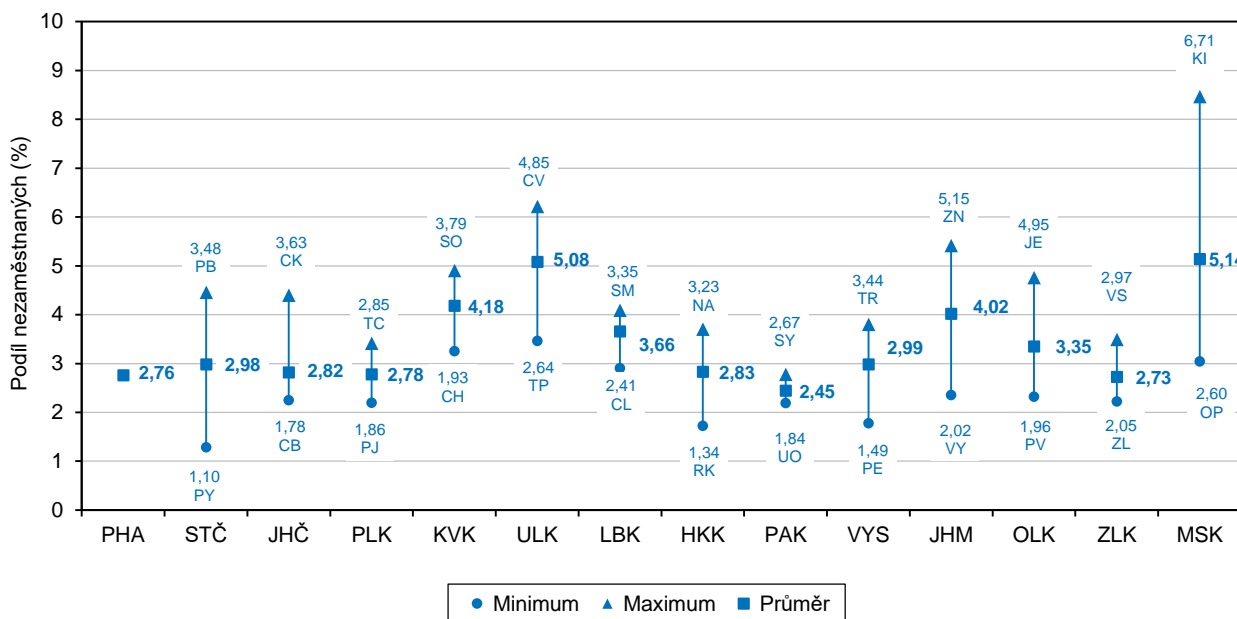

Nezaměstnanost byla vyšší u žen než u mužů, kromě okresu Příbram.

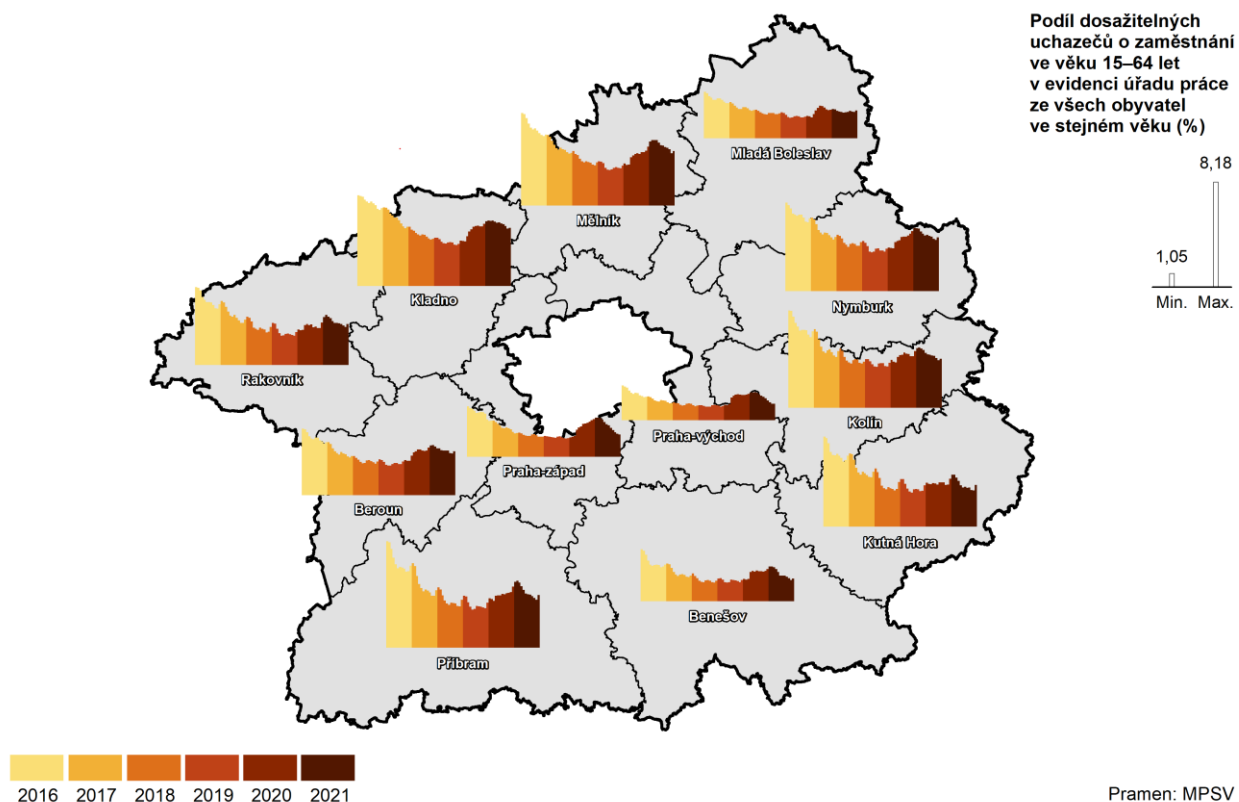
Podíl nezaměstnaných osob v kraji byl vyšší u žen (3,28 %) než u mužů (2,70 %). To platilo ve všech okresech Středočeského kraje kromě okresu Příbram, který vykázal vyšší nezaměstnanost u mužů než u žen (o 0,13 p. b.).

Graf 2.9 Rozptyl podílu nezaměstnaných v okresech podle krajů k 31. 12. 2021

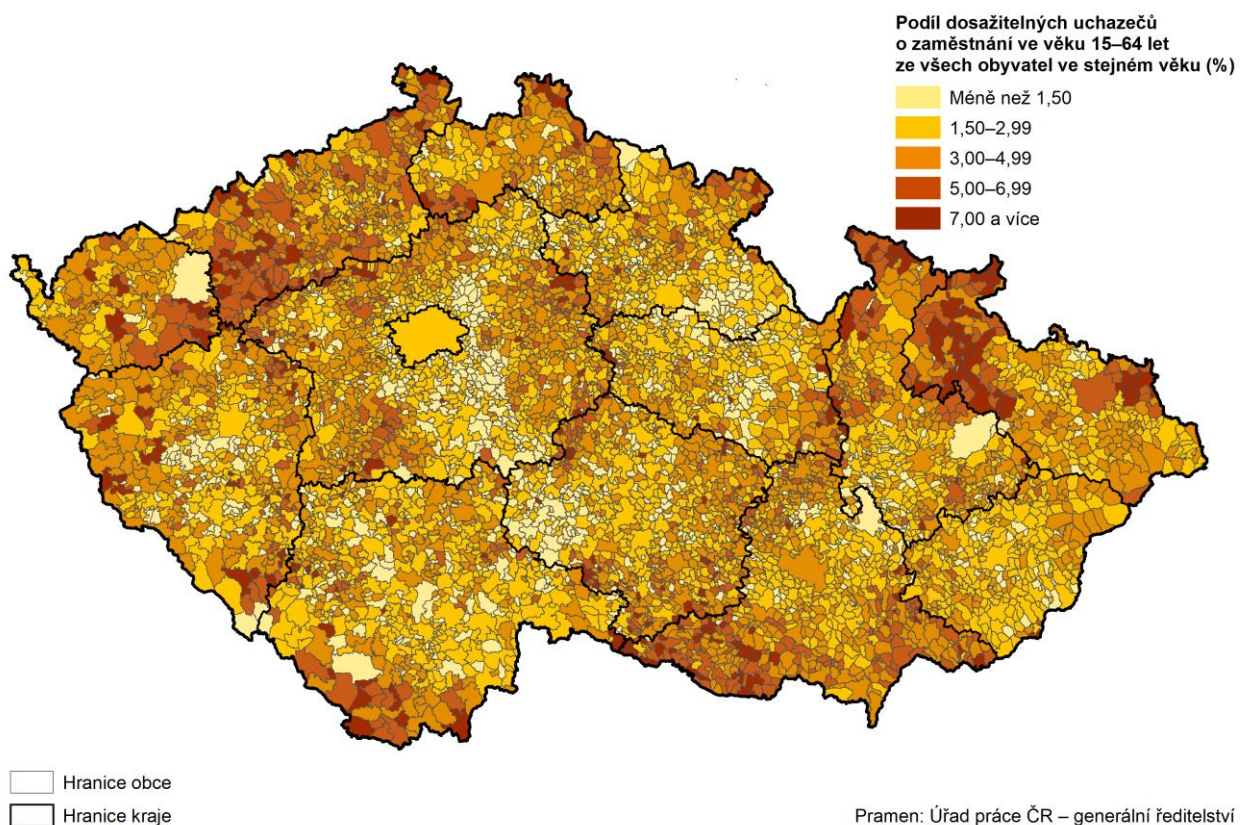
Pramen: MPSV

Kartogram 2.4 Podíl nezaměstnaných osob v okresech Středočeského kraje v letech 2016 až 2021 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

Kartogram 2.5 Podíl nezaměstnaných osob v obcích k 31. 12. 2021

Počet volných pracovních míst v posledních letech rychle rostl, v roce 2021 se přehouppl přes 60tisícovou hranici.

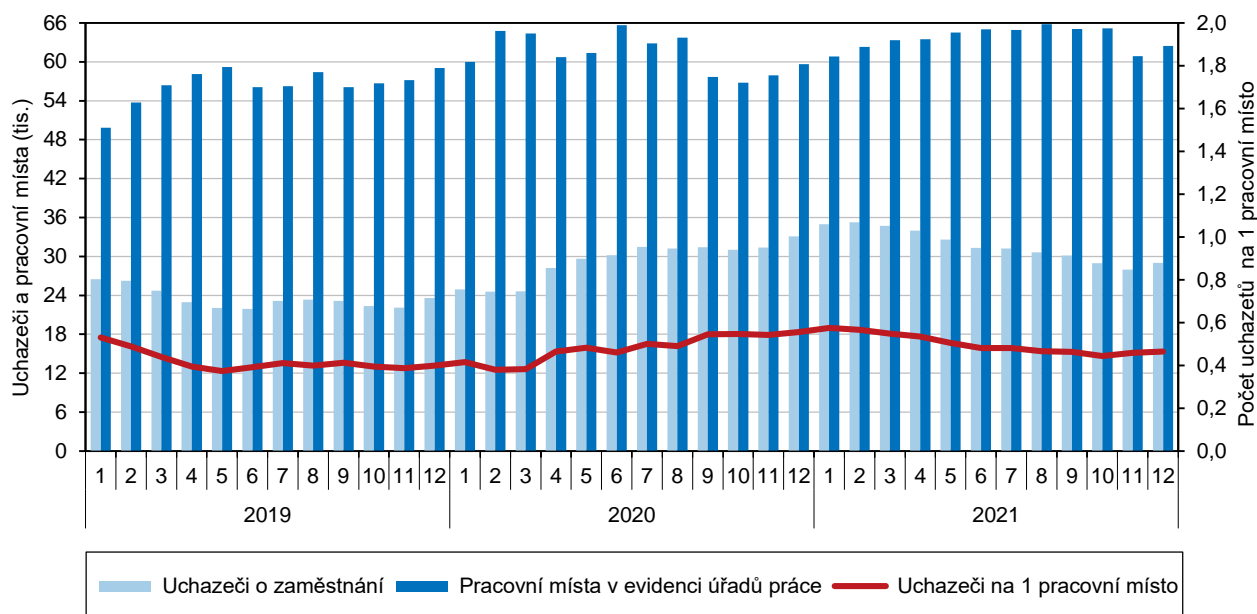
Ke konci roku 2021 bylo ve Středočeském kraji 62 441 volných pracovních míst. To byla historicky nejvyšší hodnota, která více než trojnásobně převyšovala do té doby nejvyšší hodnoty z roku 2007, během něhož dosahoval počet volných pracovních míst 20 tisíc. Z tohoto maxima v roce 2007 následoval ale během dvou dalších let výrazný pokles na minimální hodnotu ke konci roku 2009 (3 296). V období let 2010–2013 docházelo pouze k pozvolnému nárůstu počtu volných pracovních míst, od roku 2014 však následoval strmý růst. Z minima v roce 2009 se tak počet volných pracovních míst dostal do konce roku 2021 na téměř 19násobek.

Od konce roku 2017 byl v kraji nižší počet uchazečů o zaměstnání než volných pracovních míst.

V souvislosti s výrazným nárůstem počtu volných pracovních míst a poklesem počtu uchazečů o práci do roku 2019 se postupně výrazně snižovala hodnota ukazatele počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo. V roce 2013 vycházelo na jedno volné pracovní místo více než 15 uchazečů, ke konci roku 2014 to bylo necelých 7. Ještě ke konci roku 2016 bylo v kraji více uchazečů než pracovních míst (2,1 uchazečů na 1 volné pracovní místo), v listopadu roku 2017 se ale situace obrátila a od té doby dosahuje tento ukazatel hodnot nižších než 1. Ke konci roku 2019 to bylo konkrétně 0,40 uchazečů na 1 volné pracovní místo. V souvislosti s nárůstem počtu uchazečů v roce 2020 se zvýšil i počet uchazečů na 1 volné pracovní místo na 0,6; na konci roku 2021 pak došlo k poklesu na 0,5. Ve srovnání s ostatními kraji se jednalo o 3. nejnižší hodnotu. Minimum bylo dosaženo v Praze (0,29) a maximum v Moravskoslezském kraji (3,3).

Graf 2.10 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa ve Středočeském kraji (stav ke konci měsíce)

Pramen: MPSV

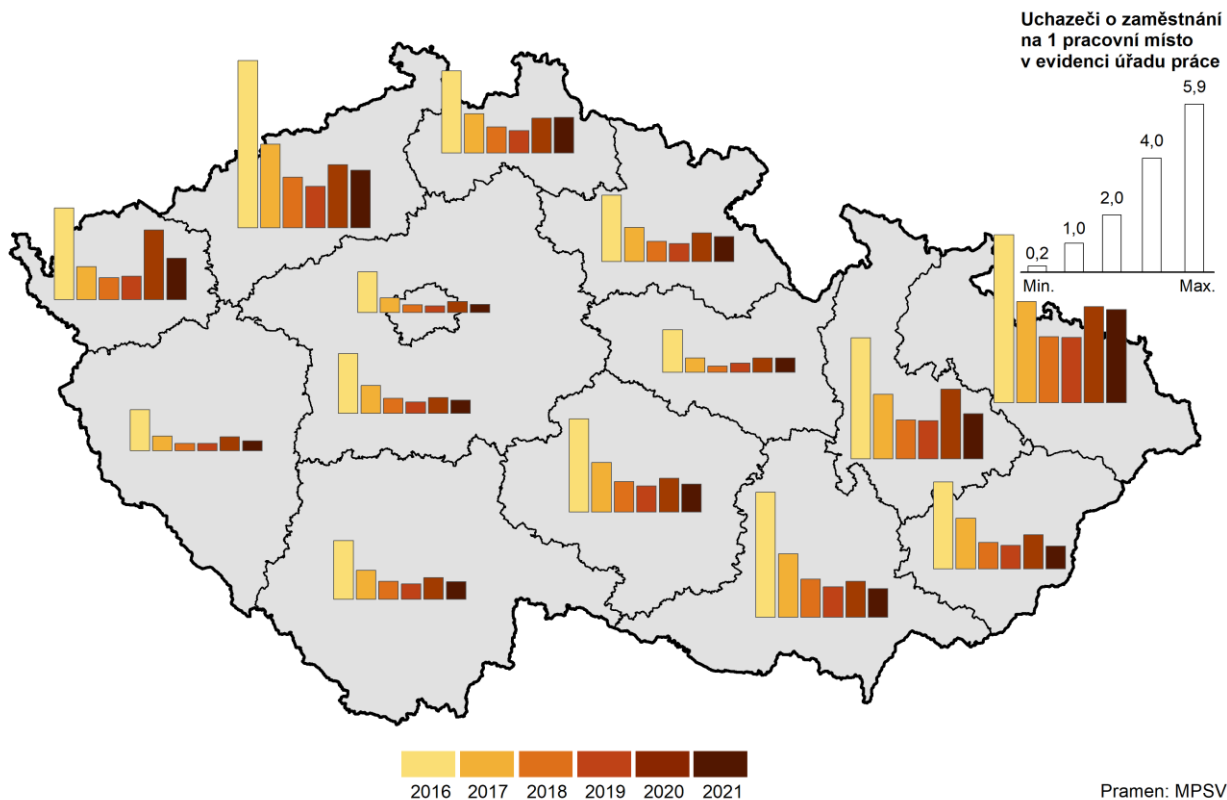

V posledních dvou letech došlo k nárůstu podílu dlouhodobě nezaměstnaných osob na celkové nezaměstnanosti.

S rostoucí celkovou mírou nezaměstnanosti do roku 2014 docházelo ke zvyšování podílu skupin dlouhodobě nezaměstnaných v evidenci úřadu práce (1–2 roky a nad 2 roky) na celkovém počtu evidovaných nezaměstnaných a naopak klesaly podíly skupin krátkodobě nezaměstnaných (do 3 měsíců a 3–6 měsíců). Po roce 2014, kdy došlo k obratu ve vývoji nezaměstnanosti, se trend u obou skupin obrátil. Zatímco ještě ke konci 3. čtvrtletí roku 2015 převažovali mezi uchazeči dlouhodobě nezaměstnaní (nad 1 rok) s 42,4 % nad krátkodobě nezaměstnanými do 6 měsíců s 41,3 %; v polovině roku 2020 zaznamenali výrazně vyšší (3,4násobný) podíl krátkodobě nezaměstnaní oproti dlouhodobě nezaměstnaným (63,2 % versus

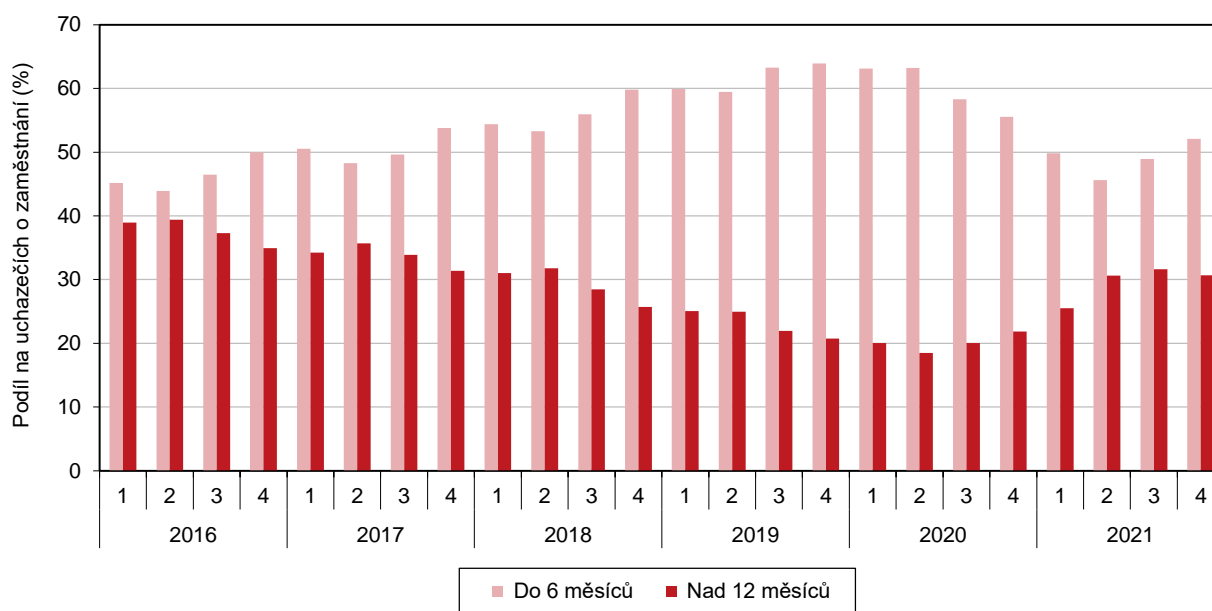
18,5 %). V souvislosti s vlivem epidemické situace a změnami na pracovním trhu se od roku 2020 začala situace opět měnit, podíl krátkodobě nezaměstnaných klesl do konce roku 2021 na 52,1 % a podíl dlouhodobě nezaměstnaných vzrostl na 30,7 %.

Kartogram 2.6 Uchazeči o zaměstnání na pracovní místo v evidenci úřadu práce v krajích v letech 2016 až 2021 (stav k 31. 12.)

Graf 2.11 Krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní ke konci čtvrtletí ve Středočeském kraji

Pramen: MPSV

V posledních 2 letech se zvýšil podíl dlouhodobě nezaměstnaných v populaci.

Stejný vývoj vykázal i podíl dlouhodobě nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15–64 let. Do roku 2014 vzrostl na maximum 2,74 % a od té doby postupně klesal až na minimální hodnotu koncem roku 2019 – 0,55 %. Ke konci roku 2021 se ale opět zvýšil a dosáhl 1 %.

Zastoupení absolventů a mladistvých na celkovém počtu uchazečů v posledních letech vzrostl, stejně jako podíl osob se zdravotním postižením.

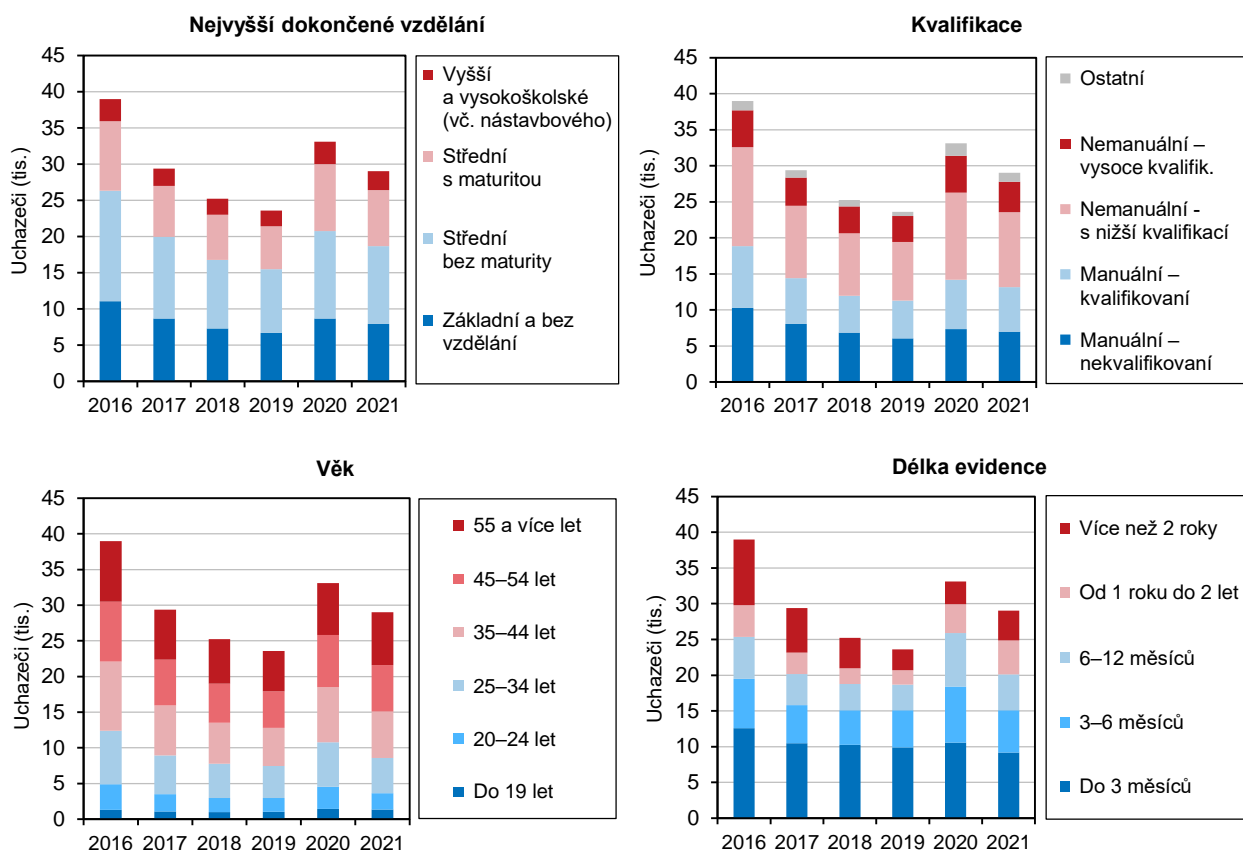
Podíl absolventů a mladistvých na celkovém počtu uchazečů činil na konci roku 2021 ve Středočeském kraji 5,3 % (v ČR 4,8 %), což byla sedmá nejvyšší hodnota mezi kraji. Osoby se zdravotním postižením tvořily 12,5 % uchazečů o zaměstnání (v ČR 14,7 %), a i přestože jejich podíl mezi uchazeči od roku 2014 vzrostl, jednalo se na konci roku 2021 o třetí nejnižší podíl mezi kraji.

V posledních 2 letech se snížil podíl uchazečů s nárokem na podporu v nezaměstnanosti, výše podpory vzrostla.

Více než třetina uchazečů (35,1 %) měla na konci roku 2021 nárok na podporu v nezaměstnanosti, což bylo o 3,2 p. b. více než v rámci celé republiky (31,9 %), přičemž jejich podíl se do roku 2019 výrazně zvyšoval, pak ale došlo ke snížení. V roce 2012 měla nárok na podporu v nezaměstnanosti pouze zhruba pětina uchazečů, v roce 2017 třetina a v roce 2019 přibližně 40 %. Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti činila ke konci roku 2021 celkem 9 745 Kč, během posledních pěti let vzrostla o 44 %.

Graf 2.12 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence ve Středočeském kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

Mezi uchazeči o zaměstnání rostl podíl starších a klesal podíl mladších věkových kategorií.

Podíly jednotlivých věkových kategorií uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu evidovaných uchazečů se během sledovaného období měnily. Jasným trendem bylo zvyšování podílu starších (nad 55 let) a snižování podílu mladších (do 34 let). Podíl věkové kategorie uchazečů ve věku 55 a více let se mezi lety 2016–2021 zvýšil

z 21,8 % na 25,5 %. Naopak podíl mladých uchazečů do 34 let se snížil z 31,9 % na 29,6 %.

V posledních pěti letech výrazně narostl podíl věkové skupiny uchazečů nad 55 let.

Ještě v roce 2014 byla nejstarší věková skupina nad 55 let zastoupena mezi uchazeči až jako 4. nejpočetnější (první byla skupina 35–44 let, druhá 25–34 let, třetí 45–54 let); na konci roku 2021 už ale tvořili uchazeči ve věku 55 a více let nejvíce zastoupenou skupinu. Vykázali dokonce téměř dvojnásobný podíl (25,5 %) než mladí do 24 let (12,6 %).

Mezi uchazeči o zaměstnání vzrostl podíl vysokoškoláků, klesl podíl osob s pouze základním vzděláním.

Nejvyšší podíl uchazečů podle vzdělání tvořili ke konci roku 2021 nezaměstnaní se středním vzděláním bez maturity (36,9 %). Podíl této skupiny uchazečů se oproti roku 2016 snížil (z 39,1 %). Snížil se také podíl kategorie základní vzdělání a bez vzdělání na 27,3 %. I přes pokles uchazečů s nejnižším vzděláním tvořily tyto dvě kategorie mezi uchazeči největší podíly. Naopak uchazeči s vyšší úrovní vzdělání (tj. v kategoriích středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání) tvořili nižší podíly mezi uchazeči (26,7 % a 9,0 %). Obě tyto kategorie přitom zaznamenaly za posledních 5 let nárůst podílu.

Nejvyšší podíl na uchazečích tvořili nemanuální pracovníci s nižší kvalifikací.

Při členění uchazečů podle kvalifikace zaměstnání tvořila ke konci roku 2021 nejvyšší podíl kategorie nemanuálních s nižší kvalifikací (35,8 %), na druhém místě byla kategorie manuálních nekvalifikovaných pozic (24,1 %), na třetím místě manuální kvalifikovaní pracovníci (21,3 %) a nejnižší podíl vykazala skupina nemanuálních vysoce kvalifikovaných zaměstnání (14,6 %). Jednotlivé podíly v průběhu posledních 5 let kolísaly, zaznamenávaly jak meziroční nárůsty, tak poklesy.

Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v posledních pětadvaceti letech rostl, po Praze byl druhý nejvyšší.

Úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlicích osob v jednotlivých regionech do velké míry naznačuje čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD). Čistý disponibilní důchod domácností v běžných cenách dosáhl v roce 2020 ve Středočeském kraji hodnoty 419,2 mld. Kč, na jednoho obyvatele tak připadalo 301,1 tis. Kč, což byla po Praze (376,5 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Nejnižší čistý disponibilní důchod domácností připadl na jednoho obyvatele v Karlovarském kraji (250,1 tis. Kč). Středočeský kraj se v posledních pětadvaceti letech umísťoval hodnotou tohoto ukazatele každoročně na druhé pozici za hlavním městem Prahou a s výjimkou tří let 2011, 2013 a 2017 docházelo k jeho stálému nárůstu. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2020 to bylo 13,8 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (16,5 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 1999, v předchozím období let 1995 až 1998 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem. Nejméně se na celkovém ČDDD republiky podílel kraj Karlovarský (2,4 %).

Kraj zaznamenal nejvyšší počet osob připadající na jednu domácnost.

Podle výsledků výběrového šetření o příjmech a životních podmínkách domácností hospodařilo v roce 2021 ve Středočeském kraji 544,7 tis. domácností a v nich 1 365 tis. osob. Na jednu domácnost tak průměrně připadalo 2,51 osob. Středočeské domácnosti patří dlouhodobě k regionům s průměrně vyšším počtem členů, v roce 2021 byl průměrný počet osob na jednu domácnost z mezikrajského pohledu úplně nejvyšší. Početnější domácnosti v ČR zaznamenávají obecně také východočeské a moravské regiony. Naopak méně početné domácnosti jsou zpravidla v hlavním městě a severozápadních regionech, v roce 2021 se jednalo o hl. m. Prahu (2,12 osob) a Karlovarský kraj (2,23 osob). Tyto výsledky korespondují s charakterem

regionů ČR; vyššího počtu členů domácnosti dosahovaly zpravidla oblasti venkovského charakteru, naopak nižšího počtu oblasti s vyšším podílem městského obyvatelstva.

Kraj vykázal nejvyšší průměrný počet vyživovaných dětí a pracujících členů na domácnost.

V souvislosti s demografickými charakteristikami zaznamenaly středočeské domácnosti v mezikrajském srovnání také nejvyšší průměrný počet vyživovaných dětí na domácnost (0,62) a v kombinaci s vyšší zaměstnaností zároveň i nejvyšší průměrný počet pracujících členů v domácnosti (1,18). Naopak průměrné počty nepracujících důchodců (0,54) patřily mezi kraje k těm nejnižším. U nezaměstnaných se jednalo o hodnotu odpovídající republikovému průměru (0,06).

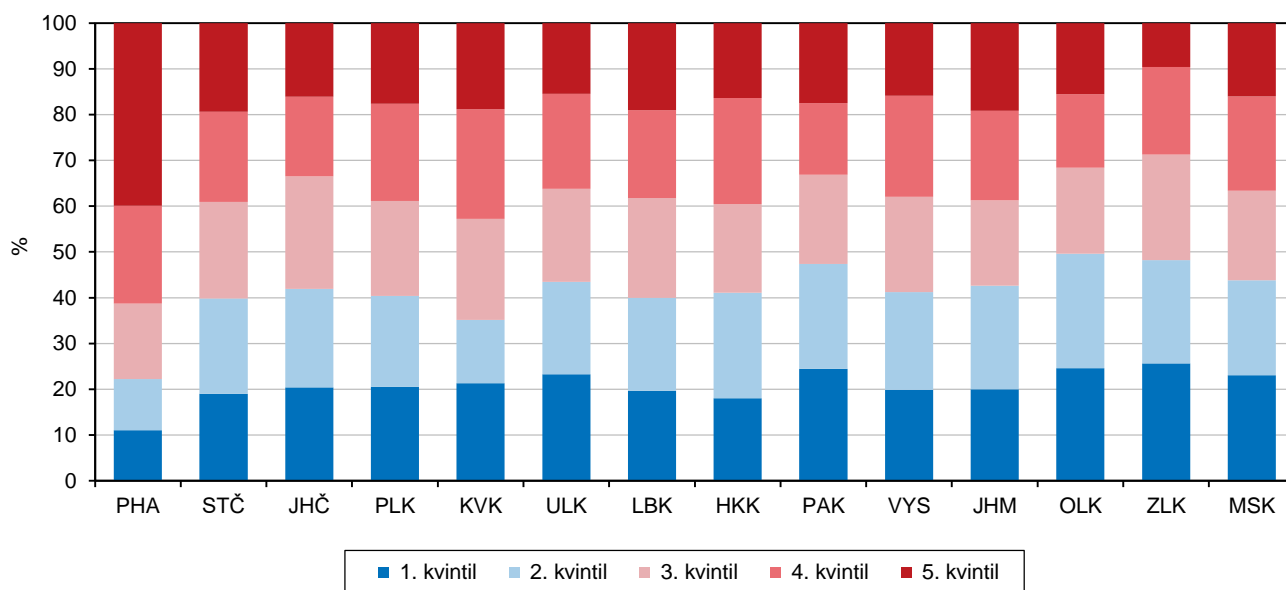
Příjmová situace středočeských domácností patřila mezi nejlepší v republice.

V rámci výběrového šetření Životní podmínky 2021 byly kromě jiného zjišťovány i příjmy domácností za rok předcházející šetření, tedy 2020. Hrubý roční peněžní příjem na člena domácnosti činil ve Středočeském kraji v roce 2020 průměrně 263,6 tis. Kč, průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu dosahoval za kraj výše 218,8 tis. Kč. Tento výsledek byl těsně pod celorepublikovým průměrem (220,1 tis. Kč; tuto hodnotu navyšovaly především příjmy domácností v hlavním městě Praze s 290,7 tis. Kč) a z mezikrajského pohledu byl třetí nejvyšší. Nejnižší průměrný roční čistý příjem připadal na osobu ve Zlínském kraji (190,4 tis. Kč).

Graf 2.13 Podíl domácností v krajích podle kvintilového rozdělení domácností ČR na základě čistého peněžního příjmu v roce 2020

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky 2021)

Rozdělení domácností v celé ČR	1. kvintil: <i>20 % domácností s nejnižšími příjmy</i>	2. kvintil: <i>druhých 20 % domácností</i>	3. kvintil: <i>třetích 20 % domácností</i>	4. kvintil: <i>čtvrtých 20 % domácností</i>	5. kvintil: <i>20 % domácností s nejvyššími příjmy</i>
Počet domácností v ČR	899 475	899 026	899 436	899 255	898 933
Horní hranice čistého peněžního příjmu na osobu v ČR (Kč)	152 877	188 000	223 000	293 935	x

Domácnost s vyššími příjmy byl v kraji větší podíl než v celé republice.

Nadprůměrné příjmy v rámci republiky vykazoval kraj i v podílech domácností podle jednotlivých velikostních skupin měsíčního čistého příjmu na osobu. Zatímco ve Středočeském kraji se podíly domácností s nejnižšími příjmy pohybovaly pod republikovou úrovní (příjem do 12 tis. Kč na osobu – kraj 14,9 %, ČR 16,2 %), podíly s vyššími příjmy se naopak pohybovaly nad celorepublikovým průměrem (příjem nad 30 tis. Kč na osobu – kraj 12,4 %, ČR 11,6 %), nejvýrazněji vynikal Středočeský kraj konkrétně v kategorii 30–50 tis. Kč na osobu, kde zaznamenal po Praze 2. nejvyšší podíl (11,3 %) mezi kraji. Nejčastějším příjmovým pásmem, ve kterém se nacházela třetina (33,8 %) středočeských domácností, byly příjmy ve výši 15–20 tis. Kč na osobu.

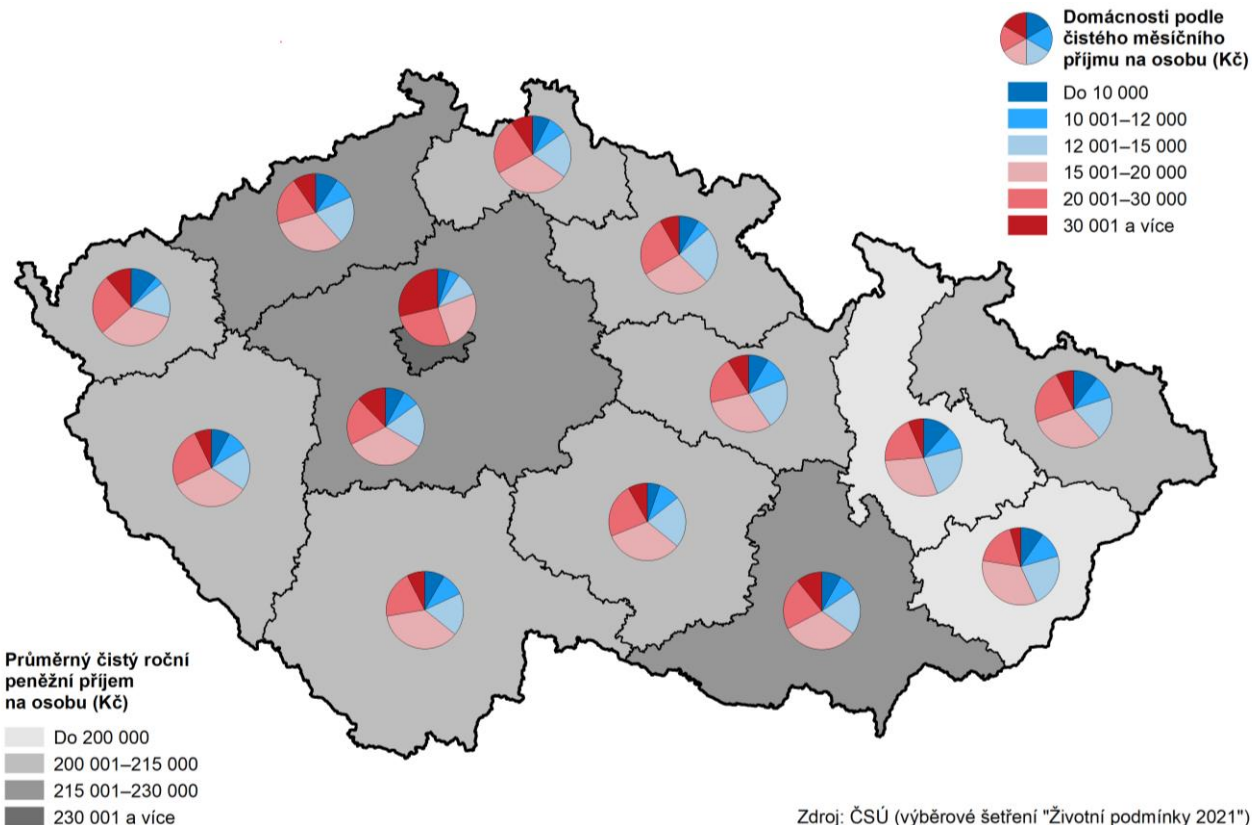
Průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu rostl.

V posledních dvaceti letech docházelo k neustálému nárůstu průměrného ročního čistého peněžního příjmu na osobu, s výjimkou jednoho meziročního poklesu mezi lety 2013 a 2014.

Většina středočeských domácností bydlela ve vlastním domě.

Úroveň bydlení patří k základním ukazatelům životního standardu. Téměř polovina (48,0 %) domácností v kraji bydlela ve vlastním domě, což odpovídá charakteru bydlení ve Středočeském kraji, tedy skutečnosti, že je zde vyšší podíl bytů v rodinných domech, než je tomu u většiny ostatních krajů. Jednalo se o 4. nejvyšší podíl mezi kraji, průměr za ČR činil 38,7 %. Nejvíce domácností bydlelo ve vlastním domě v Kraji Vysočina (54,5 %) a nejméně v hl. m. Praze (12,2 %). Podíly domácností s jinými typy vlastnického poměru k obývanému bytu (osobní, družstevní, pronájem) byly ve Středočeském kraji naopak celorepublikově podprůměrné.

Kartogram 2.7 Příjmy domácností v krajích v roce 2020

Středočeské domácnosti vykázaly mezi kraji druhé nejnižší zatížení výdaji na bydlení.

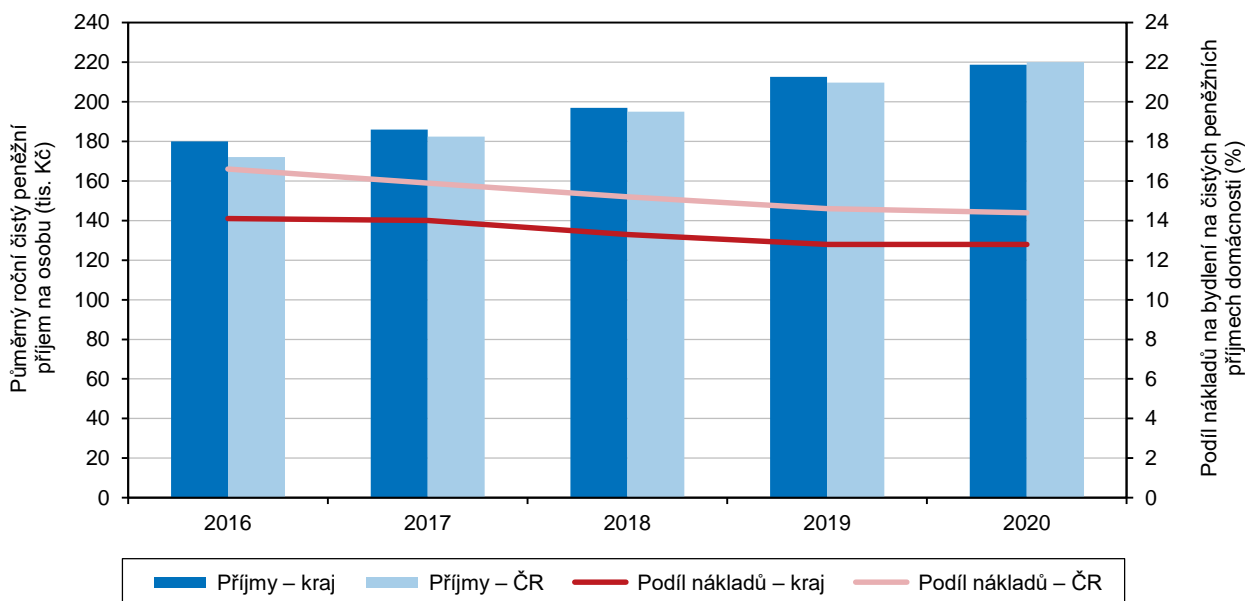
Náklady na bydlení bývají často pro domácnost jednou z hlavních položek ve výdajích a ovlivňují životní podmínky domácností. Středočeské domácnosti vydaly na bydlení měsíčně v průměru 5 847 Kč, méně než domácnosti celé ČR (6 176 Kč). Náklady na bydlení představovaly z čistých příjmů středočeské domácnosti podíl 12,8 %. To bylo o 1,6 p. b. méně než u celorepublikového průměru (14,4 %) a 2. nejnižší hodnota mezi kraji. Menšího podílu dosahovaly domácnosti už jen v Kraji Vysočina (12,0 %). Nejvyšší náklady na bydlení vynakládaly domácnosti v hlavním městě (16,8 %) a Moravskoslezském kraji (16,0 %).

Nejvyšší výdajovou položku na bydlení představovaly poplatky na elektřinu, ve srovnání s ostatními kraji se jednalo o nejvyšší podíl.

Nejvyšší výdajovou položkou na bydlení byly pro středočeské domácnosti poplatky za elektřinu, měsíční průměr těchto poplatků činil 1 944 Kč a představoval třetinu výdajů za bydlení (33,2 %), byl tak mezi kraji nejvyšší. Poplatky za elektřinu byly pro domácnosti nejvyšším výdajem ve většině krajů (10). Pouze 4 kraje zaznamenaly jinou situaci, hlavní výdajovou položku zde tvořilo nájemné (úhrada za užívání bytu), nejvýrazněji v hl. m. Praze (37,4 %), dále pak v krajích Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském. Ostatní měsíční poplatky související s bydlením dosahovaly ve Středočeském kraji zpravidla nižších hodnot než celorepublikový průměr (nájemné, úhrada za užívání bytu – 20,9 % kraj, 26,0 % ČR; plyn z dálkového zdroje – 14,0 % kraj, 14,2 % ČR; vodné a stočné – 9,1 % kraj, 10,2 % ČR; teplo a teplá voda – 8,7 % kraj, 10,3 % ČR). Výjimkou byly díky typu bydlení domácností v kraji jen poplatky za tuhá a tekutá paliva (6,2 %), které byly vyšší než v celé ČR (4,5 %).

Graf 2.14 Příjmy domácností a náklady na bydlení ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

Vybavenost středočeských domácností patřila k nejlepšímu.

Vybavenost domácností určitými předměty či spotřebiči typu televizor, pračka, chladnička či mobilní telefon je v současné době samozřejmostí ve všech krajích ČR. U méně častého či luxusnějšího vybavení domácností (např. sušička prádla, počítač, osobní automobil) patřil podíl vlastnictví u středočeských domácností mezi kraji k nejvyšším. Středočeský kraj byl na 1. místě v podílu domácností vlastnicích sušičku prádla (31,1 %). Na 2. místě se umístil v podílu vlastnictví osobního auta (79,1 %) po Kraji Vysočina (80,6 %), myčky nádobí (55,0 %) po Praze (55,4 %) a ve

vlastnictví osobního počítače nebo notebooku (84,1 %) také po hlavním městě (89,3 %).

Více než polovina středočeských domácností vycházela se svými příjmy bez obtíží.

Součástí šetření bylo také zjišťování subjektivních názorů člena domácnosti na socioekonomickou situaci celé domácnosti. Z výsledků vyplývá, že více než polovina středočeských domácností vycházela se svými příjmy bez obtíží, zbylé domácnosti již měly se svou finanční situací určité obtíže. I přesto, že příjmy středočeských domácností patřily republikově k nadprůměrným, procento domácností, které subjektivně neměly problém svým příjmem pokrýt chod domácnosti (54,2 %), bylo nižší než celorepublikový průměr (61,1 %).

Nejčastěji si středočeské domácnosti stěžovaly na hluk z domu či ulice.

Při zjišťování životních podmínek obyvatel je nutné neopomenout spokojenost občanů s bydlením. Nejčastějšími faktory, které negativně ovlivňovaly kvalitu bydlení domácností, byl hluk z domu či ulice. Tento faktor uvedlo 14,6 % středočeských domácností, více často, než tomu bylo u českých domácností celkem (13,5 %). Rovněž znečištěné prostředí trápilo středočeské domácnosti více (8,6 %) než domácnosti v celé ČR (8,1 %). Negativní faktory týkající se samotného bytu domácnosti (vlhkost a světelné podmínky bytu, velikost bytu) trápily naopak středočeské domácnosti méně než domácnosti v celé ČR.

Mzdy

Průměrná mzda byla v kraji po Praze druhá nejvyšší.

Podle strukturálního šetření mezd⁶ dosahovala průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji v roce 2021 částky 40 585 Kč. Jednalo se po hl. m. Praze (50 494 Kč) o druhou nejvyšší průměrnou mzdu, která se blížila republikovému průměru (40 777 Kč). Ve Středočeském kraji se průměrná mzda dostala nad celorepublikovou hodnotu v roce 2013 a převyšovala ji až do roku 2020. Nejnížší průměrnou mzdu pobírali zaměstnanci v Karlovarském kraji (35 611 Kč). Mezi lety 2016 a 2021 vzrostla hrubá průměrná měsíční mzda ve Středočeském kraji o 39,1 % (11 415 Kč) v celé republice se jednalo o 40,3% nárůst (o 11 721 Kč). Nejvýraznější růst mezi kraji zaznamenal Královéhradecký kraj (nejvyšší relativní růst o 45,9 % a druhý nejvyšší absolutní růst o 12 194 Kč), absolutně nejvíce vzrostla mzda v Praze (o 13 107 Kč).

Druhý nejvyšší rozdíl ve výši průměrné mzdy mezi muži a ženami.

Středočeští muži pobírali v roce 2021 o 7,5 tis. vyšší průměrnou mzdu (43 812 Kč) než ženy (36 354 Kč), což byl druhý nejvyšší rozdíl mezi pohlavími po hl. m. Praze, kde pobírali muži o 11,2 tisíc Kč vyšší mzdu než ženy. V celé republice byl rozdíl mezi pohlavími 6,7 tisíc Kč. Nejnížší rozdíl (3 231 Kč) v průměrné mzdě mužů a žen byl patrný v Karlovarském kraji (kraj s celkově nejnížší průměrnou mzdou). Středočeští muži dlouhodobě zaujímali v hodnotě průměrné mzdy druhé místo mezi kraji, ženy si v roce 2018 polepšily z dosavadního třetího místa a v letech 2018 až 2020 obsadily rovněž druhou příčku jako muži. V roce 2021 ale opět klesly na místo třetí (po Praze a Jihomoravském kraji). První místo patřilo u obou pohlaví Praze (muži 55 744 Kč, ženy 44 506 Kč); poslední místo bylo rozdílné – muži pobírali nejméně v Karlovarském kraji (37 129 Kč), ženy v kraji Zlínském (33 397 Kč).

⁶ Údaje o průměrných mzdách jsou výsledkem strukturálního šetření mezd Ministerstva práce a sociálních věcí (výběrové šetření Informační systém o průměrném výdělků) a Ministerstva financí ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu). Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací.

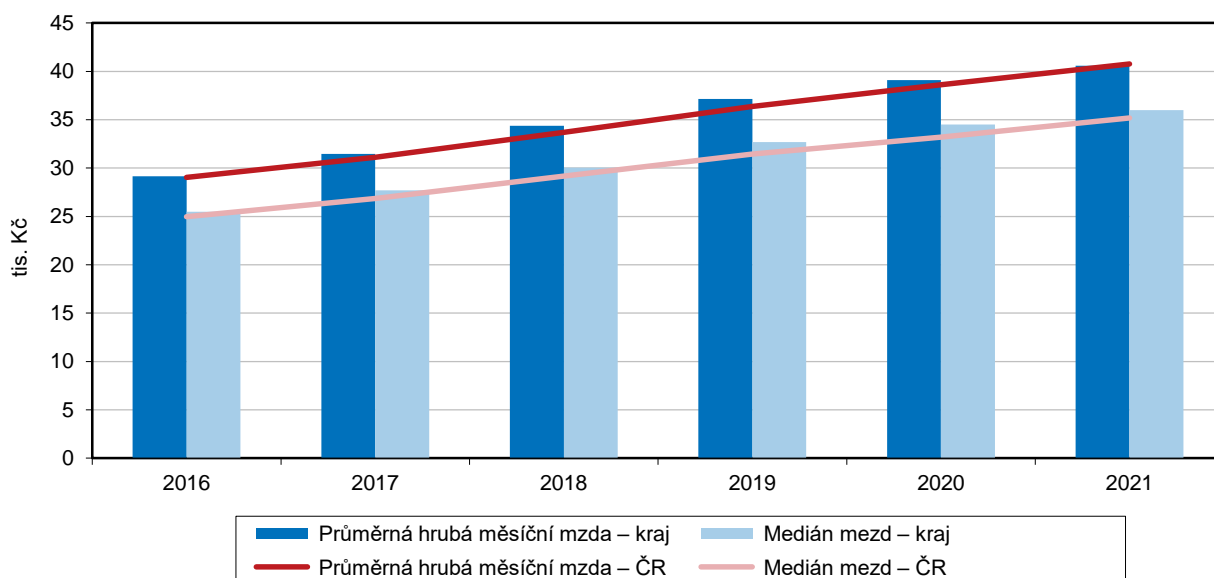

Nejvyšší mzdy pobírali v kraji řídící pracovníci, po Praze druhé nejvyšší. Středočeští řemeslníci, opraváři či montéři pobírali nejvyšší mzdy ve srovnání s kraji ČR.

V rámci strukturálního šetření mezd se zjišťují průměrné mzdy podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání. Nejvyšší mzdy pobírali ve Středočeském kraji řídící pracovníci, v roce 2021 se jednalo ve Středočeském kraji o 90 969 Kč, což byla druhá nejvyšší částka po hl. m. Praze, kde byla již třetím rokem překročena hranice 100 tisíc Kč (111 739 Kč). Druhou nejvyšší mzdu (56 226 Kč) v kraji vykázali specialisté, zde se jednalo o 3. nejvyšší hodnotu mezi kraji po Praze a Jihomoravském kraji. Druhou nejvyšší mzdu v mezikrajském srovnání pobírali ještě středočeští techničtí a odborní pracovníci (44 291 Kč) a úředníci (33 487 Kč). Na prvním místě mezi kraji stál Středočeský kraj v hodnotě průměrné mzdy u kategorií zaměstnání s nižší úrovní vzdělání – řemeslníci a opraváři (38 168 Kč), obsluha strojů a zařízení, montéři (34 958 Kč). Nejhorší mzdová úroveň ve srovnání s ostatními kraji byla patrná ve službách, středočeští pracovníci ve službách a prodeji vykázali až 11. nejvyšší (4. nejnižší) průměrnou mzdu (28 843 Kč) ve srovnání s ostatními kraji.

Graf 2.15 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd ve Středočeském kraji a ČR

Pramen: MPSV, MF

Medián mezd byl v kraji druhý nejvyšší, stejně jako v případě průměrné hrubé mzdy.

Medián mezd⁷ Středočeského kraje dosáhl v roce 2021 částky 35 983 Kč, což byla po hl. m. Praze (41 096 Kč) druhá nejvyšší hodnota, stejně jako v případě průměrné hrubé mzdy. Na rozdíl od průměrné mzdy se však jednalo o hodnotu nad celorepublikovým průměrem (35 169 Kč). Medián mezd ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Nejnižší hodnotu mediánu mezd vykázal stejně jako u průměrné hrubé mzdy Karlovarský kraj (31 961 Kč). Mezi lety 2016 a 2021 vzrostl mzdový medián ve Středočeském kraji o 41,2 %, v celé republice se jednalo o 40,8% nárůst. Nejvyšší absolutní nárůst (o 11,2 tis. Kč) zaznamenalo hl. m. Praha, 2. nejvyšší nárůst Středočeský kraj (o 10,5 tis. Kč), relativně nejvíce vzrostl medián v kraji Královéhradeckém (o 45,4 %). K nejnižšímu absolutnímu i relativnímu růstu došlo naopak v kraji Libereckém (o 9,1 tis. Kč, resp. 36,9 %).

Gender pay gap byl nejvyšší mezi kraji.

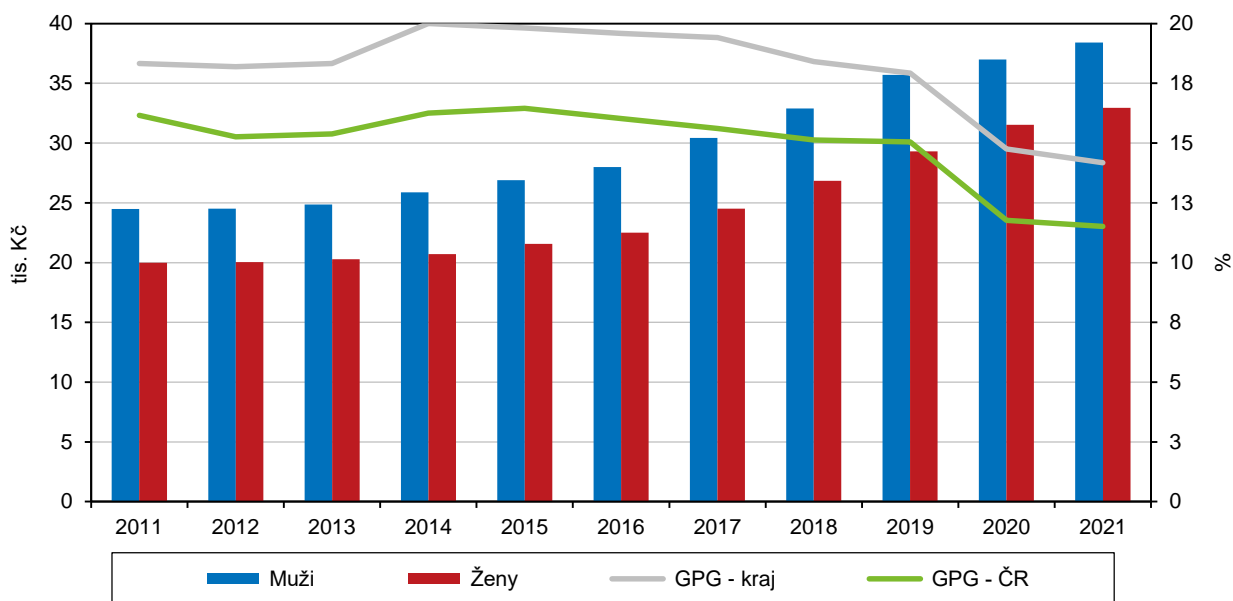
Rozdíl mezi mediánem mezd mužů (38 405 Kč) a žen (32 958 Kč) byl ve Středočeském kraji 5 447 Kč, což byl po Praze druhý nejvyšší absolutní rozdíl mezi

⁷ Medián mezd ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni

kraji, v celé republice se jednalo o rozdíl 4 270 Kč. Relativní vyjádření rozdílu mediánu mzdy mužů a žen (vztážený k mediánu mzdy mužů), tzv. gender pay gap (GPG) byl ve srovnání se všemi kraji nejvyšší (14,2 %). Republikový průměr GPG činil 11,5 %, nejnižší hodnotu vykázal Liberecký kraj (10,4 %). Pořadí krajů v rámci jednotlivých pohlaví bylo v případě mediánu stejné jako u průměrné mzdy u mužů, kteří vykazali druhou (po hl. m. Praze) nejvyšší hodnotu. V případě žen se však jednalo až o třetí nejvyšší hodnotu (po Praze a Plzeňském kraji).

Graf 2.16 Medián mezd podle pohlaví a GPG^{*)} ve Středočeském kraji

Pramen: MPSV, MF

*) GPG - gender pay gap - relativní rozdíl mediánu mzdy mužů a žen (vztážený k mediánu mzdy mužů)

V roce 2021 patřil podle podnikového výkaznictví meziroční růst průměrné mzdy mezi nejnižší.

Druhým zdrojem získávání údajů o průměrných mzdách je zjišťování z podnikového výkaznictví ČSÚ, kde je celkový objem mzdových prostředků poměřován evidenčním počtem zaměstnanců podniku. V této metodice jsou data k dispozici čtvrtletně. Podle předběžných výsledků za rok 2021 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji (na přepočtené počty zaměstnanců) výše 38 176 Kč, v meziročním srovnání činil přírůstek 1 254 Kč (3,4 %). V porovnání s ostatními kraji se jednalo o nejnižší absolutní a druhý nejnižší relativní přírůstek (po Praze). Naopak nejvíce vzrostla průměrná hrubá měsíční mzda v absolutním i relativním vyjádření v kraji Zlínském. Mzda v kraji byla vyšší než celorepublikový průměr (37 903 Kč) a po hl. m. Praze (46 452 Kč) druhá nejvyšší mezi kraji. Nejnižší průměrnou hrubou měsíční mzdou podle podnikového výkaznictví pobírali zaměstnanci v Karlovarském kraji (33 180 Kč).

Kraj vykázal ve 4. čtvrtletí 2021 druhý nejvyšší pokles reálné mzdy mezi kraji.

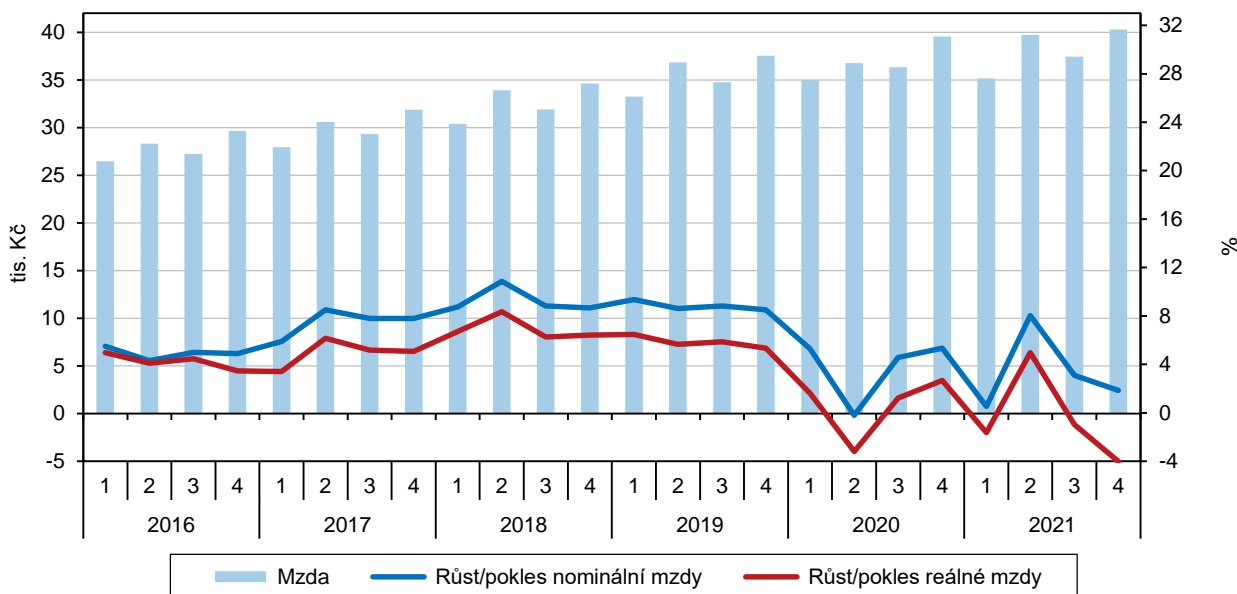
Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda byla vykazována vždy v posledním čtvrtletí každého roku (v důsledku časté výplaty ročních odměn), naopak nejnižší v prvním čtvrtletí roku. Mezi lety 2016–2019 nebyl ve Středočeském kraji zaznamenán žádný čtvrtletní meziroční pokles nominální ani reálné měsíční mzdy. Od roku 2020, kdy se do ekonomické situace promítala covidová pandemie, došlo v kraji ke 4 meziročním čtvrtletním poklesům reálné mzdy, v případě nominální mzdy se jednalo o pokles jeden. Nejvyšší meziroční pokles reálné mzdy, byl zaznamenán v posledním sledovaném čtvrtletí roku 2021 (o 4 %), kdy došlo k poklesu ve všech krajích. Ještě větší pokles než Středočeský kraj vykázal už jen kraj Plzeňský (o 4,1 %). Naopak

nejvyššího meziročního nárůstu reálné mzdy za posledních šest sledovaných let bylo dosaženo ve 2. čtvrtletí roku 2018 (o 8,4 %).

Graf 2.17 Průměrná hrubá měsíční mzda^{*)} a její meziroční změny podle čtvrtletí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

^{*)} podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2021 předběžné údaje

Vzdělávání

Zmínil se nárůst počtu dětí v mateřských školách, vlna se přesunula do škol základních.

Ve Středočeském kraji docházelo v posledních letech k nárůstu počtu dětí a žáků. Počty dětí v mateřských školách rostly již 20 let, v základních školách 12 let a ve středních školách posledních 5 let. Důvodem byl demografický vývoj v kraji ovlivněný vysokými přírůstky obyvatel stěhováním, jakož i nárůstem porodnosti. Nejvyšší přírůstky obyvatel stěhováním byly zaznamenány v letech 2007 a 2008, přicházelo především mladé obyvatelstvo připravené v kraji založit rodinu. To se následně promítlo do vývoje počtu narozených dětí, kterých přišlo ve Středočeském kraji na svět nejvíce v letech 2008–2010, 2017 a 2021. V případě mateřských škol se již hlavní nárůst počtu dětí plně promítl, problém nedostačujících míst ve školkách byl v řadě obcí především v nejtěsnějším zázemí Prahy velký. Od roku 2016 se už ale strmý nárůst patrný do roku 2015 zpomalil a počty dětí v mateřských školách rostly už jen pozvolna, mezi lety 2016 a 2021 se jednalo pouze o 3% nárůst. Vlna se následně přenesla do základních škol, nejsilnější populační ročníky zahájily školní docházku a počty žáků rychle rostly, mezi lety 2016 a 2021 to bylo o 15,4 %, nejvyšší meziroční nárůsty (5%) byly zaznamenány v letech 2015 a 2016.

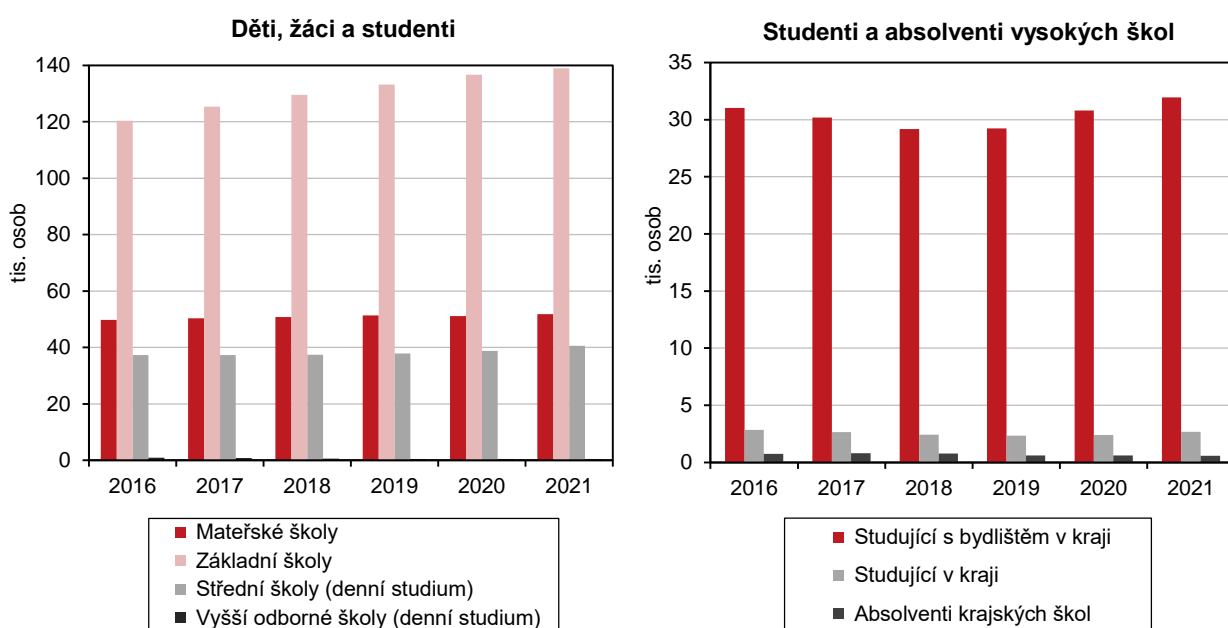
Počet dětí v mateřských školách vzrostl nejvíce mezi kraji.

Ve Středočeském kraji fungovalo ve školním roce 2021/2022 celkem 808 mateřských škol s 2 402 třídami. Počet mateřských škol již 14. rokem trvale roste, za tuto dobu přibýlo v kraji 179 školek, přičemž v posledním roce to bylo 5 zařízení. Počet mateřských škol vzrostl během posledních deseti let ve všech krajích, nejvýrazněji v Praze (o 27,9 %, resp. 95 zařízení) a Středočeském kraji (o 18,1 %, resp. o 124 zařízení). Nejnižší nárůst zaznamenal kraj Moravskoslezský (o 0,4 %, resp. 2 zařízení). Počet dětí ve středočeských mateřských školách rovněž postupně narůstal (s výjimkou školního roku 2020/2021) až k maximu 51 834 dětí ve školním roce 2021/2022. Nárůst počtu dětí byl za posledních deset let nejvyšší mezi všemi

kraji (o 22,5 %), a to i přesto, že došlo k jeho zpomalení. Meziroční nárůsty se pohybovaly v posledních 6 letech kolem 1 %, zatímco v době nejintenzivnějšího nárůstu (mezi roky 2010–2014) rostly počty dětí ve školách každoročně o 5–6 %. V 5 krajích došlo naopak během posledních deseti let k poklesu dětí v mateřských školách, nejvýrazněji v krajích Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském. V mezikrajském srovnání vzrostl nejvíce také počet učitelů ve středočeských mateřských školách (o 49,0 % za 10 let). I přes akutní problém s nedostatkem míst ve školách a nutnost jejich rychlého řešení v podobě rozšiřování kapacit nedocházelo ke snižování kvality měřené počtem dětí ve třídách a počtem dětí připadajících na jednoho učitele. Ve školním roce 2021/2022 připadalo na jednu třídu 21,6 dětí, což bylo méně než ve školním roce 2011/2012 (23,3 dětí). Na jednoho učitele připadlo 10,7 dětí, před deseti lety to bylo 13,0 dětí.

Graf 2.18 Děti, žáci, studenti a absolventi škol ve Středočeském kraji

Pramen: MŠMT

Výrazně v kraji vzrostl počet základních škol a počet dětí v nich.

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2021/2022 celkem 574 základních škol s 6 858 třídami. Počet základních škol rostl devět let v řadě, za tuto dobu se zvýšil o 50 zařízení, z toho v posledním roce o 7. To byl nejvyšší absolutní a 2. nejvyšší relativní nárůst (o 9,5 %) mezi všemi krají, spolu s Prahou (nárůst o 13,0 %, resp. o 33 zařízení). Ve 4 krajích počet škol poklesl, nejvýrazněji v Libereckém kraji. Počet žáků vzrostl ve Středočeském kraji během desetiletého období o 43,4 %, přičemž nejvyšší intenzita nárůstu nastoupila v návaznosti na demografický vývoj ve školním roce 2014/2015 (meziročně 4–5% nárůsty), narozdíl od mateřských školek, kde docházelo ke slábnutí intenzity nárůstu po vrcholu v letech 2013–2014. Základní školu navštěvovalo ve Středočeském kraji ve školním roce 2021/2022 celkem 138 970 žáků, což bylo historické maximum, i přestože v posledních letech už byl také zaznamenán postupný pokles meziročních nárůstu (z maximálních 4–5 % před sedmi lety na 1,7 % v roce 2021/2022). Počet dětí v základních školách vzrostl ve všech krajích. Vysoký nárůst počtu dětí v základních školách zaznamenala spolu se Středočeským krajem za deset let podobně jako u mateřských škol ještě Praha (o 47,1 %, resp. o 35 900 dětí), naopak nejnižší nárůst vykázaly kraje Moravskoslezský a Karlovarský (o 7,6 %, resp. o 8,5 %).

<p>Počet dětí připadající na jednu třídu a učitele se v kraji u základních škol zvyšoval, na rozdíl od škol mateřských, kde došlo ke snížení.</p>	<p>Zatímco u mateřských škol se počty dětí připadající na jednu třídu a učitele průběžně snižovaly, u základních škol byl trend opačný, docházelo k jejich zvyšování. Na jednu třídu připadalo ve školním roce 2021/2022 ve Středočeském kraji 20,3 žáků, což byl druhý nejvyšší počet po hl. m. Praze (20,8 dětí) a nárůst za posledních 10 let ve Středočeském kraji byl nejvyšší mezi kraji. Nejméně žáků v jedné třídě vykázal kraj Zlínský (18,1). Na jednoho učitele připadlo ve Středočeském kraji 14,5 žáků, což bylo nejvíce mezi kraji. Středočeský kraj byl jedním ze tří krajů (spolu s Plzeňským a Prahou), kde během posledních deseti let došlo k nárůstu počtu žáků na jednoho učitele, v ostatních krajích došlo k poklesu. Nejméně žáků na učitele připadlo v kraji Královéhradeckém (12,9).</p>
<p>Nejvyšší nárůst počtu dětí v ZŠ byl zaznamenán v zázemí Prahy, nejnižší na periferii.</p>	<p>Počet dětí v mateřských školách se v posledních deseti letech zvýšil ve všech okresech kraje, nejvýrazněji v zázemí hlavního města, v okresech Praha-západ (o 59,5 %) a Praha-východ (o 53,9 %); nejméně naopak v okrese Rakovník (o 5,1 %). Nejvyšší nárůsty proběhly v první polovině desetiletého období, v posledních pěti letech už došlo k výraznému zpomalení a v řadě okresů už počet dětí stagnoval. Výrazné meziokresní rozdíly se přenesly do změn počtu základních škol a žáků v nich, především v posledním 7letém období. V okresech Praha-východ a Praha-západ se vlna z mateřských škol přenesla do škol základních, v návaznosti na demografický vývoj spojený s vlivem procesu suburbanizace. Příliv přistěhovalých a následně vysoké počty narozených dětí byly patrné právě v nejtěsnějším zázemí hlavního města. Nejdříve se projevíly nárůsty dětí v mateřských školách v zázemí hlavního města, v posledních 7 letech se ale přesunul růst na základní školy. Výsledkem bylo zvýšení počtu žáků ZŠ o 54,6 % v okrese Praha-východ, kde bylo otevřeno 19 nových škol, a o 50,0 % v okrese Praha-západ, kde vzniklo 8 nových základních škol. Naopak nejnižší nárůsty počtu dětí v základních školách vykázaly periferní okresy kraje – Příbramsko a Kutnohorsko (nárůst shodně o 12 %).</p>
<p>Počet studentů na středních školách začal růst.</p>	<p>Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2021/2022 celkem 148 středních škol, přičemž v denní formě v nich studovalo 40 588 žáků. Trendy ve vývoji počtu škol a žáků byly protichůdné. Zatímco počet škol vykazoval klesající trend, před 10 lety bylo v kraji o 6 středních škol více; počet žáků denního studia pětkrát po sobě v posledních letech vzrostl, ve školním roce 2021/2022 meziročně o 4,7 %. Je patrné, že postupně přechází vlna nárůstu zaznamenaná v mateřských a základních školách také do škol středních. Trend trvalého poklesu počtu žáků ve středních školách se v kraji zastavil ve školním roce 2016/2017, přičemž od následujícího školního roku 2017/2018 nastal pozvolný nárůst, který se zrychloval. V roce 2019/2020 se jednalo o 1% meziroční nárůst, v roce 2020/2021 o 2,4% a v posledním sledovaném roce 2021/2022 o nejvyšší 4,7% nárůst. Slabé ročníky devadesátých let minulého století budou na středních školách postupně nahrazovány silnějšími populačními ročníky přicházejícími ze základních škol. Pokles stavů na středních školách Středočeského kraje stěží postupně nárůst, maximální počty se vzhledem k vývoji věkového složení obyvatelstva dají očekávat během následujících 4 let.</p>
<p>Nejvíce středoškoláků studuje střední odbornou školu s maturitou, jejich podíl v posledních dvou letech rostl.</p>	<p>Nejvíce středoškolských žáků dlouhodobě studuje střední odbornou školu s maturitou (18 201, tj. 42,7 % všech středoškoláků), druhý nejvyšší podíl zaujímá střední všeobecné vzdělávání s maturitou (13 150 žáků, tj. 30,9 %) a třetí místo patří střednímu vzdělávání s výučním listem (9 204 žáků, tj. 21,6 %). Nástavbové studium navštěvovalo ve školním roce 2021/2022 celkem 1 612 žáků, tj. 3,8 %. V posledních dvou letech došlo ke snižování podílu všeobecného vzdělávání s maturitní zkouškou a vzdělávání s výučním listem, rostl naopak podíl odborného vzdělávání s maturitou.</p>

<p>Po dlouhodobém poklesu počtu studentů vyšších odborných škol došlo v posledním školním roce k nárůstu.</p>	<p>Trendem ve Středočeském kraji je snižování počtu vyšších odborných škol a až do předposledního školního roku také studentů, kteří tyto školy navštěvují. Ve školním roce 2021/2022 fungovalo ve Středočeském kraji 16 vyšších odborných škol, což bylo o čtyři méně než před deseti lety. Tyto školy navštěvovalo 1 317 studentů, což bylo o 52,3 % méně než před 10 lety. Pouze v posledním školním roce došlo po desetiletém poklesu k nárůstu počtu studentů o 7,5 %. U studentů denního studia byl dlouhodobý pokles ještě výraznější – za 10 let o 66,5 %, v posledním školním roce však také došlo k nárůstu (o 18,5 %). Ve školním roce 2021/2022 se účastnilo denní formy vzdělávání na vyšších odborných školách v kraji 532 studentů. Většinu studentů z celku tvořily ženy (84,0 %).</p>
<p>Počet studentů vysokých škol v kraji byl třetí nejnižší.</p>	<p>Na území Středočeského kraje nemá v současné době sídlo žádná státní vysoká škola, pouze dvě soukromé – Academia Rerum Civilium – Vysoká škola politických a společenských věd, s.r.o. v Kolíně a ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA o. p. s. v Mladé Boleslavi. Veřejné vysoké školství je zastoupeno jednou fakultou pražské vysoké školy (ČVUT) – Fakulta biomedicínského inženýrství v Kladně. Na všech těchto školách studovalo v roce 2021 celkem 2 663 studentů se státním občanstvím ČR. Během posledních deseti let měl počet studentů na středočeských vysokých školách klesající tendenci, v posledních dvou letech však došlo k nárůstu, v roce 2021 výrazněji o 11,4 %. Počet vysokoškolských studentů ve Středočeském kraji byl mezi kraji třetí nejnižší, méně studentů vykázaly pouze kraj Karlovarský (508) a Vysočina (2 000). Nejvíce vysokoškolských studentů bylo soustředěno do hlavního města, v roce 2021 studovalo v Praze 37,3 % všech studentů ČR. Z celkového počtu studentů v kraji bylo 72 % (1 918) v denním studiu, což představovalo nižší podíl, než činil průměr za celou republiku (77 %). Nejvyšší podíl studentů denního studia zaznamenal Plzeňský kraj (90,5 %), nejnižší Karlovarský kraj (37,8 %). Počet absolventů středočeských vysokých škol v posledních 4 letech klesal, v roce 2021 bylo absolventů majících státní občanství ČR celkem 634.</p>
<p>Počet vysokoškoláků Středočechů se v posledních 3 letech zvyšoval.</p>	<p>Od roku 2012 klesal počet Středočechů (studentů s místem bydliště v kraji) studujících na vysokých školách, v letech 2019 až 2021 však došlo ke třem meziročním nárůstům. V roce 2021 bydlelo ve Středočeském kraji 31 957 vysokoškolských studentů se státním občanstvím ČR, z nichž téměř dvě třetiny navštěvovaly bakalářský program a téměř jedna třetina nějakou formu magisterského programu. Doktorandi s bydlištěm ve Středočeském kraji tvořili mezi všemi vysokoškoláky Středočechy přibližně 5 %.</p>
<p>Zdravotnictví, dočasná pracovní neschopnost</p>	
<p>Počet lékařů dlouhodobě rostl, v posledních letech stagnoval.</p>	<p>V roce 2020 bylo ve Středočeském kraji evidováno celkem 4 431 lékařů ve státních i nestátních zařízeních (vyjádřeno v přepočteném počtu na celé úvazky). Počet lékařů se dlouhodobě v kraji zvyšoval až do roku 2016 na 4 469 lékařů, v dalších letech kolísal okolo této hodnoty. Podobný trend byl patrný ve všech krajích, po nárůstu počtu lékařů do poloviny 10. let se jejich počet v posledních letech ustálil. Počet lékařů vzrostl ve Středočeském kraji mezi lety 2010–2020 o 11,8 %, jednalo se podobnou hodnotu jako průměr ČR (11,9 %) a o 5. nevyšší hodnotu mezi kraji. Nejvíce vzrostl počet lékařů v Jihomoravském kraji (o 18,1 %), nejméně v kraji Královéhradeckém (o 4,7 %).</p>
<p>Intenzita lékařské péče zůstala nejnižší mezi kraji.</p>	<p>Intenzita lékařské péče, tj. počet lékařů na 1 000 obyvatel, se v roce 2016 dostala v kraji na historicky nejvyšší hodnotu 3,4, pak ale opět poklesla a v roce 2020 vykázala hodnotu 3,2. Mezi kraji se jednalo o nejnižší hodnotu. Maxima dosáhlo hl. m. Praha (8,0), průměr za ČR činil 4,8. Důvodem nízké středočeské hodnoty je</p>

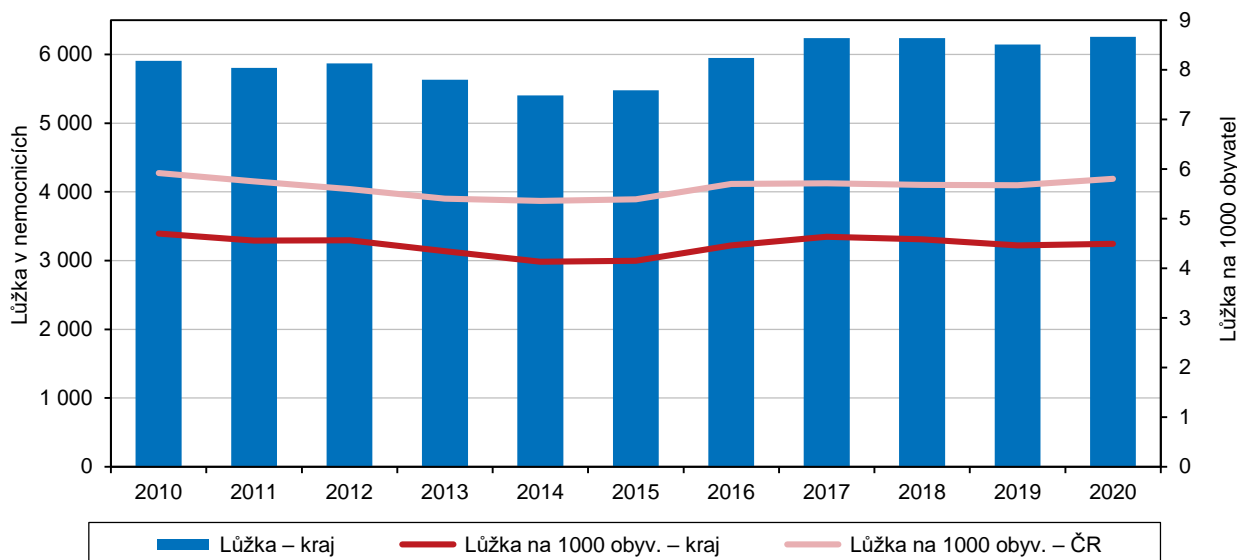
charakter území s neexistencí krajského města a funkční propojení středních Čech s Prahou. Obyvatelé středních Čech využívají široké nabídky zdravotnických služeb hlavního města. Tomu odpovídají i nejnižší hodnoty intenzity lékařské péče v okresech Praha-západ (1,5) a Praha-východ (1,8), jejichž obyvatelstvo využívá dostupnosti lékařských zařízení Prahy. Naopak nejvyšší intenzita lékařské péče byla dosažena v okrese Beroun (4,5).

Nejvíce obyvatel připadalo na jednoho lékaře v zázemí Prahy, nejméně na Berounsku.

V roce 2020 připadalo na jednoho lékaře přibližně 314 obyvatel, což byla nejvyšší hodnota mezi kraji a Středočeský kraj tak jako jediný překročil hranici 300 obyvatel na jednoho lékaře. Republikový průměr činil 210 obyvatel. Zatímco ve Středočeském kraji byla hodnota v roce 2020 pouze o 0,9 % nižší než v roce 2010, ve všech ostatních krajích se hodnota ukazatele počtu obyvatel na jednoho lékaře v období 2010–2020 snížila mnohem výrazněji, nejvíce v Olomouckém kraji (o 14,9 %). Velké rozdíly hodnot byly patrné mezi jednotlivými okresy kraje. Zatímco v okrese Beroun připadalo na jednoho lékaře 222 obyvatel, v okrese Praha-západ to byl více než trojnásobek (673).

Graf 2.19 Lůžka v nemocnicích ve Středočeském kraji a ČR

Pramen: ÚZIS

Počet lůžek ve středočeských nemocnicích byl v roce 2020 nejvyšší za posledních více než 20 let.

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2020 v provozu celkem 29 nemocnic, stejně jako v hl. m. Praze, jednalo se o nejvyšší počet mezi všemi kraji. Po dlouhé období (od roku 2004) bylo v kraji k dispozici 25 nemocnic, pak došlo v roce 2015 k navýšení na 27 a od roku 2017 byly zprovozněny další dvě nemocnice na současných 29. Počet lůžek v souvislosti se zprovozněním nových nemocnic (včetně ambulantních) rostl, po roce 2017 se už ale ustálil na hodnotě kolem 6,2 tis. lůžek. V roce 2020 to bylo konkrétně 6 257 lůžek, což bylo maximum za posledních 22 let (podobný počet lůžek byl v kraji zaznamenán naposledy v roce 1998).

V kraji se nacházely nemocnice s menší kapacitou, kraj vykázal druhý nejnižší počet lůžek na tisíc obyvatel.

Přes nejvyšší počet nemocnic mezi kraji se Středočeský kraj v počtu lůžek umístil až na 4. místě, to znamená, že se v kraji nacházejí nemocnice s menší kapacitou v porovnání s nemocnicemi krajů s velkými krajskými městy. Do středních Čech byla soustředěna desetina lůžkového fondu republiky (10,1 %). Nejvyšší podíl vykázala v roce 2020 Praha (17,8 % republikového fondu); nejméně (2,0 %) naopak kraj Karlovarský. Karlovarský kraj byl zároveň jediným krajem, který zaznamenal nižší počet lůžek v přepočtu na tisíc obyvatel (4,2) než Středočeský kraj (4,5). Průměr za republiku činil 5,8 a nejvybavenější Praha vykázala 8,3 lůžek na tisíc obyvatel.

Nejnižší počet realizovaných hospitalizací na 10 tisíc obyvatel.

Počet případů hospitalizací ve středočeských nemocnicích se pohyboval nad hranicí 200 tisíc. Od roku 2016 se začaly sledovat počty případů hospitalizací, nikoliv hospitalizovaných pacientů, a tudíž byly hodnoty od roku 2016 vyšší oproti údajům z předchozích let. V posledním sledovaném roce 2019 činil počet hospitalizací 208 902 případů. Vzhledem k tomu, že se Středočeský kraj vyznačuje nejnižší vybaveností nemocnicemi, odpovídala této skutečnosti nejnižší hodnota přepočtených realizovaných hospitalizací na 10 tisíc obyvatel. V kraji připadalo v roce 2019 na 10 tisíc obyvatel 1 517 realizovaných hospitalizací, republikový průměr činil 2 219. Nejvíce případů hospitalizací v přepočtu na 10 tisíc obyvatel vykázaly naopak nemocnice v hl. m. Praze (2 968).

Průměrná ošetrovací doba byla nad průměrem ČR, využití lůžkového fondu bylo naopak podprůměrné.

Průměrná ošetrovací doba činila v roce 2019 v kraji 6,5 dne, což představovalo hodnotu nad republikovým průměrem (6,0) a čtvrtou nejvyšší hodnotu mezi všemi kraji. Nejdelší ošetrovací dobu vykázal kraj Královéhradecký (7,6 dne) a nejnižší naopak kraj Jihočeský (5,2 dne). Podprůměrné však bylo ve Středočeském kraji využití lůžkového fondu v nemocnicích, které dosáhlo v roce 2019 hodnoty 219,5 dní oproti republikovému průměru 234,3 dní. Nejnižší využití lůžkového fondu zaznamenaly nemocnice v Ústeckém kraji (210,5 dní), nejvyšší naopak v kraji Plzeňském (265,1 dní).

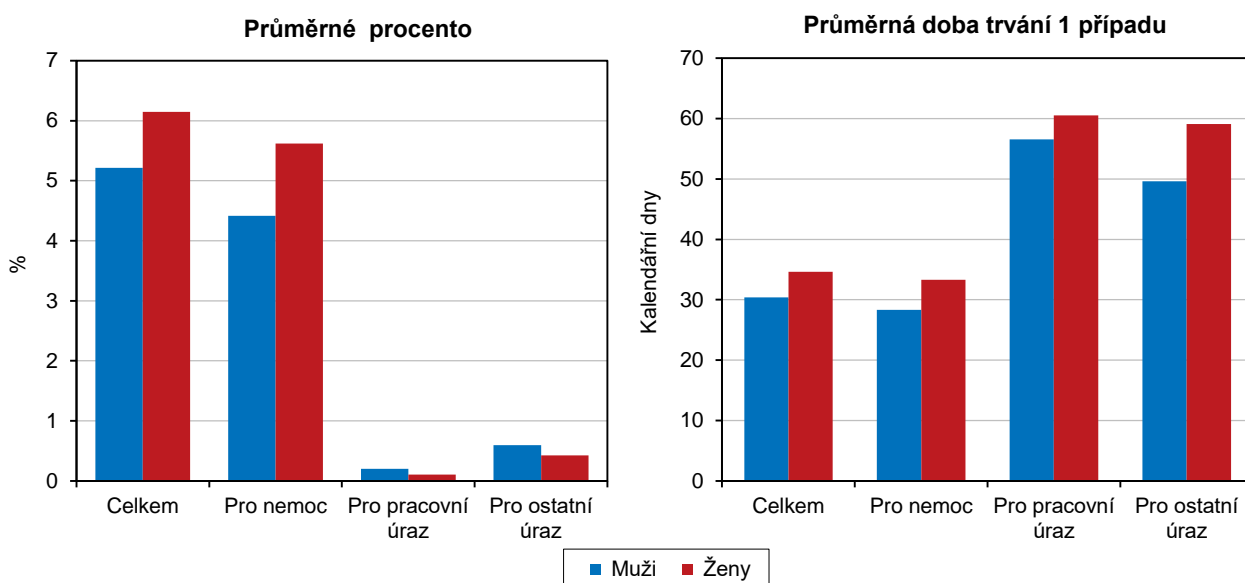
Mezi kraji nejvyšší relativní i absolutní nárůst počtu ordinací pro dospělé od roku 2010.

Ambulantní péče u praktických lékařů byla v roce 2020 zajišťována v kraji v 508 ordinacích pro dospělé a v 221 ordinacích pro děti a dorost. Po maximu ordinací v roce 2016 (523, resp. 237) došlo v posledních 4 letech k poklesu jejich počtu. Při srovnání let 2010 a 2020 je ale v případě ordinací pro dospělé situace v kraji příznivá, došlo zde k nejvyššímu relativnímu i absolutnímu nárůstu počtu ordinací mezi kraji (o 10,7 %, resp. 49 zařízení), přičemž k nárůstu došlo pouze v 6 krajích. Naopak v případě ordinací pro děti a dorost došlo za posledních 10 let k poklesu na historicky nejnižší počet.

Počet samostatných ordinací stomatologů postupně rostl až na maximální počet 544 v letech 2018 a 2019. V roce 2020 pak počet stomatologických ordinací poklesl na 531.

Graf 2.20 Dočasná pracovní neschopnost podle pohlaví ve Středočeském kraji v roce 2021

Pramen: ČSSZ

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti bylo třetí nejnížší mezi kraji.

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti udává, kolik ze sta pojištěnců je průměrně každý den v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Ve Středočeském kraji se v roce 2021 jednalo o hodnotu 5,674, což byla třetí nejnížší hodnota po hl. m. Praze (3,897) a Jihomoravském kraji (5,463). V porovnání mužů a žen vykázaly vyšší průměrné procento pracovní neschopnosti ženy (ve všech krajích), ve Středočeském kraji to bylo 6,148, což představovalo čtvrtou nejnížší hodnotu mezi kraji (nížší byla navíc ještě v kraji Olomouckém). Nejvyšší procento bylo dosaženo v Moravskoslezském kraji, a to jak u procenta celkového, tak u žen (6,956, resp. 7,247).

Okres Mělník vykázal páté nejnížší procento pracovní neschopnosti mezi okresy ČR.

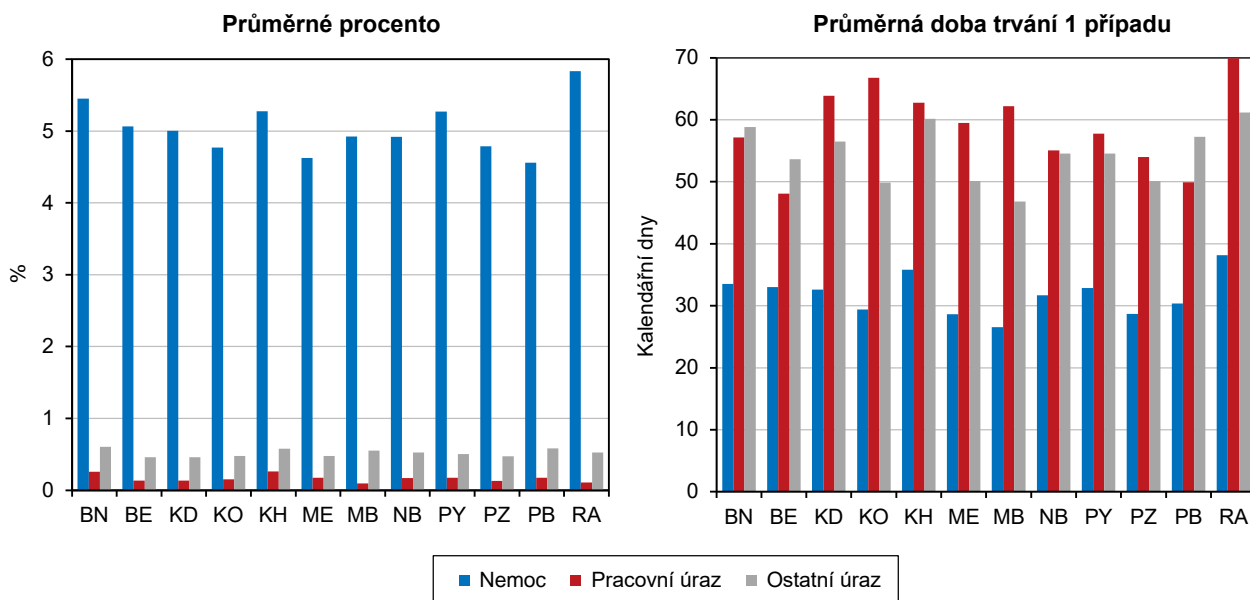
V rámci středočeských okresů zaznamenal nejnížší procento pracovní neschopnosti okres Mělník (5,274), což byla pátá nejnížší hodnota mezi všemi okresy republiky, úplně nejméně to bylo v okrese Jeseník (2,820). Nejvyššího procenta dosáhl ve Středočeském kraji okres Rakovník (6,466), celorepublikově pak okres Karviná (8,016).

Průměrné procento pracovní neschopnosti se posledních 9 let zvyšovalo.

Vývoj průměrného procenta dočasné pracovní neschopnosti v kraji byl rozdělen na dvě etapy. V období 2003–2012 se procento plynule snižovalo z nejvyšší hodnoty 6,180 v roce 2003 na 3,544 v roce 2012. Od roku 2013 docházelo k pravidelným nárůstům až na 5,674 v roce 2021. Nejvýraznější nárůst průměrného procenta dočasné pracovní neschopnosti byl ve všech krajích zaznamenán v roce 2020 v důsledku covidové epidemie. Průměrný meziroční nárůst v roce 2020 činil v ČR 16,8 %, ve Středočeském kraji se jednalo o 13,6 % (přitom meziroční nárůsty v předchozích dvou letech byly pětiprocentní).

Graf 2.21 Dočasná pracovní neschopnost v okresech Středočeského kraje v roce 2021

Pramen: ČSSZ

Šesté nejnížší procento dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc mezi všemi okresy republiky zaznamenalo Příbramsko.

Hlavní důvod pracovní neschopnosti představuje nemoc, která se v roce 2021 podílela na celkovém procentu z 88,3 %. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc činilo v kraji 5,009, u žen se jednalo o vyšší hodnotu (5,618). Mezi okresy byla pracovní neschopnost pro nemoc nejnížší v okrese Příbram – 4,558, což byla šestá nejnížší hodnota v rámci všech okresů republiky. Naopak nejvíce nemocní byli pracující v okrese Rakovník (5,883).

Procento dočasné pracovní neschopnosti pro úrazy patřilo mezi kraje k nejnižším.	Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti pro pracovní úraz bylo v kraji 0,153 a pro ostatní úraz 0,512. To byla 3. a 2. nejnižší hodnota mezi kraji. Nejvíce pojištěnců bylo průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro pracovní úraz v Kraji Vysočina (0,220) a pro ostatní úraz ve Zlínském kraji (0,721); nejméně naopak v hl. m. Praze, a to jak u pracovních úrazů (0,091), tak u úrazů ostatních (0,338). Zatímco v případě nemoci převyšovala hodnota u žen výrazně celkový průměr, u úrazů naopak zaznamenali vyšší hodnotu muži.
Pracovní neschopnost rostla více v důsledku nemocí než úrazů.	Větší vliv na zmiňovaný nárůst celkového procenta dočasné pracovní neschopnosti měla nemoc než úrazy. V roce 2020 byl jasně patrný vliv pandemie covidu. Zatímco pracovní neschopnost pro nemoc v posledních letech rostla, v případě úrazů se jednalo o stagnaci až slabý pokles.
Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti se v posledních dvou letech snižovala.	Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti byla ve Středočeském kraji 32,5 kalendářních dnů, u žen 34,6, jednalo se o třetí a čtvrtou nejnižší hodnotu v rámci všech krajů republiky. Nejkratší dobu trval jeden případ pracovní neschopnosti v Královéhradeckém kraji (32,2 dní), nejdéle pak v kraji Zlínském (39,0 dnů). V případě nemoci trvala průměrně pracovní neschopnost 30,9 kalendářních dní (33,3 u žen), u úrazů byla vyšší – v případě pracovních úrazů 57,8 dní (60,5 u žen) a u ostatních úrazů 53,1 (59,1 dnů u žen). Meziročně docházelo ke kolísání délky trvání pracovní neschopnosti, v posledních dvou letech se však průměrná doba výrazně snížila a v roce 2021 spadla na minimum posledních 16 let.
Celorepublikově nejkratší dobu pracovní neschopnosti vykázal okres Mladá Boleslav.	Nejkratší doba pracovní neschopnosti byla v roce 2021 zaznamenána v okrese Mladá Boleslav (28,0 kalendářních dní), což byla nejnižší hodnota v rámci celé republiky. Naopak nejdéle trvala v rámci kraje pracovní neschopnost v okrese Rakovník (39,6 dní), v rámci celé republiky v okrese Hodonín (43,7 dní).

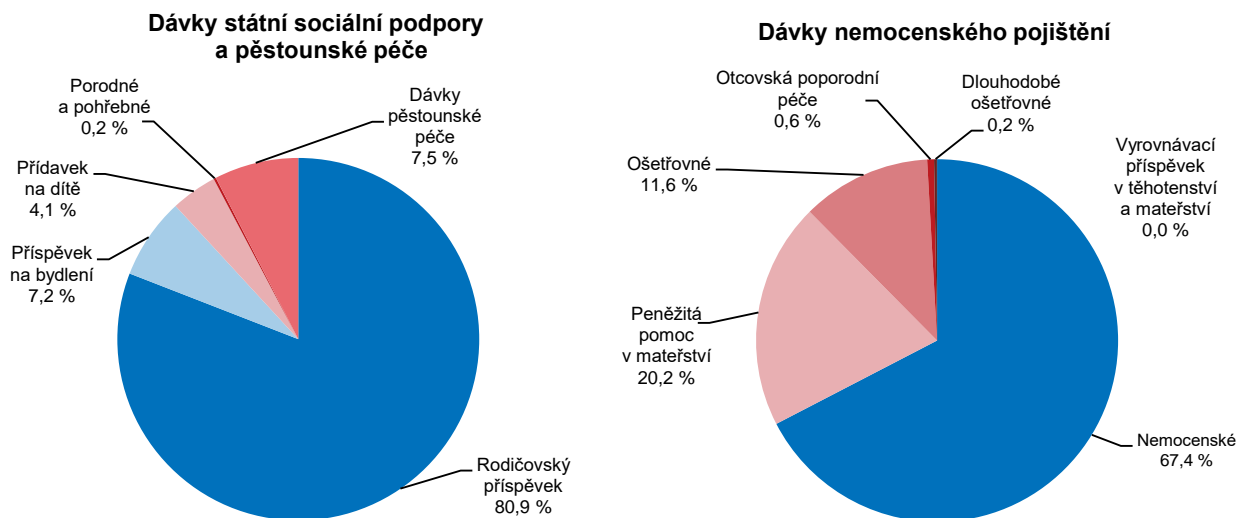
Nemocenské pojištění

Čtvrtý nejvyšší podíl dávek peněžité pomoci v mateřství mezi kraji, podíl nemocenských dávek byl naopak čtvrtý nejnižší.	Na dávky nemocenského pojištění bylo v roce 2021 ve Středočeském kraji vydáno 5 176,9 mil. Kč. Celkové výdaje na dávky postupně klesaly z hodnoty převyšující 3 mld. Kč v roce 2007 na hodnotu 1,7 mld. Kč v roce 2012. Od roku 2013 následoval nárůst a hranice 3 mld. Kč byla opět překročena v roce 2018. Nejvyšší podíl tvořily v roce 2021 dávky na nemocenské (67,4 %; 3 489,1 mil. Kč), dále peněžité pomoci v mateřství (20,2 %; 1 044,3 mil. Kč), ošetřovné (11,6 %; 598,1 mil. Kč), otcovská poporodní péče (0,6 %; 31,5 mil. Kč) a dlouhodobé ošetřovné (0,2 %; 12,9 mil. Kč). Dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobého ošetřovného byly nově zavedeny v průběhu roku 2018. V případě nemocenských dávek vykázal Středočeský kraj čtvrtý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání, přičemž nejnižší byl v hl. m. Praze (55,1 %) a nejvyšší v Moravskoslezském kraji (73,7 %). V případě peněžité pomoci v mateřství dosáhl Středočeský kraj čtvrtého nejvyššího podílu mezi kraji, přičemž úplně nejvyšší byl v hl. m. Praze (34,5 %) a nejnižší v Karlovarském kraji (15,5 %).
Dávky nemocenského pojištění rostly, nejvýrazněji dávky na ošetřovné.	Objem vyplacených dávek vzrostl z minimální hodnoty v roce 2012 (1,7 mld. Kč) do roku 2021 třikrát, přičemž výrazněji rostly výdaje na nemocenské (3,3krát) než na peněžitou pomoc v mateřství (1,8krát). Výdaje na ošetřovné rostly už od roku 2011, v posledních 2 letech 2020 a 2021 byly nejvyšší, to však bylo ovlivněno pandemií covid-19, kdy se v rámci opatření vyplácelo ošetřovné při uzavření škol a jiných zařízení.

Graf 2.22 Výdaje na dávky státní sociální podpory a nemocenského pojištění ve Středočeském kraji v roce 2021

Pramen: MPSV

Státní sociální podpora

Nejvyšší podíl rodičovského příspěvku na celkovém počtu dávek sociální podpory.

V rámci státní sociální podpory bylo v roce 2021 ve Středočeském kraji vyplaceno 912,6 tisíc dávek (včetně dávek péčovské péče), což byl 2. nejnižší počet od roku 2010, kdy bylo vyplaceno 1 395 tisíc dávek. Počet dávek zaznamenával postupný pokles. Přídavky na dítě tvořily 30 % počtu vyplacených dávek státní sociální podpory, v roce 2021 jich bylo 262,9 tisíc. Rodičovský příspěvek se na dávkách podílel 56,2 %, v roce 2021 bylo vyplaceno 490,1 tis. dávek. Středočeský kraj a hl. m. Praha byly kraji s nejvyšším podílem rodičovského příspěvku (56,2, resp 56,1 %), kromě nich tvořil více než polovinu počtu vyplacených dávek rodičovský příspěvek už jen v krajích Plzeňském a Vysočina. Příspěvek na bydlení vykázal podíl 13,5 %, vyplaceno bylo 117,5 tisíc dávek. Dávek péčovské péče bylo vyplaceno 40,8 tisíc.

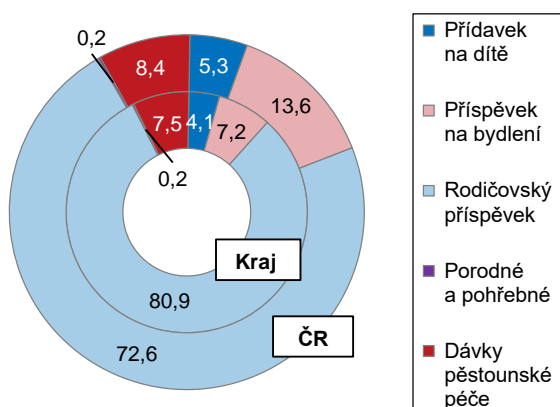
Výdaje na rodičovské příspěvky a přídavky na děti v kraji klesaly, rostly naopak výdaje na dávky péčovské péče.

Výdaje na dávky státní sociální podpory se trvale snižovaly od roku 2008, meziroční nárůst byl zaznamenán v roce 2018 a dále v pandemii ovlivněném roce 2020. V posledním sledovaném roce 2021 ale opět došlo k poklesu na částku 5 924 mil. Kč (včetně dávek péčovské péče), i tak ale zůstala hodnota stále vyšší než před začátkem poklesu v roce 2007 (5 416 mil. Kč). Výrazně klesaly výdaje na přídavky na dítě a na porodné, u přídavku na dítě došlo po neustálém poklesu k meziročnímu nárůstu až v posledním roce 2021 (o 21,2 %). Výdaje na porodné klesly v roce 2021 na své minimum. Kategoríí, kde došlo v posledních dvou letech k nárůstu, byly rodičovské příspěvky. Ty se v posledních 10 letech udržovaly na stabilní úrovni kolem 3,3 mld. Kč, v covidovém roce 2020 však vzrostly na 5,28 mld. Kč a v roce 2021 činily 4,79 mld. Kč. Příspěvek na bydlení do roku 2016 každoročně rostl, od roku 2017 zaznamenává neustálý pokles. Jedinou kategorií, která zaznamenala neustálý růst výdajů, byly dávky péčovské péče, které vzrostly během 10 let 4,4krát. Nejvíce bylo v roce 2021 vydáno na rodičovské příspěvky (4 793 mil. Kč; 80,9 %), dále na dávky péčovské péče (446 mil. Kč; 7,5 %), na příspěvky na bydlení (429 mil. Kč; 7,2 %), na přídavky na dítě (244 mil. Kč; 4,1 %), na porodné (11 mil. Kč; 0,2 %) a pohřebné (1,6 mil. Kč; 0,3 %).

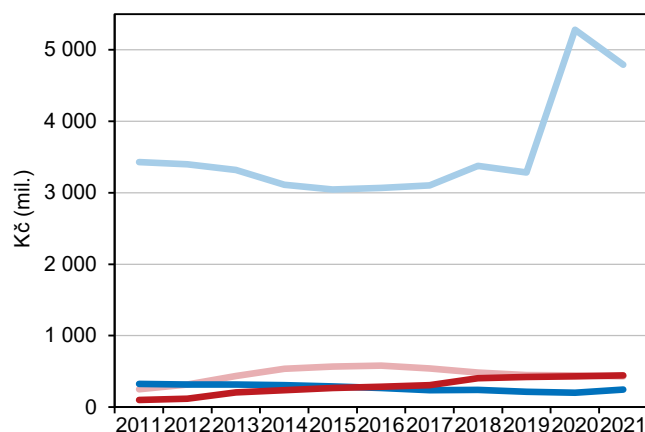
Graf 2.23 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péče ve Středočeském kraji a ČR

Pramen: MPSV

Výdaje v kraji a ČR v roce 2021 v %

Výdaje na vybrané dávky v kraji¹⁾

¹⁾ do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

Oproti republice bylo dosaženo vyššího podílu rodičovského příspěvku na celkových výdajích na dávky státní sociální podpory.

Oproti celorepublikovému průměru se Středočeský kraj vyznačoval výrazně vyšším podílem rodičovského příspěvku na celkových výdajích na dávky státní sociální podpory (80,9 % oproti 72,6 % v ČR), což představovalo první místo mezi kraji. Naopak výrazně nižší podíl oproti republikovému průměru byl v kraji patrný u příspěvku na bydlení (7,2 % oproti 13,6 % v ČR), což představovalo po Kraji Vysočina druhý nejnižší podíl mezi kraji. Nejvíce to bylo naopak v kraji Moravskoslezském (22,6 %).

Na jednoho obyvatele připadala pátá nejnižší částka výdajů na dávky sociální podpory mezi kraji.

Na jednoho obyvatele připadalo ve Středočeském kraji v roce 2021 průměrně 4 293 Kč výdajů na dávky státní sociální podpory, což byla hodnota pod průměrem republiky (4 650 Kč) a pátá nejnižší hodnota mezi kraji. Nižší výdaje na obyvatele zaznamenaly jen kraje Zlínský (4 042 Kč), Plzeňský (4 152 Kč), Vysočina (4 163 Kč) a Jihočeský (4 231 Kč). Nejvyšší částka výdajů připadala na jednoho obyvatele v Moravskoslezském kraji (5 376 Kč). Rovněž u tohoto ukazatele docházelo k průběžnému poklesu. V roce 2007, kdy bylo dosaženo maximálního objemu výdajů na dávky státní sociální podpory, činila hodnota výdajů v přepočtu na 1 obyvatele ve Středočeském kraji 4 563 Kč.

Zařízení sociálních služeb

Nejčastěji zastoupeným typem zařízení sociálních služeb byly domovy pro seniory.

Počet zařízení sociálních služeb představuje široké spektrum zařízení poskytujících služby různým skupinám obyvatelstva. Zařízeními s nejvyššími kapacitami lůžek jsou domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. Nejvíce zastoupeným typem zařízení byly v kraji domovy pro seniory, kterých bylo v roce 2021 v provozu celkem 79 s kapacitou 5 258 lůžek. Druhým nejpočetnějším typem zařízení byly domovy se zvláštním režimem, kterých fungovalo v kraji celkem 51 s kapacitou 3 250 lůžek. Třetí typ zařízení představovaly domovy pro osoby se zdravotním postižením, kterých se v kraji nacházelo 27 s kapacitou 1 520 lůžek.

Počet domovů pro seniory v kraji rostl, počet lůžek kolísal.

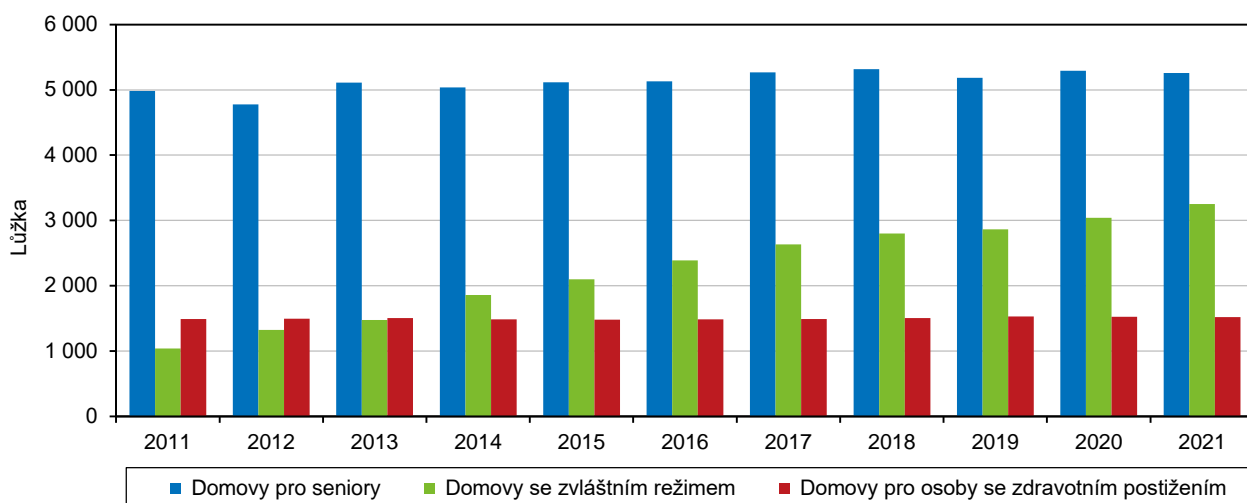
Vývoj počtu zařízení poskytující sociální služby je možné hodnotit od roku 2008, kdy došlo k metodické změně ve vykazování a sběru dat a údaje jsou v časové řadě od tohoto roku srovnatelné. V případě domovů pro seniory byl patrný nárůst počtu

zařízení z 62 v roce 2008 na 79 v roce 2021. K nárůstu přitom došlo ve všech krajích kromě Ústeckého a Jihočeského. Tak jednoznačná situace jako u počtu zařízení už ale nebyla při pohledu na vývoj počtu lůžek v těchto zařízeních. I přestože se počet samotných zařízení zvyšoval, počet lůžek v domovech pro seniory zaznamenával kolísavý trend střídajících se poklesů a nárůstů. V roce 2021 tak byl výsledkem u 9 krajů nižší počet lůžek než v roce 2008. Středočeský kraj patřil mezi 5 krajů, kde byl naopak zaznamenán vyšší počet lůžek v roce 2021 (5 258) než v roce 2008 (4 916). I zde ale docházelo ke střídání meziročních nárůstů a poklesů. Počet lůžek vzrostl v kraji mezi lety 2008 a 2021 o 7,0 %, což byla třetí nejvyšší hodnota po krajích Libereckém (o 24,4 %) a Královéhradeckém (o 11,8 %). K největšímu poklesu došlo naopak v Ústeckém kraji (o 24,5 %).

Graf 2.24 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb ve Středočeském kraji

Pramen: MPSV

Počet lůžek v domovech pro seniory připadající na tisíc osob starších 65 let byl druhý nejvyšší mezi kraji.

Ve srovnání s republikovou hodnotou (16,5) vynikal v roce 2021 Středočeský kraj nadprůměrným počtem lůžek v domovech pro seniory na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let (20,1). Mezi kraji se jednalo o druhou nejvyšší hodnotu po Jihočeském kraji (21,7). Pozice kraje byla v roce 2021 lepší než v roce 2008, kdy zaujímal Středočeský kraj až 6. místo.

Na Kladensku byl 15. nejvyšší počet lůžek v domovech pro seniory na tisíc obyvatel starších 65 let mezi okresy ČR.

V rámci srovnání středočeských okresů připadl v roce 2020 na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let nejvyšší počet lůžek v domovech pro seniory v okrese Kladno (23,8), což byla 15. nejvyšší hodnota mezi okresy ČR. Dále to byly okresy Příbram a Mělník (23,5, resp 23,2); nejnižší přepočtený počet lůžek byl naopak patrný v okresech Praha-západ (15,6) a Benešov (16,7).

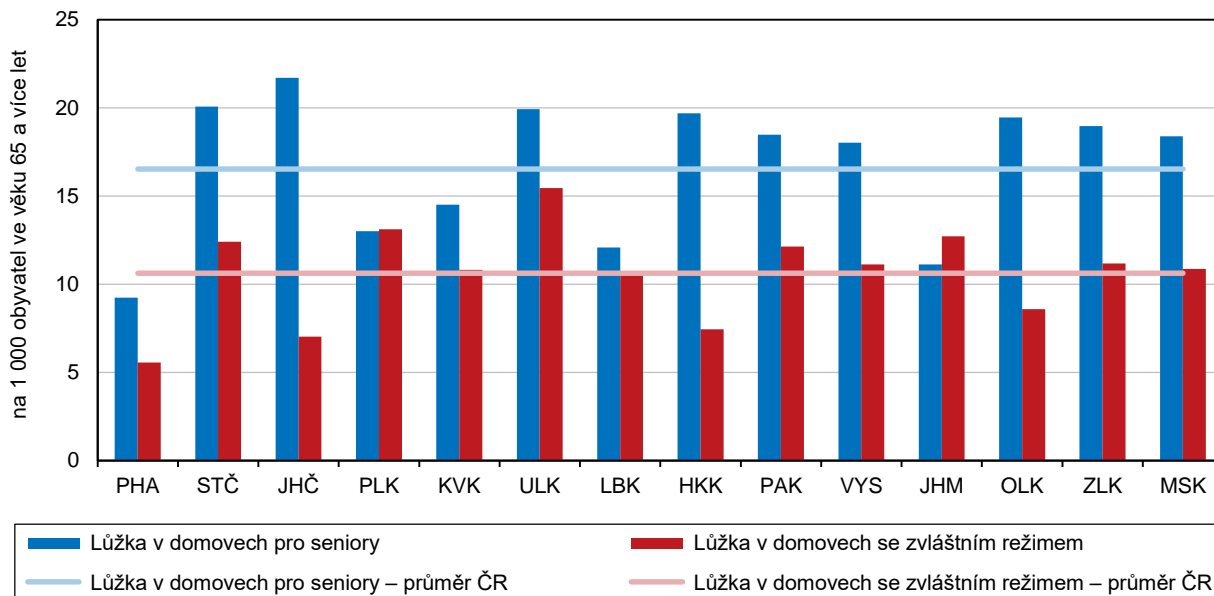
V souvislosti s potřebou péče o stárnoucí obyvatelstvo vzrostl 4,5krát počet lůžek v domovech se zvláštním režimem.

Typem zařízení, který zaznamenal výrazný nárůst jak počtu, tak kapacit, byly domovy se zvláštním režimem. Domov se zvláštním režimem se používá pro označení pobytové sociální služby pro lidi nemocné stařeckou demencí, Alzheimerovou nemocí a ostatními typy demencí, kteří mají z důvodu těchto onemocnění sníženou soběstačnost, a proto potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby. Mezi lety 2008 a 2021 vzrostl v kraji počet domovů se zvláštním režimem 3,4krát z 15 na 51 zařízení. Počet lůžek se zvýšil dokonce 4,5krát ze 719 lůžek v roce 2008 na 3 250 v roce 2021. Velký nárůst počtu a kapacit domovů se zvláštním režimem zaznamenaly všechny kraje, nejvýrazněji v hl. m. Praze, kde se počet lůžek zvýšil 7násobně. Před deseti lety bylo ve všech krajích takových zařízení pouze

několik, přičemž poptávka po těchto službách výrazně roste v souvislosti se stárnutím obyvatelstva a potřebou řešit péči o osoby se specifickými potřebami.

Graf 2.25 Lůžka v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem v krajích v roce 2021

Pramen: MPSV

Počet domovů pro osoby se zdravotním postižením stagnoval, kapacita se mírně snížila.

Domovů pro osoby se zdravotním postižením fungovalo v kraji v roce 2021 celkem 27, což bylo stejně jako v roce 2008. Počet lůžek během tohoto období stagnoval a kolísal kolem hodnoty 1 500 lůžek. V roce 2021 byl přítom v kraji patrný nižší počet lůžek (1 520) než v roce 2008 (1 666). Ke stejnému trendu docházelo ve všech krajích, všude byl v roce 2021 zaznamenán nižší počet lůžek než v roce 2008.

Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Výrazně se zvýšil počet držitelů průkazů OZP.

V roce 2021 bylo v kraji celkem 43 894 držitelů průkazů osob se zdravotním postižením, větší část (51,8 %) tvořily ženy. Počet držitelů průkazů se výrazně zvyšoval, mezi lety 2016 a 2021 došlo k nárůstu o 30,9 %. Většinu tvořily průkazy těžkého postižení TP (65,6 %), méně bylo průkazů zvláště těžkého postižení s potřebou průvodce ZTP/P (25,9 %) a středně těžkého postižení ZTP (8,5 %). Zvyšování počtu zaznamenaly všechny typy průkazů. Mezi muži byl větší podíl nejtěžších postižení. Zatímco ženy dominovaly mezi držiteli průkazů středně těžkých a těžkých postižení (54,1 % resp. 52,5 % ze všech držitelů), muži převažovali u průkazů zvláště těžkého postižení s potřebou průvodce (50,8 %).

Počet držitelů průkazů OZP na obyvatele byl mezi krajů druhý nejnižší.

Vzhledem k počtu obyvatel připadalo Středočeskému kraji po hl. m. Praze druhé místo s nejnižším počtem držitelů průkazů OZP na 1 000 obyvatel mezi krajů. Ve Středočeském kraji připadalo na tisíc obyvatel 31,7 držitelů průkazů, v Praze to bylo 31,5. Nejvyššího počtu bylo dosaženo v krajích Libereckém (48,4) a Zlínském (47,1).

Držitelé průkazů OZP s nejtěžšími postiženími byli věkově mladší než ti s méně těžkými postiženími.

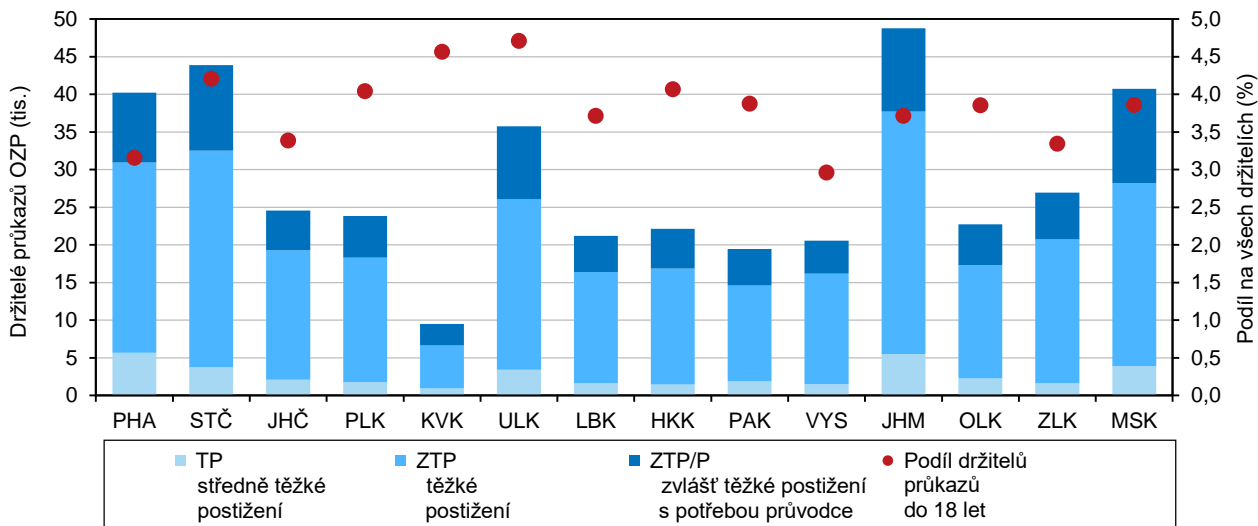
U všech typů průkazů tvořily dětští držitelé nejmenší podíl. U středně těžkých a těžkých postižení se jednalo pouze o 1,2 a 1,6 % z celkového počtu držitelů, u zvláště těžkých postižení to však bylo více – 8,4 %. U středně těžkých a těžkých postižení tvořily největší část nejstarší osoby (65 a více let), a to 58,8 % u středně těžkých a 75,4 % u těžkých postižení. Jiné rozložení bylo patrné u zvláště těžkých

postižení, kde se situace lišila jak zmiňovaným vyšším podílem dětí, dále ale také téměř polovičním podílem populace v produktivním věku (15–64 let), a to 49,3 %. Držitelé s nejtěžšími postiženími tak byli oproti držitelům s méně těžkými postiženími celkově věkově mladší.

Graf 2.26 Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením dle typu průkazu v krajích k 31. 12. 2021

Pramen: MPSV

Podíl držitelů průkazů OZP s nejtěžšími postiženími byl mezi kraji čtvrtý nejvyšší a třetí nejvyšší byl podíl osob do 18 let mezi držiteli.

Podíl držitelů průkazů se zvláště těžkým postižením (25,9 %) z celkového počtu držitelů průkazů byl čtvrtý nejvyšší po krajích Moravskoslezském (30,7 %), Karlovarském (30,2 %), a Ústeckém (27,1 %). Nejnižší podíl byl zaznamenán naopak v krajích Vysočina (21,4 %) a Jihočeském (21,5 %). V nejnižší kategorii středně těžkých postižení dosáhly nejvyššího podílu hl. m. Praha (14,1 %) a Jihomoravský kraj (11,2 %); nejnižšího Zlínský kraj (6,1 %). Středočeský kraj zaujímal v této kategorii s 8,5 % až 9. nejvyšší podíl mezi kraji. Středočeský kraj se vyznačoval třetím nejvyšším podílem osob do 18 let (4,2 %) mezi držiteli průkazů OZP po kraji Ústeckém (4,7 %) a Karlovarském (4,6 %). Nejnižší podíl vykázal kraj Vysočina (3,0 %).

Důchodci, důchody

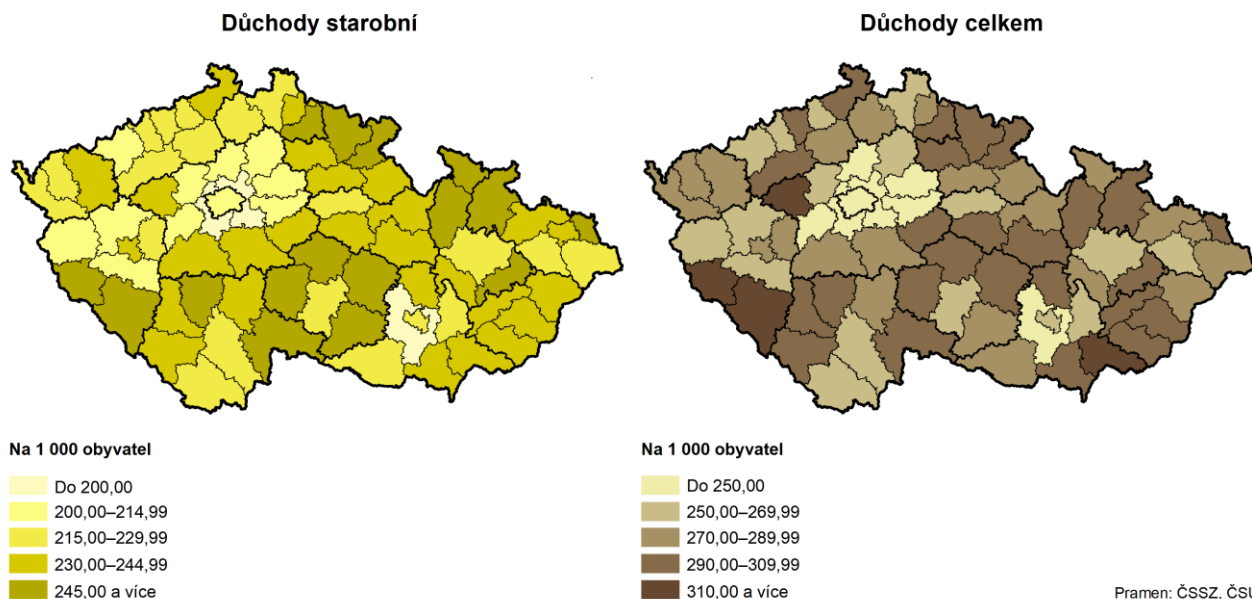
Čtvrtina středočeské populace pobírala plný či částečný důchod.

Podle údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) a metodiky Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) pobírala ve Středočeském kraji ke konci roku 2021 plný či částečný důchod přibližně čtvrtina populace (342,0 tis. osob), z toho 83,6 % (285,8 tis. osob) pobíralo starobní důchod. V rámci starobních důchodců byly tři čtvrtiny těch, kteří pobírali starobní důchod samostatně – sólo (214,7 tis. osob) a jedna čtvrtina těch, kteří pobírali starobní důchod v kombinaci s jinými (vdovský, vdovecký). Častějšími příjemci starobního důchodu byly ženy, z deseti osob pobírajících starobní důchod bylo šest žen.

Počet příjemců důchodu dlouhodobě roste.

Počet příjemců důchodu dlouhodobě rostl, v posledních 3 letech stagnoval. V porovnání s rokem 2011 činil nárůst příjemců starobních důchodů celkem 3,8 %, u starobních důchodců sólo byl v daném období nárůst vyšší – o 9,6 %. Na zvyšování počtu příjemců důchodu má kromě stárnutí populace vliv také sociálně-ekonomický vývoj, kdy roste počet i podíl osob odcházejících do předčasného starobního důchodu.

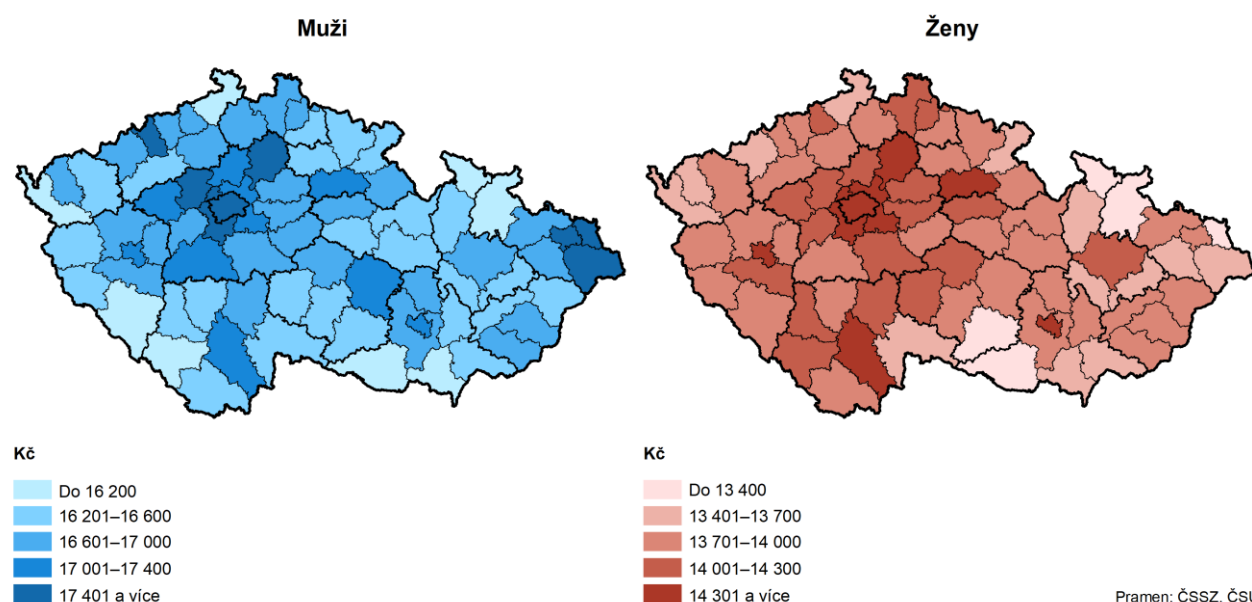
Kartogram 2.8 Příjemci důchodů v okresech v prosinci 2021

Průměrná výše důchodů neustále rostla, s nejvyšší intenzitou v posledních třech letech.

Průměrná výše důchodu celkem představovala v kraji na konci roku 2021 částku 15 012 Kč. Výše průměrného starobního plného důchodu (sólo) odpovídala 15 675 Kč. Hodnota průměrného důchodu každoročně rostla, proti roku 2011 vzrostla výše celkového důchodu o 4 652 Kč (tj. o 44,9 %). Výše starobního důchodu sólo vzrostla výrazněji, a to o 5 032 Kč (tj. o 47,3 %), přičemž více než tři pětiny (61 %) veškerého nárůstu za období 2011–2021 se soustředila pouze mezi poslední 3 roky, kdy byl nárůst nejintenzivnější.

Kartogram 2.9 Průměrný měsíční starobní důchod plný (sólo) podle pohlaví v okresech v prosinci 2021

Výše středočeských starobních důchodů byla po Praze druhá nejvyšší.

Ve srovnání se všemi kraji dosahovala průměrná výše starobního důchodu (sólo) ve Středočeském kraji druhé nejvyšší hodnoty (15 675 Kč) po hlavním městě Praze (16 467 Kč); celorepublikový průměr byl 15 453 Kč. Nejnižší důchody pobírali

naopak obyvatelé Karlovarského kraje (14 918 Kč), což byl jediný kraj, který zůstal pod 15tisícovou hranicí. V případě žen stály na prvním a druhém místě opět hl. m. Praha a Středočeský kraj; na posledním místě ale skončil kraj Moravskoslezský. U mužů dominovala na prvním místě rovněž Praha, na druhém místě ale nastala obměna, dostal se na něj kraj Moravskoslezský a Středočeský kraj tak byl odsunut až na třetí příčku. Nejvyšší důchody naopak pobírali muži z Karlovarského kraje.

Vyšší starobní důchod pobírali muži, rozdíl mezi pohlavími se zvyšoval.

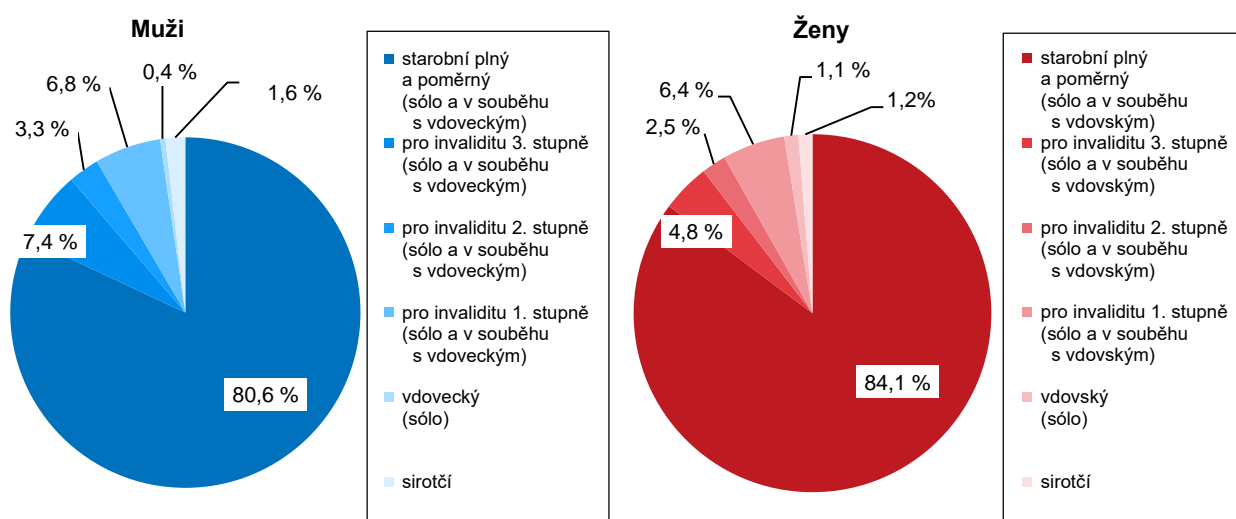
Středočeští muži pobírali v roce 2021 o 20,6 % (2 927 Kč) vyšší starobní důchod (sólo) než ženy. Zatímco u mužů převýšil průměrný starobní důchod 17tisícovou hranici (17 166 Kč), ženy s hodnotou 14 239 Kč zdaleka nedosáhly ani na hranici 15tisícovou. Rozdíl mezi důchody mužů a žen se navíc každoročně zvyšoval, zatímco v roce 2011 byl průměrný důchod vyšší o 2 198 Kč, v roce 2021 to bylo o 2 927 Kč.

Třetí nejvyšší rozdíl ve výši důchodu mezi muži a ženami v rámci všech krajů.

Nejnižší rozdíl ve výši průměrného starobního důchodu (sólo) mezi muži a ženami (2 578 Kč) zaznamenal Jihočeský kraj. Středočeský kraj vykázal na opačném konci mezikrajského žebříčku třetí nejvyšší rozdíl (2 927 Kč) po krajích Moravskoslezském (3 918 Kč) a Ústeckém (2 954 Kč).

Graf 2.27 Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu ve Středočeském kraji v prosinci 2021

Pramen: ČSSZ

Invalidní důchody tvořily u mužů větší podíl pobíraných důchodů než u žen.

Mezi příjemkyněmi důchodů (ženami) byl podíl těch, které pobíraly starobní důchod, vyšší, než byl podíl starobních důchodců mezi muži. Ženy důchodkyně pobíraly starobní důchod v 84,1 %, muži důchodci v 80,6 %. Muži naopak zaznamenali vyšší podíl invalidních důchodů, pro invaliditu 3. stupně 7,4 % (u žen 4,8 %), pro invaliditu 2. stupně 3,3 % (u žen 2,5 %) a pro invaliditu 1. stupně 6,8 % (u žen 6,4 %). Tomu, že se ženy dožívají vyššího věku, odpovídal nižší podíl vdoveckých důchodů (0,4 %), než vdovských (1,1 %).

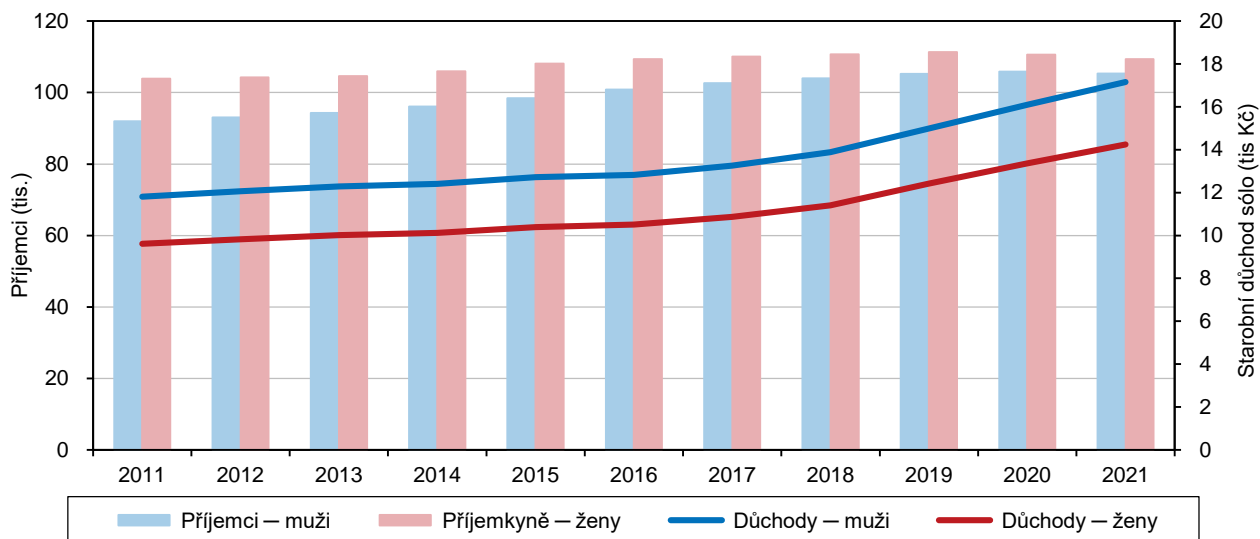
Invalidní a sirotčí důchody byly v kraji ve srovnání s republikou nadprůměrné.

Průměrné výše invalidních a sirotčích důchodů byly nižší v porovnání s plným starobním důchodem. V případě invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně se jednalo ve Středočeském kraji v roce 2021 o částku 13 572 Kč, pro invaliditu 2. stupně o 9 014 Kč a pro invaliditu 1. stupně 7 664 Kč. Sirotci pobírali průměrně

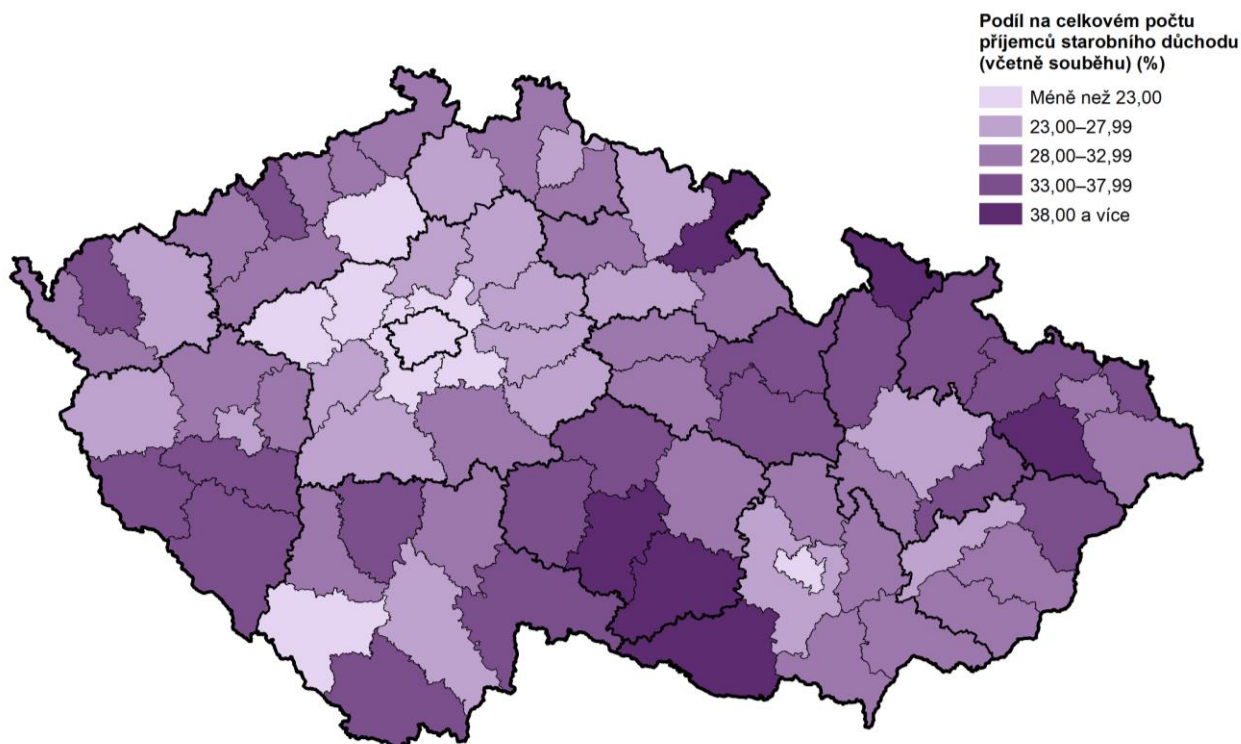
8 237 Kč. Ve srovnání s republikou byly hodnoty invalidních a sirotčích důchodů nadprůměrné.

Graf 2.28 Příjemci starobního důchodu sólo (plného) a průměrná výše důchodu podle pohlaví ve Středočeském kraji (stav v prosinci)

Pramen: ČSSZ

Kartogram 2.10 Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2021

Pramen: ČSSZ, vlastní dopočet

Podíl starobního důchodu na mzdovém mediánu se v posledních dvou letech zvýšil.

Podíl průměrné výše starobního důchodu (sólo) na mzdovém mediánu ve Středočeském kraji na konci roku 2021 činil 43,6 %, přičemž trendem bylo jeho snižování do roku 2019 na hodnotu 41,8, v posledních 2 letech ale došlo ke zvýšení na výsledných 43,6. Průměrná výše starobního důchodu se tak v posledních dvou letech ke mzdovému mediánu přiblížila.

Nejvíce pobírali starobní důchodci v okrese Praha-západ, nejméně na Kutnohorsku.

Dokonce tři okresy Středočeského kraje se průměrnou výší starobního důchodu dostaly hned za hl. m. Prahu (16 467 Kč) na druhé, třetí a čtvrté místo na celorepublikovém žebříčku okresů. Jednalo se o okresy Praha-západ (16 252 Kč), Mladá Boleslav (16 062 Kč) a Praha-východ (15 950 Kč). Naopak nejméně pobírali starobní důchodci v okrese Kutná Hora (15 304 Kč), což stačilo na 33. místo v celorepublikovém meziokresním srovnání. Na posledním místě se umístil okres Znojmo s průměrným starobním důchodem 14 269 Kč.

Zvyšoval se podíl osob odcházejících do předčasného důchodu, převažovaly ženy.

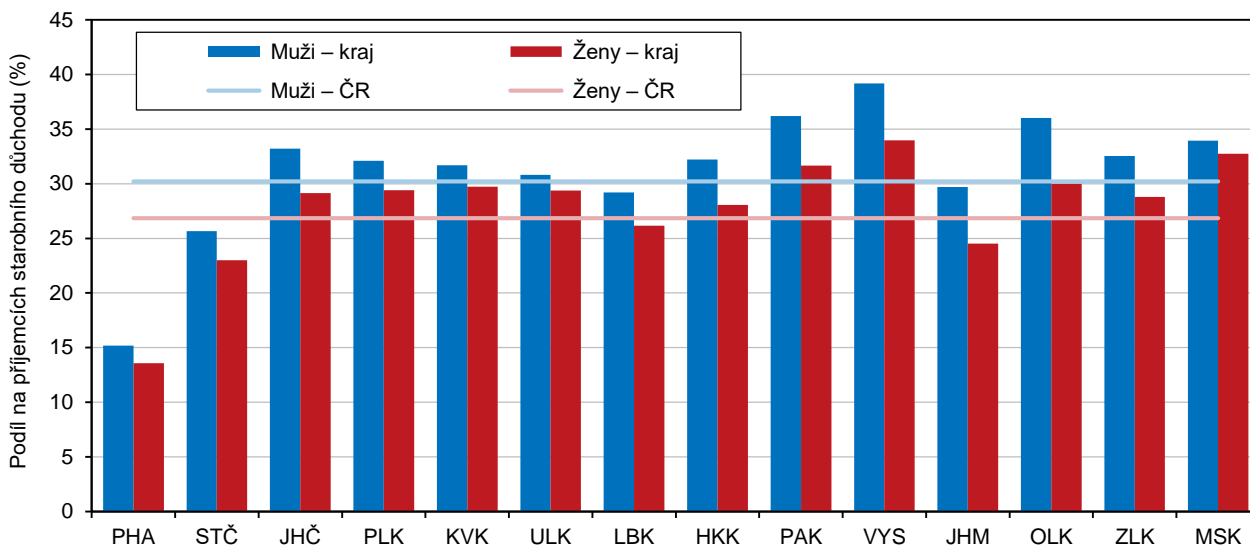
Podíl osob odcházejících do předčasného důchodu se každoročně zvyšoval. Zatímco v roce 2011 pobíralo starobní důchod předčasně 18,9 % starobních důchodců, v roce 2021 to bylo 24,1 %. Mezi příjemci předčasného důchodu dlouhodobě převažují ženy s přibližně 57% podílem.

Podíl osob v předčasném důchodu byl po Praze druhý nejnižší.

I přes každoroční nárůst byl podíl osob v předčasném starobním důchodu ve Středočeském kraji po hl. m. Praze (14,2 %) druhý nejnižší v České republice. Celorepublikový průměr se pohyboval o 4,1 p. b. výše než ve Středočeském kraji a úplně nejvyšší podíl byl dosažen v Kraji Vysočina, kde osoby v předčasném důchodu tvořily mezi starobními důchodci 36,1 %.

Graf 2.29 Příjemci předčasného starobního důchodu podle pohlaví v krajích v prosinci 2021

Pramen: ČSSZ

Nejvyšší podíl předčasných starobních důchodců zaznamenal okres Benešov, nejnižší Praha-západ.

Nejvyšší podíl starobních důchodců odcházejících do předčasného důchodu vykazoval v kraji v roce 2021 okres Benešov (29,2 %), naopak relativně nízký podíl předčasného důchodu byl v kraji zjištěn v zázemí hlavního města, v okrese Praha-západ (18,3 %), který vykázal po hl. m. Praze (14,2 %) druhou nejnižší hodnotu mezi všemi okresy ČR. Mezi příjemci předčasného důchodu převažovaly ve všech okresech kraje ženy nad muži, nejvíce s 58,6 % v okresech Beroun a Kladno. Nejvyššího procenta příjemců předčasných důchodů dosáhl v rámci republiky okres Třebíč (41,9 %).

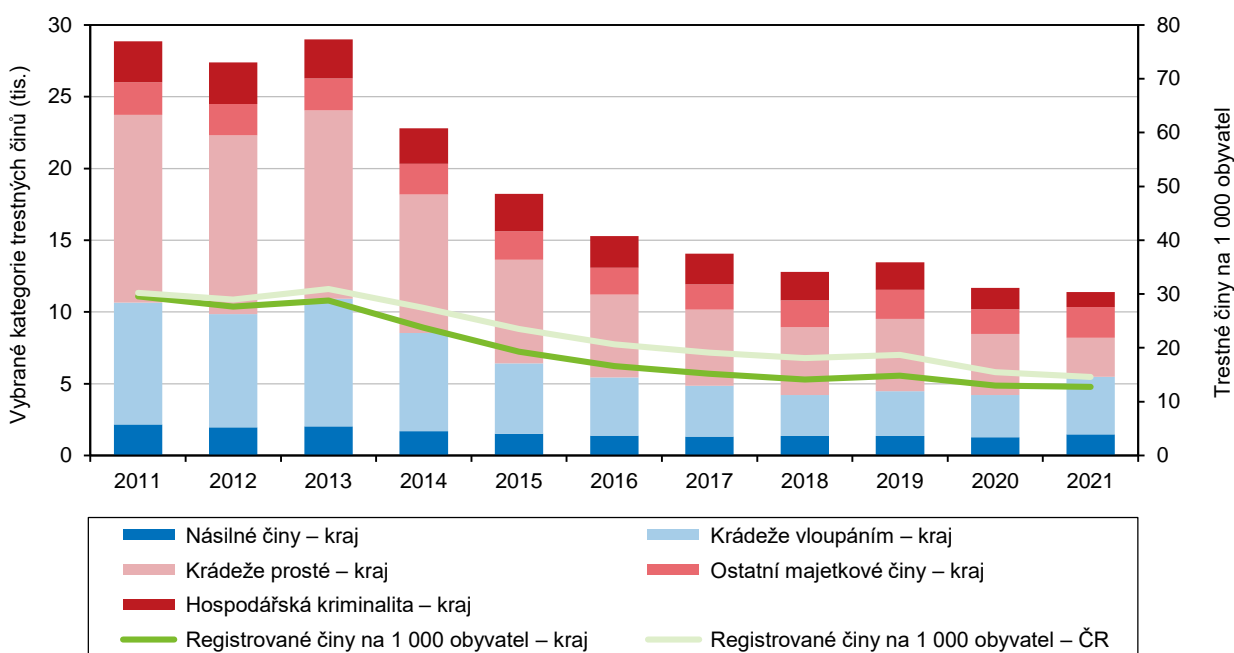
Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Počet registrovaných trestných činů se v roce 2021 dostal na porevoluční minimum.

Na území Středočeského kraje bylo v roce 2021 registrováno celkem 17 625 trestných činů, což bylo nejméně v porevoluční historii. Po maximech převyšujících 50 tis. registrovaných trestných činů z konce 90. let minulého století začlo docházet prakticky k neustálému poklesu, který byl ve více než 20letém období let 2000 až 2021 přerušen meziročním nárůstem pouze ve 4 letech (2002, 2007, 2013 a 2019).

Graf 2.30 Registrované trestné činy ve Středočeském kraji a ČR

Pramen: Policejní prezidium ČR

Nejvýrazněji klesal počet krádeží.

Na výrazném poklesu registrovaných trestných činů od roku 2011 se velkou měrou podílel pokles krádeží (krádeže prosté o 79,1 %, krádeže vzloupáním o 52,9 %). Pokles hospodářské kriminality byl mezi lety 2011 a 2019 výrazně nižší – průměrně ročně pouze o 4 %, avšak v posledních 2 letech následovaly velké meziroční poklesy o 21,1 % v roce 2020 a o 30,5 % v roce 2021. Počet násilných trestných činů poklesl mezi lety 2011 a 2021 přibližně o třetinu (32,2 %), přičemž v posledním roce 2021 byl zaznamenán poměrně výrazný nárůst o 16,3 %. Výsledkem tohoto vývoje bylo, že u krádeží došlo ke snížení podílu na celkovém počtu registrovaných trestných činů, naopak násilné činy zaznamenaly nárůst podílu na celkové kriminalitě. Skupinou, kde došlo k nárůstu registrovaných činů, byly mravnostní trestné činy. Jednalo se o celorepublikový trend, ve Středočeském kraji narostl počet mravnostních činů přibližně o 60 % (absolutní počet činů ale byl ve srovnání s ostatními typy kriminality řádově nižší).

Tři čtvrtiny tvořila obecná kriminalita, podíl hospodářské kriminality se snížil.

Více než tři čtvrtiny (77,9 %) všech registrovaných trestných činů ve Středočeském kraji tvořila v roce 2021 obecná kriminalita. Do kategorie hospodářské kriminality spadalo 6 % trestných činů. Zatímco podíl obecné kriminality na všech trestných činech během posledního desetiletí kolísal kolem tříčtvrtinového podílu, podíl hospodářské kriminality se díky výraznému poklesu v posledních 2 letech snížil z hodnot kolem 10 % v letech 2015 až 2019 na 6,0 %.

Počet vzloupání do rodinných domů byl nejvyšší mezi kraji.

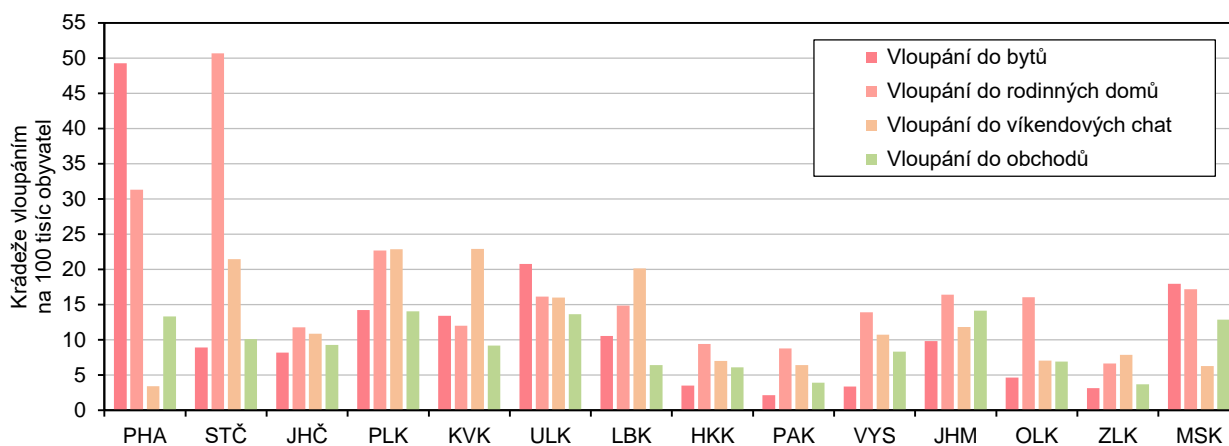
V mezikrajském srovnání byla nejpříznivější situace zaznamenána v oblasti hospodářské kriminality, která dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2021 nejnižšího

podílu na celkovém počtu trestných činů. Podíl 6,0 % (1 050 činů) byl mezi kraji nejnižší. Mezi kraji šestý nejnižší byl podíl násilných trestných činů na celkovém počtu registrovaných činů – 8,3 % (1 467 činů). Naopak nejméně příznivá byla v kraji situace v oblasti krádeží. Podíl krádeží vloupáním na všech trestných činech byl v roce 2021 mezi kraji po Praze druhý nejvyšší (22,7 %, 4 006 činů). Mezi kraji výrazně nejvyšší byl počet vloupání do rodinných domů, a to jak absolutně (699), tak v přepočtu na 100 tis. obyvatel (50,7). Do Středočeského kraje byla v rámci republiky koncentrována téměř třetina (31,3 %) všech vloupání do rodinných domů. Podobná situace byla patrná rovněž u vloupání do víkendových chat, ve Středočeském kraji se uskutečnila téměř čtvrtina těchto činů celé republiky a kraj vykázal v mezikrajském srovnání 3. nejvyšší počet vloupání do víkendových chat na 100 tis. obyvatel po krajích Karlovarském a Plzeňském. Vysoké procento krádeží vloupáním odpovídá charakteru území Středočeského kraje, pro který je typické, že se zde koncentruje rezidenční a rekreační funkce.

Graf 2.31 Registrované krádeže vloupáním na 100 000 obyvatel podle krajů v roce 2021 (vybrané druhy)

Pramen: Policejní prezidium ČR

Celková intenzita kriminality se od roku 2011 pohybovala pod průměrem republiky.

Intenzita kriminality (registrované trestné činy na 1 000 obyvatel) dosahovala v kraji v roce 2021 hodnoty 12,8, pohybovala se pod republikovým průměrem (14,6) a mezi kraji byla 7. nejnižší. Nejvyšší intenzity kriminality bylo dosaženo v hl. m. Praze (27,7), nejnižší naopak ve Zlínském kraji (8,4). Po výrazných meziročních poklesech od roku 2008 klesl v kraji počet trestných činů přepočtený na 1 000 obyvatel v roce 2021 na nejnižší hodnotu celého porevolučního období. Pod celorepublikovým průměrem se intenzita kriminality Středočeského kraje pohybovala od roku 2011. Nejvyšší intenzita kriminality byla v roce 2021 zjištěna v okresech Kladno (14,9) a Mladá Boleslav (14,6), nejnižší naopak na Kutnohorsku (10,1) a Benešovsku (10,3).

Intenzita násilné a mravnostní trestné činnosti byla pod průměrem ČR.

Počet násilných a mravnostních trestných činů v přepočtu na 1 000 obyvatel byl v kraji v roce 2021 pátý nejnižší (1,29) a pod celorepublikovým průměrem (1,43). V oblasti násilné kriminality tedy byla situace v kraji příznivá, byť v posledním roce 2021 došlo ke zvýšení počtu jak násilných, tak mravnostních trestných činů. Nejvíce násilných a mravnostních trestných činů připadlo na 1 000 obyvatel v kraji Ústeckém (1,96).

Nejvyšší intenzita násilné kriminality byla v okrese Kladno, trestné činy vloupání se soustředily především do zázemí Prahy.

V rámci středočeských okresů dosáhl nejvyšší intenzity násilné a mravnostní kriminality okres Kladno (1,86 činů na 1 000 obyv.), zatímco nejnižší hodnoty byly patrné na Benešovsku (0,84) a Kutnohorsku (0,89). Zázemí hlavního města bylo specifické vysokým výskytem trestných činů vloupání do bytů a rodinných domů. Pouze do třech okresů suburbánní zóny kolem Prahy (okresy Praha-východ,

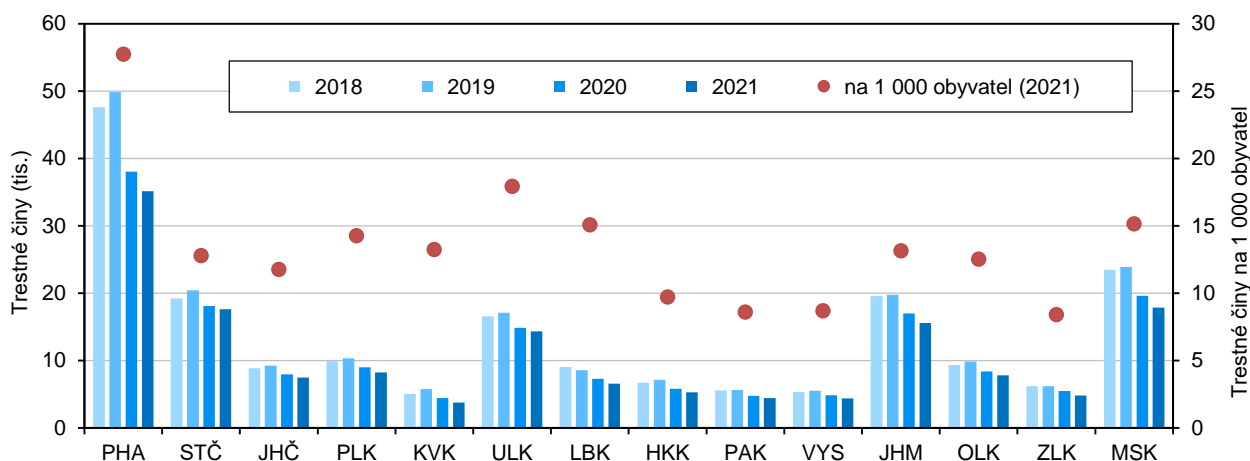
Praha-západ a Beroun) se v roce 2021 soustředilo 40,1 % všech vloupání celého kraje.

Objasňenost trestných činů vzrostla, i přesto ale zůstala mezi kraji 3. nejnižší.

Během roku 2021 bylo v kraji objasněno celkem 7 649 spáchaných trestných činů. Počet objasněných trestných činů se od roku 2011 sice snížil, poklesl ovšem s nižší intenzitou (o 46,5 %) než celkový počet registrovaných trestných činů (o 53,2 %). Objasňenost (tzn. poměr objasněných a registrovaných činů) se proto v kraji zvýšila z 38,0 % v roce 2011 na 43,4 % v roce 2021. I přes nárůst zůstala ale objasňenost ve Středočeském kraji třetí nejnižší po hl. m. Praze (25,1 %) a Jihomoravském kraji (40,9 %). Nejvíce bylo objasněno trestných činů v krajích Zlínském (66,8 %) a Jihočeském (65,5 %).

Graf 2.32 Registrované trestné činy podle krajů

Pramen: Policejní prezidium ČR

Počet dopravních nehod se po poklesu v roce 2020 opět zvýšil.

Na území Středočeského kraje se stalo během roku 2021 celkem 14 954 dopravních nehod. Po téměř 13% poklesu počtu nehod v roce 2020, který byl pravděpodobně ovlivněn covidovou pandemií, došlo v roce 2021 k meziročnímu nárůstu o 7,3 % a počet nehod se vrátil na podobnou úroveň jako v letech 2017 a 2018.

S nárůstem počtu dopravních nehod se zvýšila také výše škod způsobených při nehodách.

V souvislosti s nárůstem počtu dopravních nehod došlo v roce 2021 také k růstu škody způsobené při nehodách, meziročně o více než desetinu (10,4 %). Hodnota škod vyčíslená na 1,13 mld. byla 2. nejvyšší od roku 2009 (kdy došlo ke změně metodiky). Hranice jedné miliardy byla poprvé překročena v roce 2017 a od té doby pod tuto hodnotu škody způsobené při dopravních nehodách neklesly. Počet dopravních nehod vzrostl od roku 2009 o 33,7 %, škoda způsobená při nehodách zaznamenala o něco nižší nárůst (o 30,2 %).

Počet dopravních nehod na tisíc obyvatel byl ve Středočeském kraji třetí nejvyšší mezi kraji a v okrese Benešov třetí nejvyšší mezi okresy ČR.

Na tisíc obyvatel připadlo v roce 2021 ve Středočeském kraji 10,8 dopravních nehod, což bylo více, než činil republikový průměr (9,5) a jednalo se o třetí nejvyšší hodnotu mezi kraji po Ústeckém kraji (14,0) a hl. m. Praze (13,8). Nejméně to bylo naopak v kraji Jihomoravském (5,4 nehod/1 000 obyv.). V rámci středočeských okresů byla situace nejlepší na Kladensku (6,8). Nejvyšší hodnotu zaznamenal naopak okres Benešov (17,4), kde se dokonce jednalo o 3. nejvyšší počet dopravních nehod na tisíc obyvatel mezi všemi okresy republiky (po okresu Louny a Ústí nad Labem). V roce 2019 stálo Benešovsko dokonce na prvním místě.

Počty zraněných a usmrcených osob při dopravních nehodách meziročně klesly.

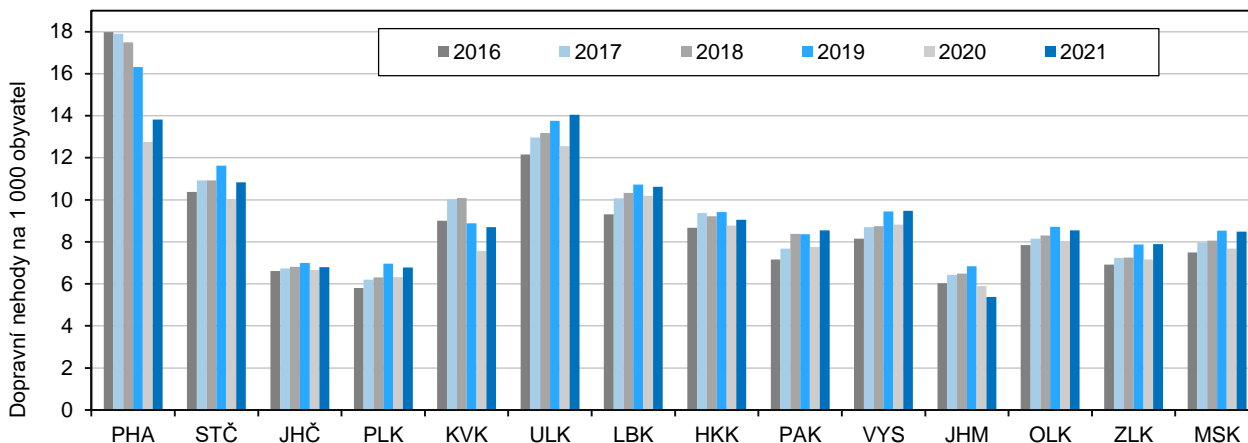
Počet dopravních nehod, při nichž došlo ke zranění nebo usmrcení, se pohyboval do roku 2009 nad hodnotou 3 tisíce. Od roku 2010 jejich počet poklesl a pod touto třítisícovou hranicí kolísal. V posledních dvou letech došlo k meziročním poklesům

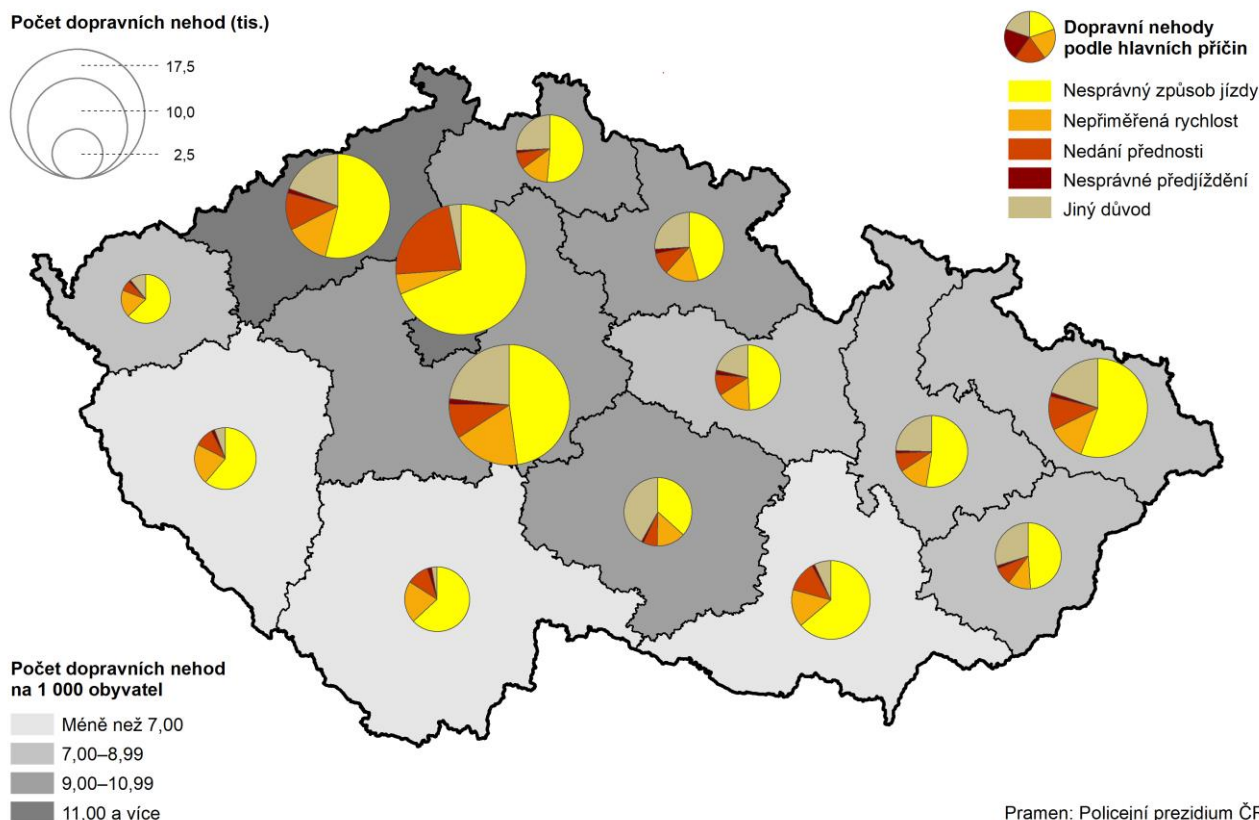
o 16,6 % a 3,8 %. V roce 2021 došlo k poklesu nehod se zraněnými či usmrcenými i přesto, že celkový počet nehod meziročně vzrostl. Konkrétně se v roce 2021 stalo 2 284 nehod, při nichž byl někdo zraněn či zemřel.

Graf 2.33 Dopravní nehody podle krajů

Pramen: Policejní prezidium ČR

Kartogram 2.11 Dopravní nehody v krajích ČR v roce 2021

Podíl nehod zapříčiněných nepřiměřenou rychlostí byl v porovnání s ČR nadprůměrný.

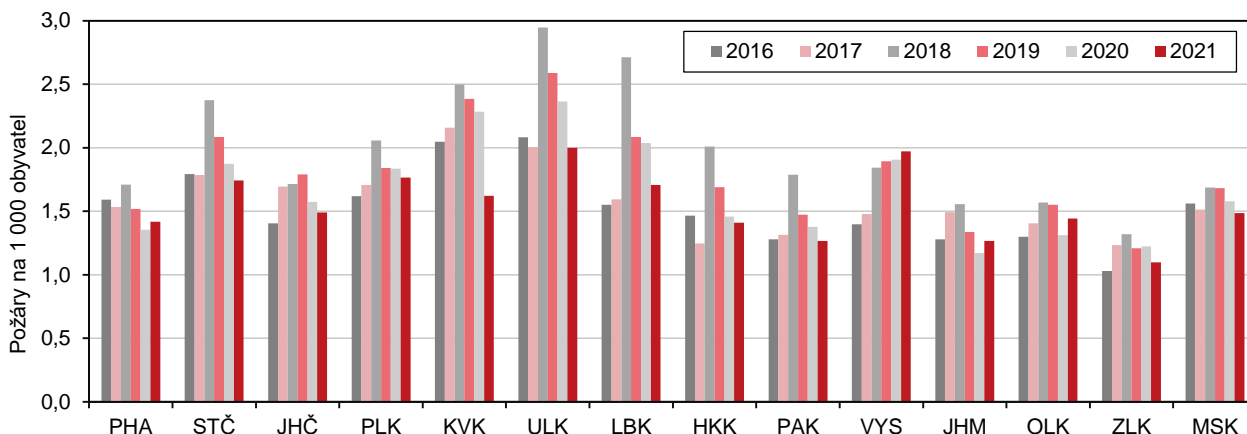
Nejčastější příčinu dopravních nehod ve Středočeském kraji představoval nesprávný způsob jízdy (47,9 %), dále nepřiměřená rychlost (18,1 %) a nedání přednosti (9,2 %). Mezi kraji vynikal Středočeský kraj 3. nejvyšším podílem nehod z důvodu nepřiměřené rychlosti. Nehody způsobené pod vlivem alkoholu tvořily ve Středočeském kraji 4,0 % ze všech nehod, což byl celorepublikově podprůměrný podíl (ČR 4,5 %) a mezi kraji 4. nejnižší.

Podíl bodovaných řidičů již třetím rokem pod republikovým průměrem.

Podíl bodovaných řidičů na celkovém počtu řidičů v roce 2021 činil v kraji 5,4 %, což bylo o 1,0 p. b. méně než celorepublikový průměr (6,4 %). Mezi kraji se jednalo o druhou nejnižší hodnotu po hl. m. Praze (4,5 %). Rok 2021 byl pátým rokem v řadě, kdy středočeští řidiči dosáhli podprůměrné hodnoty, do roku 2016 byl podíl bodovaných řidičů v kraji vyšší než v rámci republiky. Nejvyšší podíl bodovaných řidičů zaznamenal Moravskoslezský kraj (7,9 %).

Graf 2.34 Požáry podle krajů

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

Počet požárů v kraji kolísá, na tisíc obyvatel připadal vyšší počet požárů než v celé republice.

V roce 2021 vypuklo ve Středočeském kraji 2 405 požárů. Počet požárů v čase kolísá kolem hodnoty 3 tisíce, střídaly se poklesy a nárůsty. Od roku 2018 počet požárů třikrát za sebou klesl. Na tisíc obyvatel připadalo v roce 2021 celkem 1,7 požáru, což bylo více než v celé republice (1,5) a čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji. Vyšší hodnota v kraji než v ČR byla zaznamenávána dlouhodobě. Nejvyšší počet požárů na 1 000 obyvatel vykázal v roce 2021 Ústecký kraj (2,0), nejnižší naopak kraj Zlínský (1,1).

Výše škod způsobených požáry kolísala.

Přímé škody způsobené požáry v průběhu posledních deseti let stejně jako počty požárů kolísaly, přičemž v roce 2018 byla dosažena v kraji nejvyšší hodnota za posledních 20 let (681,1 mil. Kč). V roce 2021 došlo meziročně k poklesu na 563,2 mil. Kč. Při přepočtu škody na jeden požár zaznamenal Středočeský kraj šestou nejvyšší hodnotu (234,2 tis. Kč) mezi kraji.

Graf 2.35 Požáry ve Středočeském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

